

א
חסיד ישע
פרשה

התנועות חסידיות על פרשת השבוע
מאת הרב"ח הרב פנחס קארף ע"ה

תשורה

משמורת הנישואין של
לוי יצחק ומושקא שיחיו ראקסין
כ"ו סיון, תשפ"ג – שנת הקהל

א חסידישע פרשה

התוועדות חסידית על פרשת השבוע
מאת המשפיע הרב פנחס קארף ע"ה

תשורה משמחת הנישואין של
לוי יצחק ומושקא ראקסין

כ"ו סיון ה'תשפ"ג

שנת הקהל

סודר והוכן לדפוס ע"י ד.ש.

dsteshura@gmail.com

פתח דבר

אנו מודים לה' על כל הטוב אשר גמלנו, ובחסדו הגדול זיכנו בנישואי צאצאינו החתן הרה"ת לוי יצחק עם ב"ג הכלה מרת מושקא שיחיו, ביום חמישי, כ"ו סיון תשפ"ג - שנת הקהל.

התודה והברכה לבני המשפחה, הידידים והמכרים שבאו מקרוב ומרחוק להשתתף בשמחתנו ולברך את הזוג שיחיו בברכת מזל טוב וחיים מאושרים בגשמיות וברוחניות.

בשמחה וטוב לבב מוגשת בזה, על יסוד הנהגת כ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ נ"ע בחתונת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו והרבנית הצדקנית נ"ע, "תשורה" מיוחדת לכל המשתתפים בשמחתנו, רשימות של התוועדויות של סב הכלה הרה"ח הרב פנחס ע"ה קארף.

במסגרת עבודתו בישיבה קטנה אהלי תורה, היה הר"פ מגיע בכל יום חמישי, במשך שנים ארוכות, והיה מוסר מידי שבוע שיעור על יסוד שיחה של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מהשבוע, בדרך כלל השיחה של תנש"א - תשנ"ב, ה'דבר מלכות', בו היה מלקט ענינים שונים משיחות ואגרות רבותינו נשיאינו בעניני ודרכי החסידות וחסידים, השיעור היה שזור עם אמרות וסיפורים שונים ממנו וממה ששמע מחסידים מהדור האחרון. גם בכל שבת היה מגיע לישיבה, ומתוועד עם התלמידים אחרי תפילת שחרית, בהמשך לדיבורים שדיבר ביום חמישי.

הרשימות שלפנינו נכתבו ע"י החתן הרה"ת לוי יצחק של ראקסין, כשהיה בשיעור ג' ישיבה קטנה אה"ת, בשנת תשע"ו - שנת הקהל.

במשך השנה האחרונה, נדפסו חלק הארי של רשימות אלו, בשבועון כפר חב"ד, מדי שבוע בשבוע, במדור 'א חסידישער פרשה', אחרי עריכה

מחודשת ע"י החתן, והגהה לשונית ע"י דוד הכלה הר' משה שלי מרינובסקי, ובדיקת תוכן ומראי מקומות ע"י הר' שמואל שלי קארף.

בתשורה זו הננו מו"ל הרשימות על הספרים בראשית ושמות בשלמותם וכפי הסדר שנאמרו ע"י, והרבה מהדברים שהוצאו ונשתנו וכו' לצורך ההוצאה לאור בכפ"ח, השארנו במתכונתם ובסגנונם המקורי, יותר בסגנון של התוועדות. כך שבמובן מסוים 'פנים חדשות באו לכאן', וחלק ניכר מהחומר מתפרסם כאן לראשונה. ויש לציין שמצד קוצר הזמן, חלק מהדברים שנתוספו או נשתנו עתה מכפי שנדפסו בכפ"ח לא עברו עריכה והגהה כראוי.

כמובן אחריות כל הנכתב כאן הוא על הכותב והעורכים שיחיו בלבד, הן מצד הבנת הנאמר בשעתו, והן מצד זכרון הדברים על דיוקם וכו' וכו'. וכל מי שיש לו הערות והארות על הנכתב, או שזוכר ויודע מפי הר"פ בפרטים נוספים או שונים נא לכתוב באימייל ל:

Tiferespinchaskorf@gmail.com

*

הא"ל הטוב, הוא יתברך יברך אתכם ואותנו, בתוך כלל אחב"י יחיו, בברכות מאליפות מנפש ועד בשר, בגאולה האמיתית והשלמה ע"י משיח צדקנו בקרוב ממש.

מוקיריהם ומכבדיהם

משפחת קארף

משפחת ראקסין

כ"ו סיון ה'תשפ"ג

שנת הקהל

ברוקלין, נ.י.

התשורה שחולקה בעת חתונת הרבי

ד'ת"ש

שלום וברכה

פרשת זבת קרובים הוא, כי היחס בין המסירה וענינהו דעת ההוא הי' בענין כזה. אשר באמת המסירות לא יתנו כחוצו חוץ קרובות אחרים ורובי טרחה ובענין המסירה בעת אבאם ארבע עשר וענינהו ואתן (אחיה אבאם בעקרה) ואתן אתן סביבתי ענין (כנס קרובה המסירה לאור היראה) נע אשר כחונה ששה שנים (תלמוד) ונאמר (על) והסתברו בקרב הבאת אליו והאם כפי המהות של המסירה נע קרובים לא הבעיות ויבא דבריהם ויבאם אל כרמי, גרוב התעלות מסדור. נע המסירה דבר נע באמת געור אל רבין הגדול אלהים ביר גומג. אשר הברכה אתכם. אשר הונח אל על הלב, ואת היא עקובה אתן זהות אדם דמעות. ונתן אהבתו ויבאם יתן אלם פליג אל סוף פשוטו אחרים שמות באהבת אל יבוא אלם ויבא כבוד ארמי אלם ארמי יתן ויתן יתן בית ב' אשר יתן יתן המסירה נע ואלה החלו בזה את ב' וכתבם אלם דעת ההוא את רבין הגדול נתן זה המסירה אל גמג.

אברהם סוק, איש כולת בית הבית התולדה ג' הי' מסוקה תפיסתי בג' החתן הרבי ג' גמג וענין ית' הנע בזה אבאם את כל הנשואים חלק דמעות אבאם. מקרוב ויתוק, דמעות המוסרות קרה. העתק גמג כפי יד קבוא של הוד כק' אבאם אבאם. אתן הראשון, רבין הגדול גמג (כפי) ית' ית' סוקה ית' ית' דמעות נפיש ועב' דמעות. כתובתי יבין אתן. ב' עיתים ית'. וכל המסירה תורה ית'.

קצתה וברכה
שלום

ישיבה - מוסדות - תלמוד - תלמוד
ד'ת"ש

הרבנית מרת אהרן

הרבנית מרת אהרן

הרבנית מרת אהרן

הרבנית מרת אהרן

הרבנית מרת אהרן

מפתח

ספר בראשית

9.....	בראשית.....
17.....	נח.....
32.....	לך לך.....
40.....	וירא.....
53.....	חיי שרה.....
57.....	תולדות.....
66.....	ויצא.....
חסר.....	וישלח.....
חסר.....	וישב.....
77.....	מקץ.....
חסר.....	ויגש.....
80.....	ויחי.....

ספר שמות

86.....	שמות
97.....	וארא
חסר.....	בא
109.....	בשלה
114.....	יתרו
125.....	משפטים
138.....	תרומה
151.....	תצוה
159.....	תשא
170.....	ויקהל
178.....	פקודי

בראשית

התוועדות שבת קודש פרשת בראשית

גן עדן

[בתחילה שאל את המתוועד הקודם (ר' ז.וו. ע"ה) במה דיבר, ואמר 'גן עדן'. ואמר ר' פיניע]:

אב"י היה אחד מהחוזרים אצל הרבי רי"צ. פעם כאשר נכנס (עם עוד כמה חוזרים) לחזור המאמר לפני הרבי, צלצל הטלפון באמצע ויצא הרבי הרי"צ לטפל בזה. וכאשר חזר, התבטא הרבי: 'פון גן עדן אריין אין בלאטע' [מגן עדן, כניסה לבוץ, היינו משל על המעבר מחסידות לענייני

עוה"ז], והפסיק קצת, ואמר בניחותא: 'און צוריק אין גן עדן' [ובחזרה לגן עדן]!

רק כאשר לומדים חסידות אז זהו חיים ('יעמאלט איז דאס לעבן'). בלי חסידות, החיים אינם חיים. חסידות זהו האמת'ער געשמאק, התענוג האמיתי.

שבת בראשית

'ווי מען שטעלט זיך אוועק שבת בראשית אזוי גייט א גאנץ יאר'.² אין הטעם לכך מפני שהוא השבת הראשונה של השנה, כי אם כן למה זה הולך אחר שבת בראשית דוקא - הלא ראש השנה הוא תחילת השנה, ולמה לא אומרים כך עליו?

אלא, שבת בראשית באה דוקא לאחרי העבודה דחודש תשרי - לאחרי כל הגילויים הנעלים, ועבודת שבת בראשית היא 'אריינפאקן די פעקעלאך'. יש עת לבכות ויש עת לשמוח. בחודש תשרי יש זמנים שונים, יש יום הכיפורים ויש שמחת תורה. והעבודה היא להחדיר את כל עניני חודש תשרי - בתוך השנה. ובמשך השנה - מען דארף אויספאקן די פעקעלאך, ולהניח כל דבר במקומו, וכנ"ל שלכל דבר יש המקום והזמן שמתאימים אליו.

'ויעקב הלך לדרכו', זהו העבודה עכשיו. באיזה דרכים יש ללכת? - בכל הדרכים של יעקב אבינו; עבודת התפילה, לימוד החסידות, לימוד הנגלה, מבצעים, עבודה עם הזולת וכו' וכו'. כל אלה הם ה'דרכים' שבהם הולך יעקב.

(2) ראה לקו"ש ח"כ ע' 556 הערה ד"ה דעם באוואוסטן ווארט, וש"נ.

לימוד חסידות

לימוד חסידות הוא החיים האמיתיים. זו המציאות.

הרה"ח ר' יהודה חיטריק היה אחד מהתמימים בליובאוויטש, וזכה לאריכות ימים מופלגה, עד למעלה ממאה. הוא היה חסיד שלמד חסידות, והחסידות היתה כל החיים שלו.

בימי זקנותו, כאשר מצד חלישותו לא היה ביכולתו ללמוד חסידות, התבטא: 'לשם מה צריכים עוד לחיות, וואס פאר א לעבן איז דאס, אן חסידות איז דאס נישט קיין לעבן'.

וכאשר לומדים חסידות - צריך הלימוד להיות 'אליבא דנפשיה'. לאחר שלומדים מאמר - כמובן לאחר שמבינים כדבעי, וכמו שהמשפיעים עתה מבארים ומסבירים -

כאשר הייתי בשיעורו של ר' שמואל לעוויטין, הייתה דרכו שאת המאמר עצמו - הוא הקריא ('האט ער אפגעלייענט, יע יע, דאס יענץ'), בלי אריכות ההסברים שרגילים בהם כיום. ואחר כך היה מספר סיפורים אודות המאמר ועניינים הקשורים אליו. רק המשך ס"ו - זה היה לומד 'כדבעי'. לא עם 'עיונים', רק גרונטיק, יסודי. ובפשטות זהו משום שזה היה ההמשך האחרון ששמע מהרבי הרש"ב עצמו, כי בשנת תרס"ו התחתן והלך מליובאוויטש להיות רב. -

ולאחר שהבנתם המאמר על בוריו, יש להתבונן: מה לימד המאמר אותי.

לפעמים די בהתבוננות בהעמקת הדעת לעצמו, ולפעמים צריך ארומרעדן מיט א חבר. ולפעמים צריך לדבר עם המשפיע, שהוא יסביר וואס דער מאמר וויל פון אונז.

שמעתי שכיום לא לומדים עבודה'דיקע מאמרים, רק 'השכלה'. זו טעות גדולה. צריכים ללמוד עבודה'דיקע מאמרים. זה מה שעושה את האדם - לבן אדם!

רק לאחרונה נבראת מציאות כזו שלומדים חסידות ואין נעשים כדבעי למהוי בדרך ממילא. בימים ההם, לא היתה מציאות כזו. כאשר למדו חסידות - בדרך ממילא זה פעל מידות טובות, יראת ה' וכו'. אבל בדורנו זה קורה שלומדים חסידות ולא יודעים שהקב"ה עומד עליו בכל רגע ובוחן כליותיו וליבו...

שבת בראשית - עכשיו זה הזמן

עכשיו, בשבת בראשית, הוא הזמן להחליט ללמוד חסידות כדבעי, ובכלל, בכל עניני תשרי, כמו שדיברנו לעיל, שכפי שנעמדים בשבת בראשית כך 'הולך' כל השנה כולה.
יש לנצל זמן זה.

[א' שאל: אם לא החליטו וכו' בשבת בראשית - אזי 'הפסיד' ואי אפשר להשתנות במשך השנה? ר"פ צחק, וענה]:

לא! לא! לא זה הכוונה. עכשיו שאנחנו עומדים בשבת בראשית - עכשיו הוא הזמן, והוא יותר קל.

- אם מאיזה סיבה שתהיה מישהו לא ניצל את שבת בראשית כמו שצריך, אז יש לדעת שלעולם אינו מאוחר מדי! ואז, זהו אכן הזמן הנכון. [וסיים]: מען דארף זיין חסידישע בחורים, טאן דעם רבי'ס ענינים, וכו'. מען דארף פשוט זיין חסידישע בחורים.

מופתים בליובאוויטש

ר' פיניע ביקש מהמשפיע ר' נ. ל. שיגיד משהו ('דו ביסט דאך א משפיע', 'רבינו ניסים'), וסיפר המשפיע, שבאיסרו חג התפלל באיזה שול בשכונה ושמע איך שחסיד מבוגר מזקני אנ"ש, כשרצה להסביר למישהו את גדלות הרבי, אמר לו שהרבי הוא בעל מופת גדול - 'כל כך הרבה ניסים', ונדהמו לשמוע דברים כאלו, שהרי ידוע המכתב מג' תמוז השי"ת³ 'רבים המחפשים', שבו מבאר הרבי שעניינו של רבי אינו מה שהוא גאון בנגלה, בעל מופת וכו', אלא מה שהוא הנשיא והראש כו'.

ואמר לו ר"פ: אמת שבליובאוויטש הטא מען זיך ניט געקאכט במופתים, אולם, לאחרי מה שנדבר (להלן) יוצא, אולי, לימוד זכות לאותו חסיד.

רבי הוא כלל, ויש לו הרבה פרטים. הוא גם למדן, ונותן עצות ומדריך וכו', והוא גם עושה מופתים. אין זה ה'כלל' של הרבי. ה'כלל' של הרבי הוא מה שהוא נשיא הדור, אבל כלל זה כולל גם הפרט דניסים ונפלאות. רק שזה לא העיקר - אלא 'גם' עושה מופתים.

מפורסמת ההתכתבות בין הרבי והרבי ריי"צ (ואין כאן המקום לספר כל המעשה⁴), שהרבי שאל את הרבי ריי"צ מדוע אין עושים רעש מניסים, והרבי ריי"צ השיב וכו'.

הרבי הזכיר את זה בהתוועדות בתשי"ד⁵, ואמר שרואים במוחש שלעניין המופתים יש תועלת בעבודה, כי אפשר שילמדו חסידות

(3) אג"ק ח"ג ע' שלא.

(4) ראה אגרות קודש אדמו"ר הריי"צ ח"ב ע' שסא ואילך, רשימות חוברת קלח.

(5) ש"פ בשלח (תו"מ התועדויות ח"א ע' 70 ואילך). ולהעיר שכמה פרטים דלהלן לא מופיעים בהנחה שלפנינו.

ויתפללו באריכות, ואחר כך הולך מייד לאכול קוגל. - רגע, הקוגל אינו הולך לשום מקום, וביכולתך להתפלל בלי דאגות, ובכל זאת, מייד כשמסיים התפילה, צועק: נו, תנו לי פרוסת קוגל. כי עבודת התפילה שלו לא שינתה את מהותו.

אולם, כאשר שומעים מעשה ניסים מהרבי הרי מתפעלים מזה, וזה אכן פועל ומעורר למעשה בפועל. ובדורנו עניין הניסים נצרך מאוד.

וזה שאדמו"ר הזקן 'מתלונן' באגה"ק⁶ על מה ששואלים אותו עניינים גשמיים - הרי אף על פי כן הוא לא נמנע מלענות, וכאשר שאלו - ענו.

כי אם צריכים את זה - יש לנצל אותו, והצמח צדק אמר שאצל הסבא 'התגלגלו מופתים ולא הרימו אותם'. ניסים היו, רק שלא שמו לב אליהם לעשות מהם עיקר.

ואספר לכם סיפור:

זה היה כאשר הייתי בצרפת, בתשי"ב. היינו ב'פלעצל' (הרובע היהודי בפריז), וחסיד אחד עמד שם וסיפר בהתלהבות גדולה על מופת הרבי - ממש כל כך הרבה ניסים! וזה פעל אצל כולנו התפעלות גדולה.

עמד שם גם החסיד ר' שלמה שימאנאוויטש, וכאשר שמע את דברי החסיד אמר לו: מה מופתים? בלויבאוויטש לא עסקו בלהט במופתים וכו'. וענה לו החסיד - וואס הייסט?! הרי זה עניין גדול וכו'.

כאמור, כולנו היינו אז בהתפעלות גדולה, והוא קירר קצת את ההתעוררות.

עברו שנים, ובתשט"ו⁷ (אני הגעתי לרבי בתשי"ג) נהייתה בתו - אשת בנו של ר' פרץ מאצקין - חולה מסוכנת מאוד רח"ל.

(6) סי' כב.

(7) ראה באריכות קובץ תפארת פנחס חלק א ע' 67 ואילך.

ר' פרץ נסע ממונטריאול לנוי יורק כדי לבקש ברכה מהרבי. הוא הגיע להתוועדות יו"ד שבט (שהייתה באולם), ובין השיחות ניגש לרבי וביקש ברכה. אני הייתי בהתוועדות זו וראיתי כל מה שקרה, אך לא שמעתי כלום. אחר כך סיפרו לי שהרבי אמר לו שיהיה בסדר, ונתן לו שיריים ממה שאכל בעצמו ואמר לו לתת לה את זה לאכול.

לא עבר זמן רב והרופאים התקשרו ממונטריאול ואמרו שהמצב מסוכן ביותר, ויש לה שעות ספורות לחיות רח"ל... מי שענה לטלפון לא היה 'א גרויסער חסיד' ולא היה בהתוועדות של הרבי (לא צריך להזכיר שמו). הוא לקח טעקסי מייד והגיע להתוועדות וסיפר לר' פרץ את דברי הרופאים.

זה היה בעת הניגון קודם המאמר. אף אחד לא היה מדבר עם הרבי בזמן זה, אבל בגלל המצב המסוכן - לא נמנע ר' פרץ מלגשת לרבי.

כאשר מסר לרבי את דברי הרופאים, הרבי הוריד ('ארפגעלאזן') את הכובע עד שכיסה את האף (סוג של ביטוש) ואמר 'אז איר האט נישט קיין אמונה, איז זי שולדיק?', וכלתו החלימה ב"ה, וזה התחיל ממש בשעה שהתחיל לחשוב טוב. שתחיה לאורך ימים ושנים.

זה היה נס אחד אצל החסיד הנ"ל.

עוד סיפור קרה לו בשנת תשט"ו. הפעם זה היה נכדו שהיה חולה מסוכן רח"ל, ומייד טס הבן של ר' שלמה (ממאנטריאול) לרבי לבקש ברכה. הרבי אמר לו לחזור מייד ולערוך התוועדות.

אני הייתי בהתוועדות זו, אך אז לא ידענו מאומה על המצב שהיה שא שטיל, כי האב לא רצה שזה יהיה בפרסום.

מובן שהוא החלים לגמרי באופן מופלא.

לאחרי כל זה זכורני איך ר' שלמה התבטא בהתוועדות: 'אוי, דער רבי טוט אזוי פיל פאר אונז, וואס טוען מיר פארן רבי'ן' [הרבי עושה כל כך הרבה בשבילנו, מה אנחנו עושים בשביל הרבי?].

להיות אצל הרבי

[אודות מונטריאול סיפר ר' פיניע]: החסידים אמרו [כמדומה אמר שזה היה ר' פרץ] שלמונטריאול יש את שתי המעלות, דהיינו, שמצד אחד יש בצרפת חסרון כי הוא במרחק גדול מהרבי וקשה לנסוע (בפרט בימים ההם), אבל לאידך, יש מעלה בצרפת כי הצמאון לנסוע לרבי גדול הוא מאוד. מצד שני, להיות בניו יארק - אין הכי נמי שקרובים מאוד לרבי - אבל אין מרגישים צימאון כיון שנמצאים ב770 כל היום. ועל זה אמרו שלמונטריאול יש ב' המעלות.

כאמור, הייתי בצרפת. בשנה שהיינו אמורים⁸ לנסוע להרבי [כמדומני ליו"ד שבט] הלכנו בהושענא רבה למשרד האמריקאי כדי לקבל 'ווזע'. מיד כשקיבלנו את זה נעשה כל ענין הנסיעה לדבר רציני ביותר; זה המחיש מציאות הדברים. הימים האלו זיינען געווען גאר אנדערש.

יום חמישי פרשת נח

קידוש לבנה ומשיח

בפרשת נח תשנ"ב¹ אומר הרבי שאחת ההוראות הוא - זהירות בקידוש לבנה, כי זה שייך לגאולה.

וביאור השייכות הוא, כי הלבנה הולכת ומתמעטת ואחר כך חוזרת ומתחדשת, ומיעוט הלבנה מרמז על מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות, ואחר כך מגיעה הגאולה, חידוש הלבנה. והכוונה בהמיעוט

(1) סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 66 ואילך.

והסתר הוא לעשות דירה להקב"ה בתחתונים, בתחתון שאין תחתון למטה ממנו; להמשיך שם הוי', שם העצם - בעולם, כפי שנברא על ידי שם אלוקים.

זה היה הוראה חדשה ואין לי סיפורים על זה, על כן נספר סיפורים בנושא הגאולה:

ידוע שמגדולי ישראל שהרבי החשיב ביותר היה ה'מנחת אלעזר', אותו החשיב הרבי באופן אחר לגמרי. ואביא דוגמא לזה:

כשיצא אגרות קודש של הרבי חלק כא היה חסיד (הר"ת של שמו הוא א.ב.) שרץ מיד לקנותו, והוא פתח אותו מיד ונפתח לו אגרת מתשרי תשי"ב (ז'תצא) ליהודי בשם פנחס אסטרייכער. הוא היה חסיד מונקאטש והרבי כתב לו ש"צייר לעצמו מזמן לזמן צורת רבו - בעל מחבר ספר מנחת אלעזר - וישתדל בפרנסת אחרים ברוחניות, והשי"ת יפרנסו בהרחבה בגשמיות וברוחניות".

כמובן, הוא התפעל מאוד מהדברים.

אחר כך פגש החסיד ביהודי ששם משפחתו אסטרייכער, וסיפר לו בהתרגשות על תוכן האגרת. כשאותו יהודי שמע זאת הוא התרגש מאוד וסיפר לו שפנחס המדובר הוא אביו, והוא ביקש מהרבי ברכה לבנים - והוא הילד שנולד מהברכה!

היו עוד גדולי ישראל שהרבי נתן להם כבוד, אבל לא מצינו שיאמר לצייר פניהם. זהו דבר מיוחד.

עוד סיפור מהתייחסות הרבי להמונקאטשער: ידוע שלמרור לקח הרבי גם חתיכה שלימה (לא טחון). פעם² בשעת הסדר שאל הרש"ג את

(2) ליל א' דחגה"פ תש"ל (המלך במסיבו ח"ב ע' צח ואילך).

הרבי: 'האם השווער עשה כן? והרבי אמר: 'לא, עס איז מיינער א קונץ, וכותבים כך בשם המונקאטשער. איך האלט דאך פון דעם מונקאטשער'.

המונקאטשער האט זיך שטארק געקאכט בעניני גאולה ומשיח. בשבת פרשת מקץ תשד"מ אמר הרב³ שהמונקאטשער כותב שצריכים מסירות נפש על הגאולה כמו בג' עבירות שנאמר בהם 'יהרג ואל יעבור', עד שיבוא משיח.

עוד סיפור: המונקאטשער נסע לארץ ישראל (לשלוש עשרה ימים), ונפגש עם אחד מהמקובלים מגדולי חכמי ספרד בשם הרב שלמה אליעזר אלפאנדרי, שהיה זקן מופלג למעלה ממאה שנה, ושמעו מאחורי הדלת שהמונקאטשער מבקש שיפעל ביאת משיח, ושמעו שהמקובל ענה: 'הנה זה עומד אחר כתלינו'. ובתוך זמן קצר אחרי זה נפטר המקובל.

המונקאטשער תמיד ציפה למשיח, והוא איחל לאחרים 'מען זאל זיך זען מיט משיח'.

פעם דיבר לפני תקיעות ואמר: 'תשכחו על כל הבעיות, ותבקשו בקשה כללית לביאת משיח'.

אצל הרבי ראינו את זה הרבה מאוד, בבקשת עד מתי וכו', ובפרטיות ולענינינו - בקידוש לבנה, ברוב עם.

והעיקר שכבר תהיה הגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

התוועדות שבת פרשת נח

זהירות ב'קידוש לבנה'

כיון שמצד סיבות שונות לא נוכחו הרבה בחורים בעת שדיברנו ('ביי די ריידי') ביום חמישי, על כן נחזור על הדברים בקצרה:

הזהירות ב'קידוש לבנה' הוא תקנה חדשה של הרבי בהתוועדות פרשת נח תשנ"ב, בקשר לגאולה. הרבי הסביר שמיעוט הלבנה מורה על זמן הגלות, כאשר ישראל - שנמשלו ללבנה - הם במצב של מיעוט וקטנות, תחת רדיפות וכו', ומולד הלבנה מורה על זמן הגאולה, שאז יהיו בני ישראל למעלה מכל העולם, גם בגלוי.

בכלל, הקאך של הרבי בענין הגאולה התחיל בעיקר בשנות המ"ם, ומובן בפשטות שהענינים שמתגלים שייכים דוקא לזמן שבהם התגלו, ולכן אף אם לא ראינו זהירות בקידוש לבנה בכל הפרטים שמונה שם בשיחה - ברוב עם וכו', בדורות הקודמים, ואפילו ברוב שנות נשיאות הרבי, מכל מקום הרי זה הוראה חדשה ששייכת דוקא לזמן זה - זמן הגאולה.

מנהג החזן ב'שמע ישראל' שב'כתר'

כיון שדיברנו בענין המנהגים, יש להבהיר שישנם מנהגים של הרבי שאינם ידועים, ורואים במוחש שהחזנים אינם נוהגים על פיהם:

בעת קדושת 'כתר', יש לחזן לומר התיבות 'שמע ישראל' ביחד עם הציבור, ואחר כך אומר בקול המשך הפסוק (או שאומר ביחד עם הציבור גם 'ה' אלוקינו'). ובפשטות הטעם לכך הוא על דרך שכאשר הציבור אומר 'שמע' - גם מי שאינו אחוז שם צריך לאמרו עמהם, כדי להראות

שיש לו חלק עמהם, ולא להיפך ח"ו. ורק אחר כך אומר החזן את סוף הפסוק בקול רם כדי לומר בציבור וברבים - שה' אלוקינו הוא ה' אחד. וכאמור, זהו ממנהגי הרבי, והרבי הורה לעשות כך, ומצוה לפרסם.

'ויעקב הלך לדרכו'

במאמר ד"ה 'מים רבים' תשל"ח בסופו⁶¹ אומר הרבי שצריך להיות העבודה ד'ויעקב הלך לדרכו',

- אף על פי שהרבי אמר זאת בשמחת תורה ובשבת בראשית, מכל מקום בפרט מסוים זה מתחיל (גם) בשבת נח.

העבודה ד'ויעקב הלך לדרכו' היא בכל הדרכים שבהם הולך יעקב; לאכול כמו חסיד, ללכת ברחוב כמו חסיד, ושיהיה ניכר בכל העניינים שעושה שהוא חסיד, שהרי גם ענייני הרשות צריך לעשות כמו חסיד -

פעם התבטא הרבי שגם כאשר 'מען שפילט באל' [משחקים בכדור] צריך להיות ניכר שעושה זאת חסיד, 'עס שפילט א חסיד' [משחק חסיד].

מובן שהאמור לעיל הוא לא רק בענייני רשות, ובודאי שענייני תורה ועבודה צריך לעשות כמו חסיד.

תהיה בשמחה ולא תכעס

[מישהו נכנס להתוועדות וביקש ברכה ש'אני, פלוני בן פלונית, לא יהי' בכעס', וברכו ר' פיניע (כל הבא לקמן אמר באנגלית כדי שגם הוא

4) ראה בארוכה תורת מנחם חל"ה ע' 61.

5) סה"מ מלוקט ח"א ע' רעז, וש"נ.

יבין): שתהיה בריא, ולא תכעס, אבל כדי שלא תכעס - צריך אתה להיות בשמחה.

ושאל הנ"ל - איך אוכל להיות בשמחה? ואמר לו ר"פ שזהו על ידי לימוד חסידות והתוועדות חסידית, 'זיצן און פארבריינגען', זה מה שעושה את האדם לאדם שמח באמת.

ענין ההתוועדות הוא שיושבים ביחד, ומדברים ביחד. שמחים בשמחתו של הזולת - אם טוב לו, ואם חס ושלום הוא במצב שצריכים לעזור לו, אז מצטער בצערו ביחד עמו, וחושב איך אפשר להיות בעזרו, - אבל זהו ענין שמח, מנגנים ניגונים, והמתוועד יושב ומעורר את המסובים, ומדברים ביחד על עניני עבודת השי"ת.

הרבי ריי"צ מספר⁶:

בעיר אחת היה חסיד של הבעש"ט, וכיון ששם לא היו חסידים - רצה לעשותם לחסידים, אך התבייש לומר בפרהסיא שהוא חסיד, כי אז ילעגו לו ולא ידברו עמו, שהרי החסידים אז היו ב'חרם' ר"ל, וה'עולם' פחדו מהם.

מה עשה? ישב ולמד בבית הכנסת, וכאשר נתקשו הבחורים בענין שלמדו היה עונה להם ומבאר הענין.

כך שכאשר הגיע הזמן של 'הוי גולה למקום תורה' - היו הבחורים שואלים חוות דעתו, והוא מצידו היה שולח את כולם לישיבה חסידית, כדי שיהפכו לחסידים, כי כשלומדים חסידות - בדרך ממילא נהיים חסידים.

(6) אג"ק אדמו"ר הריי"צ ח"ג ע' קעא ואילך.

ואכן, כאשר הבחורים ששלח לישיבה החסידית חזרו, הם כבר נהיו לחסידים מובהקים, ואז, כמובן, היתה התפילה אצלם באופן אחר -

כל יהודי מתפלל שלוש פעמים ביום, אבל לאחר שהם הפכו לחסידים, התחילו להתפלל באריכות ולכוון בתפילה הרבה יותר. וכיון שהיו שמחים, היו מנגנים בעת התפילה, ומוחים כף ומכים באצבעות, ולפעמים קרה שאף התחילו לרקוד באמצע התפילה...

כי כך הם פני הדברים: חסידות עושה את היהודי לאדם שמח.

גם לפני זה הם היו יהודים, אבל זהו מפני שלא היתה לו ברירה, שהרי הוריו הם יהודים, על כן גם הוא יהודי, ומתפלל ג' פעמים ביום וכו', אבל עס איז טרוקען.

אבל חסיד שמח להיות יהודי. ובכל פעם שמקיים מצוה, הוא מרגיש שזהו זכות גדול ונורא להתקשר עם הקב"ה, וכידוע שמצוה הוא מלשון 'צוותא וחיבור', שמתקשרים עם בורא העולם, והכי יש שמחה גדולה מזו?

צריכים ללמוד חסידות ולהתוועד ביחד עם החסידים, ואז בדרך ממילא תהי' שמח.

[ר' פיניע שאל אותו יהודי אם הוא לומד חת"ת, וענה: כן, אני משתדל. ואמר לו ר"פ (תחילה אמר לנו באידיש: זה שאני מדבר באנגלית הוא כדי שגם הוא יבין, אבל אני מדבר גם אליכם):

בתניא של הימים האלו מדבר אדמו"ר הזקן באגרת הקודש (סימן כה) בענין הכעס, ומבאר על פי חסידות למה אין לכעוס:

כל דבר מתהווה תמיד על ידי הקב"ה, כי כדי שדבר זה ואדם זה יהיו מציאות - זהו רק על ידי שהקב"ה נותן בהם חיות, ובלי זה אי אפשר 'להיות'. ומובן, שגם אדם זה שהכעיס או היכה אותו או אמר לו א

שלעכטע ווארט - מקבל את חיותו מהקב"ה ברגע ההוא. ואם לא הי' מקבל חיות אז, לא הי' באפשרותו לעשות מה שעשה.

ונמצא שבאמת הרי דבר זה שנעשה לו - הקב"ה הוא זה שעשה לו כך, ואותו בן אדם הוא רק שליח, ואין סיבה לכעוס עליו. ומה שיש לעשות הוא להתחנן לפני הקב"ה שירחם עליו ולא יעשה לו עוד דברים המצערים, אבל אליבא דאמת - אותו אדם לא עשה לו ולא כלום.

וכאשר מתבוננים בזה, ו'חושבים' ומסתכלים על הענין באופן כזה - ימצא שאינו מתמלא רגש של כעס, כי מונח אצלו שזה באמת מהקב"ה.

- שני חסידים היו ביחד בגולאג בסיביר, ר' לייזער ננס ור' שלמה מטוסוב. ר' לייזער היה א שטארקע איד, והוא שילם בחזרה על כל מה שעשו לו. - כל האנשים שם היו בהיחבא וכו', אבל הוא היה חזק ולא נכנע.

פעם אמר לו ר' שלמה (כך אמר לי ר' לייזער בעצמו): מה אתה נוקם מהם, הרי זה בא מהקב"ה!

- עד כדי כך! וככה הוא באמת.

[ואמר ר"פ לאותו יהודי]: שתהי' געזונט און שטארק, ולא תכעס אף פעם. ואתה צריך ללמוד חסידות.

'צריכים להיות בריאים'

[ר' פיניע שאל בחור אחד - שהיה לפני מוסף, אבל ר"פ עמד על כך שישמע קידוש - האם אכלת כדבעי? והבחור ענה בחיוב, ואמר ר"פ]:

צריכים להיות בריאים - ובכל העניינים - לאכול כדבעי, לשתות כמה שצריך ולישון כדי צורכו. זהו מדרכי עבודת ה'. אין לסגף את הגוף בשום אופן שפועל עליו חלישות.

ובאמת הדבר הראשון שסובל מזה הוא ענייני קדושה; הוא מרגיש חלישות ולכן אין ביכולתו ללמוד וכו'. בדורות שלפנינו היה להם הכוח להתענות וכיצא בזה ולא סבלו מזה בעבודתם והיו בריאים, אבל עכשיו בדורותינו אלה, תובע הרבי שיהיו בריאים בכל העניינים -

אכן מובן שזה צריך להיות באופן שחסיד עושה - לא להיות שקוע בזה ולעשות מהטפל עיקר, אבל הדבר מצד עצמו מוכרח ומחויב.

[העיר אותו בחור: מישהו אמר לי שהרבי אמר באיזו שיחה שמרה שחורה באה מחלישות הגוף, ואמר ר' פיניע]:

אני לא שמעתי מזה, ובכל אופן - מרה שחורה היא דבר שלא יכול להיות בעבודת ה'.

[ר"פ אמר שלתועלת אותו יהודי, שגם הוא יבין, ידבר באנגלית]: מרה שחורה היא דבר שהרבי הרחיק מאוד, ו'טימא' אותו. בעבודת ה' צריכה להיות שמחה דווקא, וכנ"ל שחסידות עושה את האדם לאדם שמח.

בליל א' דחגה"פ תשי"ד לאחר הסדר, כאשר הרבי עמד בין גן עדן התחתון וה'לאבי' שמחוץ לו והתוועד⁷ היה שם ר' יאסל בליזינסקי מארץ ישראל, והרבי אמר לו: המרה שחורה צריכים להשליך לתוך הים, להטביע אותו בים, והרבי הזכיר את השם של הים שבארץ ישראל.

את המרה השחורה צריכים לגרש לגמרי. כל ההרגש של מרה שחורה אסור בתכלית, ויש להיות חדורים בחיות וגעשמאק וברגש של קדושה.

(7) ראה תורת מנחם התוועדויות חי"א ע' 182 ואילך.

תורה עבודה וגמ"ח

במאמר שזוכר לעיל (מים רבים תשל"ח) הרבי מדבר על הג' ענינים:
תורה, עבודה וגמ"ח. ובכן,

תורה: בחור צריך ללמוד. אין דבר כזה שהוא בחור 'חסיד' שמתוועד
וכיוצא בזה, והוא מסתפק בזה, אלא מוכרחים ללמוד.

אני 'משפיע' ולכן אני מדבר עם בחורים (ושומע ענינים שונים), אז יש
כאלו שאוהבים נגלה - יש להם בזה געשמאק, ובזה הוא עיקר ה'קאך'
שלהם,

אבל חסידות - טוענים הם - 'דאס איז ניט מייך לייך'. הם אכן לומדים
מה שמחוייבים (מצד סדרים וכיו"ב), אבל זה בלי רצון.

זוהי טעות גדול כמובן; מחוייבים ללמוד חסידות בשופי ואלים
דנפשי, ולא להסתפק במועט. לימוד החסידות צריך להיות עם קאך,
ובלי זה - גם הנגלה אינו כדבעי.

ולאידך ישנם בחורים שאומרים להיפך: חסידות - כן, את זה אני
אוהב, דאס רעדט צו מיר. אבל נגלה אינו מדבר אלי; שור שנגח את הפרה
אינו נוגע אלי, וזה אפילו לא נוגע כיום בכלל. מה שאין כן חסידות כן נוגע,
ועוזר לי, ולכן רק בחסידות יש לי 'קאך'.

זוהי גם כן טעות גדול. צריכים ללמוד נגלה - וכדבעי, לא כדי לצאת
ידי חובה, ואף אם מה שלומדים לא נוגע כיום, אף על פי כן יש ללמדו כי
זה רצון הקב"ה.

גם נגלה וגם חסידות הם לימודים מוכרחים, עם 'קאך' וכדבעי, ואין
מציאות כזה שאצל מישהו רק אחד הוא העיקר, והשני טפל.

עבודת התפילה: גם הלימוד גופא, נגלה וחסידות, לא מספיק. עבודת
התפילה הוא דבר המוכרח ומחוייב. הזכירו כאן לפני זה שכשמתפללים

באריכות אז החמין יהיו קרים [המשפיע ר' נ. ל. סיפר⁸ שבחור אחד הלך לתו"ת ונהיה חסיד והתחיל להתפלל בעבודה. פעם בשבת התאחר לביתו וכל החמין כבר היו קרים, ואמרו לו הוריו: איזה שבת זה בלי חמין... והבחור, כמובן, התמלא כלפיהם רחמים שזהו השבת שלהם]. - אבל כיום גם לזה אין צריכים לחשוש, הטשולנט והקוגל עדיין יהיו חמין! ואין שום טענה או הצטדקות שלא להתפלל באריכות, ובפרט בשביל תמים.

גמ"ח: גם בכל הנ"ל לא די, אלא צריכים גם עבודה עם הזולת. דבר ראשון יש כמובן הפירוש הפשוט בזה, שאם הזולת צריך עזר בהלוואה וכיוצא בזה - יש לסייע בלב שלם ובשמחה.

אולם צריך להיות (גם) עבודה עם הזולת - לעזור לבחור שצריך עזר בלימוד, לעשות איתו חברותא, ולהשפיע עליו. וגם זה צריך להיות עם כל עצמותו ועם כל כחותיו.

האוויר בישיבות חב"ד לעומת מתנגד"ש ישיבה

פעם⁹ אמר הרבי לאחד שלמד בפונוביז: 'א שאד וואס איר האט געלערנט אין פונוביז', ולאחד שלא למד שם אמר הרבי: 'תבוא עליך ברכה'. וזה ה' בתשי"ד, לפני ש'אותו האיש' ה' שם...

באמת, מחויבים ללמוד בישיבה חסידית. לפני זמן היו חסידים שחשבו שאין הכרח שהבנים שלהם ילמדו דווקא בישיבות חסידיות ואפשר שילמדו גם במתנגד"שע ישיבות, וטעו לחשוב שכל החילוק בין

(8) ראה לקמן פ' תשא בארוכה.

(9) ראה 'לאו כפשוטו' ע' 105 ביתר פרטים.

ישיבה זו לישיבה זו הוא רק מה שלומדים, ולכן חשבו 'מה הבעיה?' - בניהם ילמדו קצת תניא וכו'.

- אבל לא! זו טעות גדולה. החילוק אינו רק במה שלומדים, אלא זהו חילוק בין יום ללילה. כל האווירה שונה בתכלית.

בישיבה חסידית יש פארבריינגען. לא הייתה מציאות כזו שהיו רצים מייד לאחר התפילה בשבת... אלא כולם נשאררו להתוועדות - אלו שהיו יכולים להישאר חצי שעה - ישבו חצי שעה, אלו יותר ואלו פחות, אבל כולם היו נוכחים בהתוועדות. הרי זהו חלק מהיהדות, וכמו שאמרו: 'א חסידישע פארבריינגען זיינען מי חטאת המטהרים', והרבי אמר שרואים זאת במוחש - רואים במוחש שההתוועדות משנה את האדם.

אני זוכר שכשהייתי בסמרקנד - הייתי אז ילד בן תשע וחצי לערך - הייתה התוועדות, וזה היה קצת לפני יום כיפור - והלכתי, וגם בימים שבין יום כיפור לסוכות הייתה התוועדות וגם כן הייתי שם, ואני אף זוכר מה שדיברו אז. ההתוועדויות עושות אווירה שונה ומיוחדת אצל הבחורים, וזה פועל להיות בשמחה ולעבוד את ה'. וכמו שהזכרנו - הן מי חטאת המטהרים.

בישיבה במונטריאל היה בחור אחד שהיה 'ככה ככה', כמו שאומרים, לא ממש בתוך העניינים. החסידות לא נדבקה בו ('האט זיך ניט געקלעפט') והוא לא נדבק בחסידות. הוא היה 'חצי חצי'.

בשלב כלשהו כבר לא היה יכול ללמוד בישיבת תו"ת, וחשב לעצמו שעדיף ללכת ללמוד בישיבה אחרת מאשר לא להיות בישיבה כלל.

ואכן כתב לרבי - 'בעסער דארטן ווי גארניט', עדיף שם מלא כלום, והרבי כתב על מכתבו: 'גאר גארניט' - ממש לא כלום!

כל זמן שמישהו נמצא בישיבות כאלה - זהו החינוך שהוא מקבל, עס זייט זיך אריין, וקשה מאוד לתקן דעם היזק.

אותו בחור (עליו השלום) אכן לא הלך לשם, כעצת הרבי, ונשאר יהודי חסידי - פחות או יותר - כל ימיו.

בעיירה אחת היה חסיד שהיה לו פונדק, באותה עיירה לא היה חיידר חסידי. נו, הרי הילדים צריכים חינוך יהודי, ולכן, בלית ברירה שלח את ילדיו לחיידר לא חסידי. לפני כן הזהיר את ילדיו שלא יאמרו למלמד שהם חסידים, כי המתנגדים היו מלאי שנאה כלפי החסידים.

ויהי היום, וכאשר למדו חומש בחיידר שאל אחד הילדים בכיתה שלכאורה לשון הפסוק אינו מחוור כל כך, וענה לו המלמד: 'עס איז לאו דוקא'. מייד נפתחו הפיות של אותם שני ילדים חסידיים ('גלייך האבן זיי אויפגעהויבן די קעפ') ואמרו - 'אבער תורה האט דאך דער אויבערשטער געזאגט' [ואיך אפשר לומר שהוא 'לאו דווקא']?!

ותכף אמר המלמד למנהל - 'שיק אוועק די חסידישע שקצים'...

אצל הילד הראשון אכן התקבל התירוץ - וגם המלמד חשב שייטכן שזוה 'לאו דווקא' רח"ל, אבל הילדים החסידיים הבינו מייד שהרי התורה נאמרה מפי הקב"ה, וכך היה פשוט אצלם. - די אלטע מתנגד לא חשב כך!

ובאמת אין זה הפלא וההוראה מהמעשה, אלא הנקודה העיקרית היא שגם המתנגד הבין מייד, שמי מסוגל לומר דבר כזה - רק ילדים חסידיים.

וכמו שרואים גם מהסיפור שהיה בשנחאי (כפי שסיפרתי כמה פעמים¹⁰), שבדרך לשיבה הייתה מסעדה 'שאמרו' שהיא כשרה, והיו בני ישיבות שאכלו שם, ואילו הלויבאוויטשער'ס לא אכלו. אחר כך התברר שהאוכל שם היה טרף. מוסר ההשכל אינו מה שהחסידים לא היו מוכנים

(10) ראה קובץ תפארת פנחס ח"א ע' 79.

להכניס לפיהם דבר שאפשר שהוא נגד רצון העליון - שהרי זה נוגע להם, הרי מדובר על הקב"ה! הנקודה שיש ללמוד מסיפור זה היא שכשהתברר שהמקום היה טרף, אמר אחד מהבחורים הלא חסידיים: 'הרי אמרתי שצריכים לראות מה עושים הליובאוויטשער'ס'... זה דבר מובן וברור שחסידים דואגים ואכפת להם באמת לקיים רצון העליון.

חסיד ומתנגד - גישות שונות

בנוסח התפילה של האשכנזים - התפילה 'ריבוננו של עולם' [אחרי פרשת העקדה] היא כחצי ממה שהיא אצלנו, ואולם נוסח ה'והוא רחום' [של שני וחמישי] - אצלם הוא כפול מכפי שהוא אצלנו.

יש על זה פתגם חסידי: אצל ה'עולם' - ה'ריבוננו של עולם' איז א קליינער, ואילו ה'והוא רחום' איז א גרויסער. אבל אצל חסידים איז דער 'ריבוננו של עולם' א גרויסע און דער 'והוא רחום' א קליינער. כלומר, ריבוננו של עולם הוא לא משהו גדול מדי, אבל ה'והוא רחום' - זהו גדול, אפשר לחטוא, והרי הקב"ה 'רב לסלוח'. אבל אצל חסידים, ה'ריבוננו של עולם' הוא גדול, זהו דבר שנוגע, הוא כל החיים, לא רק 'חלק' מהחיים. ואילו ה'והוא רחום' - זהו קטן, אין זה דבר שיש 'לסמוך' עליו, ואין לחשוב שכיוון שהקב"ה רחום וחנון ממילא יכפר עוון. זה לא עובד ככה.

[וסיים:] העיקר הוא שצריכים להיות חסידישע בחורים. 'אשרינו מה טוב חלקנו' שזכינו להיות חסידים, 'ומה יפה ירושתנו' שאנחנו חסידי חב"ד ולא פולישער'ס. זו זכות גדולה שמכירים האמת, ואכפת ונוגע לקיים את רצון הקב"ה.

פתאום נכנס המשטרה...

[באמצע הדיבור הגיע מישהו ואמר שנכנסו ב' מהמשטרה [למעלה] לדאוג שהכל בסדר, ואמר ר' פיניע]: עכשיו וועט מען ניט שיקן אין סיביר, 'שם' אכן הי' בזה סכנה, אבל עכשיו אין לנו מה לדאוג.

פעם ישב יהודי אחד עם ילדיו [ובחורים] וכו' והי' שם א בוטל משקה. באמצע נכנסו ב' מהמשטרה והיהודי פחד מאוד, ואמר להם ש'הם רק שותים' וכו'. ואמרו המשטרה: 'זה לא בעי' שהילדים ישתו, הבעי' הוא רק שלא יהיו חב"ד...'

- אז מען הולעט - זה בסדר, ובלבד שאין לומדים...

יום חמישי פרשת לך לך

הדרישה העיקרית: הוספה בלימוד התורה

יום חמישי פרשת לך לך תשע"ו

בשיחת פרשת לך לך תשנ"ב¹ אומר הרבי שבדורנו זה במיוחד יש להדגשה יתרה בעבודה ד'לך לך'. ומבאר שלכל לראש הדבר צריך להתבטא בהוספה בלימוד התורה, לא רק ג' מוחין ששייכים למידות, אלא גם ג' מוחין בעצם, שזהו במיוחד על ידי הוספה בפנימיות התורה,

(1) סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 85 ואילך.

כולל הלימוד בביאור העניינים דעבודת המוחין וכולל בענייני גאולה ומשיח. עיין שם באריכות.

ובעניין זה של 'מוחין השייכים למידות' ו'מוחין בעצם', הנה אצל חסידים היו שלמדו חסידות באופן ששייך ומביא לידי מידות, והיו גם שהתעסקו בעניינים שלמעלה ממידות. באופן כללי, זהו החילוק בין 'עבודה' ל'השכלה'. 'השכלה' היא בעיקר העניין כפי שהוא מצד עצמו, ו'עבודה' היא כפי שזה נוגע לפועל.

כידוע², לחסידים גדולים היו 'מחונכים'. לר' הלל פאריטשער היו מחונכים, וכן לר' פסח מאלאסטאווקער היו מחונכים. ר' פסח היה עוסק בעניינים השייכים למידות - 'ממלא כל עלמין', עבודת המלאכים וכו', ואילו ר' הלל עסק בעניינים נעלים (הויכע עניינים) כמו האור שלפני הצמצום, שאינם שייכים לפועל.

מחונכי ר' פסח פגשו פעם במחונכי ר' הלל ושאלו אותם: 'מיט וואס דאוונט איר?' וענו מחונכי ר' הלל: 'עם פירוש המילות'. הוסיפו לשאול: 'ובמה אתם חושבים בחסידות?' וענו: 'כאשר אומרים 'ברוך אתה ה' - וייס מען פאר וועמען מען רעדט'.

ואכן לפי השיחה של תשנ"ב יש עניין כזה של לימוד באופן של 'מוחין שאינם שייכים למידות', רק לשם התורה גופא, שהרי גם הלימוד על מנת לקיים אינו לימוד לשמה לגמרי, ורק תורה בשביל התורה עצמה - זהו לשמה. וייתכן שזהו החילוק בין מוחין השייכים לעצם ומוחין השייכים למידות, לפועל.

בכלל, כאשר חסידים באו אל הרבי היה זה כדי לשמוע חסידות. מספרים³ על חסיד שהגיע לאדמו"ר הזקן מארץ ישראל, שבתחילה לא

(2) ראה גם קובץ תפארת פנחס ח"א ע' 99.

3 ראה גם כרם חב"ד גיליון 4 ח"א ע' 13, ובכ"מ.

היה חסיד, והתקרב לחסידות כי לארץ ישראל היו מגיעים שד"רים כדי לאסוף כסף והיו חוזרים חסידות, ואותו יהודי - שמו לייזער - בא לשמוע החסידות וזה 'תפס' אותו ('ער איז געווארן פארקאפט'), ואמרו לו שזה מאדמו"ר הזקן.

כאשר הלך השד"ר - גם לייזער נעלם. הוא לא רצה להודיע שהוא הולך, שמא יעכבו אותו. משהו קרה לו בדרך ונשברה רגלו (וזה עיכב אותו משך זמן) וקראו לו 'לייזער דער קרומער' - הצולע. כאשר הגיע לליאזנע - לא נכנס ליחידות, שמא יאמר לו אדמו"ר הזקן לחזור לביתו, רק שמע חסידות.

כשראו בני ביתו שהוא נעלם - ביקשו מהשד"ר לחפש אותו ותיארו לו תוארו, שמא ימצא אותו. ואכן כאשר הגיע השד"ר לאדמו"ר הזקן, ראה את לייזער ושאלו 'מה זה? עזבת אשתך ומשפחתך!' ובפועל נכנס ליחידות ואמר לרבי: 'אל תגידו לי לחזור, כי אינני מתכוון לעשות כן', ואמר לו הרבי: 'תשלח לאשתך גט'.

- חסיד זה בא רק כדי לשמוע חסידות!

מי יתיר עגונות?

גם ר' מענדל מרוזוב מספר על אביו ר' חאניע שבתחילה למד בישיבה בטשערקאס, ופעם הגיע חסיד חב"ד לטשערקאס ואמר לו שייסע עימו לליובאוויטש על חשבוננו, והחליט לנסוע לליובאוויטש להיות אצל הרבי בראש השנה. הוא הגיע לחתונת הרבי ריי"צ [שהייתה באלול] ושמע המאמר 'שמח תשמח' וזה 'תפס' אותו, ואמר שאינו חוזר לטשערקאס כי הוא רוצה לשמוע את ההמשך, ואכן נשאר. החסידות היא מה ש'לקח' אותו.

כאמור, בשיחה תובע הרבי שתהיה גם 'השכלה', לא רק 'עבודה'.

בליובאוויטש לא הכשירו 'משכילים'. אבל רק משכילים אינו 'עניין',
מה שאין כן השכלה.

החסידות חידשה את הידיעה בה'. כל מה שלומדים ב'השכלה' - הכל
זה הקב"ה, זה עוד פרט כפי שהוא למעלה, עוד מדרגה וכו', אבל זה
אלוקות.

כאשר לומדים חסידות זה 'אלקים' אחר לגמרי. זה נהיה דבר חי
ושמח, זה נהיה דבר אמיתי. ההשכלה שבחסידות מלמדת בפרטיות
'מיהו' הקב"ה וזה מביא לידי פועל. השכלה מצד עצמה - היא דבר טוב.
והאמת היא שבשיחה זו הרבי אומר זאת לא רק על לימוד החסידות,
אלא על כל התורה בכלל, שהרי גם נגלה הוא לימוד עיקרי.

ר' נחמיה⁴ מדובראוונע היה גאון גדול, וכאשר הגיע לאדמו"ר הזקן
גמר בדעתו ללמוד רק חסידות. ואמר לו אדמו"ר הזקן: 'און ווער וועט
מתיר זיין די עגונות - די מתנגד'ישע גסי רוחות?' ואכן ר' נחמיה המשיך
ללמוד נגלה.

אכן, העניין ד'מוחין בעצם' שייך בעיקר בלימוד החסידות, אבל
לאחרי זה - העניין שייך גם בלימוד הנגלה.

שמעתי מר' שמואל לויטין שאצל התמימים בליובאוויטש הייתה כל
החיות בלימוד החסידות, ולא היה לזה שום הגבלות.

פעם לפני התפילה היה הרבי רש"ב בחדרו שהיה סגור על ידי 'הוק'
[וו נעילה], והתמימים פתחו את הדלת ונכנסו ושאלו את הרבי הרש"ב
שאלה בחסידות - והרבי ענה להם!

וזה היה בפשטות - הייתה להם שאלה בחסידות והם רצו ביאור.

התוועדות שבת פרשת לך לך

הוספה בלימוד התורה

בהמשך למה שדיברנו ביום חמישי בעניין הוספה בלימוד התורה, הנה מבחור חסידי תובעים לימוד התורה. זו טעות לחשוב ש'אנחנו חסידים, אנחנו עוסקים בלהט במבצעים' וכיוצא בזה. דברים בסגנון זה הם טעות גדולה ובשקר יסודם, כי חסידות באה רק להוסיף. לימוד התורה הוא עניין עיקרי ויסודי, אלא שחסידות באה וחדשה שהלימוד צריך להיות מתוך הכרה שלומדים את תורתו של הקב"ה.

הרבי הרבה מאוד לתבוע הוספה בלימוד התורה - שההוספה תהיה בנגלה או בחסידות, אבל זה צריך להיות עם כל הקאך והחיות.

כן, גם הוספה בנגלה, כי נגלה הוא לימוד עיקרי ויסודי בסדר הישיבה. יש ללמוד נגלה בעיון, בהבנה והשגה.

יש שעיקר הקאך והחיות שלהם הוא בנגלה, ויש שמונחים בעיקר בחסידות. גם בליובאוויטש היו 'בעלי נגלה' ו'בעלי חסידות' - ר' זלמן שמעון דווארקין, שהיה מתלמידי התמימים בליובאוויטש, היה בעיקר 'בעל נגלה' וגדל להיות רב, א חסידישער רב כמובן.

בקונטרס עץ החיים⁵מבאר הרבי רש"ב את מטרת ייסוד הישיבה, וכותב שם שהרוח אצל הבחורים קרה, ועל כן מוכרחים ללמוד חסידות כדי להכניס חיות בלימוד.

זאת אומרת: עיקר העניין בלימוד חסידות הוא כדי שלימוד הנגלה יהיה כדבעי, מתוך חיות ומתוך הרגשה שזו תורת ה'. מובן שלימוד חסידות הוא עניין (ומטרה) מצד עצמו, אבל הרבי רש"ב כותב שם שיסוד

ישיבתו הוא כדי שילמדו חסידות וידעו מהו הקב"ה, ובדרך ממילא תהיה האווירה בישיבה אחרת, והלימוד יהיה מתוך ביטול כו'.

ואין הכוונה לגרוע ח"ו מלימוד החסידות, שכמובן צריכים, אבל יש לדעת שגם לימוד הנגלה מחויב.

הרבי תבע הרבה פעמים שהבחורים יהיו למדנים - 'קענען לערנען'. אני זוכר שכשהייתי בבר־מצווה של חבר (שהיה צעיר ממני קצת) בזמן ההוא, איחלו לבחור הבר־מצווה 'אז ער זאל קענען לערנען'. אביו לא אהב את זה, ואמר - 'וואס 'קענען' לערנען?! - שילמד! דווקא 'לדעת' ללמוד?!' נענה ר' ניסן נעמענאוו - שהיה נוכח שם - ואמר: כן, דווקא ש'ידע' ללמוד. - והרי מדובר על בחור בר מצווה שעיקר הלימוד שלו הוא בנגלה, כיוון שעדיין אינו שייך כל כך ללימוד חסידות.

כפי שהרבי אמר, בחורים צריכים פשוט לשבת וללמוד, ולא כדי לצאת ידי חובה, אלא אכן לדעת ללמוד, ללמוד ביסודיות ובעיון, ובהבנה והשגה; פשוט להיות למדנים.

אני⁶ זוכר שפעם אחת מישהו אמר לרבי שמתנגד שאל אותו קושיא בלימוד, והוא ענה לו על ידי סיפור, והרבי אמר לו: 'וואלט געווען בעסער אויב איר וואלט פארענטפערט מיט א רמב"ם'. נכון, הוא ענה על השאלה של המתנגד, אבל אף על פי כן אמר הרבי שעדיף שהיה מתרץ על ידי רמב"ם.

פעם נסעתי עם חבר ל'מרכז שליחות' ושם נפגשנו עם המרא דאתרא (הוא היה קרוב משפחה של הרב סולובייצ'יק) ודיברנו איתו על עניינים שונים. כאשר כתבנו דו"ח לרבי שאל אותנו הרבי בזה"ל: 'האם דברו עימו בחידושי תורה'. הרבי רצה שנדבר עימו דווקא בחידושי תורה, זה היה נוגע לרבי להראות שגם ליובאוויטש'ער בחורים יודעים ללמוד.

(6) בהבא לקמן ראה גם קובץ תפארת פנחס שם.

- וזו האמת, שליובאוויטש'ער בחורים יודעים ללמוד - ולומדים בפועל, כי העיקר - בפרט אצל בחורים - הוא לשבת וללמוד. כן, מדברים על בחור שהולך למבצעים ומתוועד וכו', אבל תובעים ממנו דווקא לימוד.

עבודה עם הזולת

המשפיע דיבר קודם על החשיבות בפעולה על הזולת, שהרבה פעמים אנחנו חושבים לעצמנו: מה ארוויח אם אלמד עם בחור זה, או אדבר עימו וכיוצא בזה, מה זה כבר יפעל.

אבל האמת היא שכל מה שעושים - פועל הרבה, לתפוס שיחה עם הזולת, ללמוד עימו קצת, זה עוזר הרבה. וזה פועל לא רק על הזולת אלא גם על 'המשפיע', גם הוא מרוויח הרבה מזה.

לליובאוויטש באו שני בחורים מפולין. ר' ברוך פוילישער ור' חיים מאיר ליס. ר' פרץ מאצקין קירב אותם והשפיע עליהם הרבה. אחר כך אמר: 'זיי זיינען א-ס-א-ך-א-ס-א-ך שענער ווי מיר' - הם הרבה הרבה יותר נאים ממני. ופעם, כאשר אחד מהם לקח משקה אמר לר' פרץ: 'אתה עשית טובה בשבילי, עכשיו הגיע הזמן שאעשה טובה בשבילך'.

[בבחור אחד היה בדרך לצאת ור' פיניע אמר לו - שיישאר כו' ואחז בידו, והבחור אמר שהוא כבר 'יצא (ידי חובתו)', ואמר לו ר' פיניע: 'אצל חסידים יש ב' עניינים: 'צו יוצא זיין, און צו נכנס זיין']

אתכפיא

לפעמים בחורים טועים וחושבים: אעשה עוד אתכפיא ואפחית קצת מזמן השינה, כי עכשיו אינני צריך רק כך וכך שעות, וכיוצא בזה. יש לדעת שזו טעות גדולה.

יש מכתב מהרבי - כמדומה לי מסיון תשי"ז⁷ - שהרבי כותב שבדברים כאלה - הדבר הראשון שסובל מזה הוא ענייני קדושה. נכון שענייני אתכפיא ושלא לענג את הגוף - הוא דבר המוכרח, אבל זה צריך להיות על ידי הדרכה ממשפיע.

לפעמים הטעות היא להפך: עושים חשבון שדבר זה - אני באמת צריך, מוכרח אני לישון עוד שעה אחת וכיוצא בזה. מען דארף עסן און נישט פרעס'ן, שלאפן און נישט פאפ'ן. אהבת עצמו גוברת, והאדם מצדיק את עצמו לומר שבאמת הוא צריך לדבר זה, אף שבאמת אינו צריך לזה.

יש להשגיח שיהיה מזג טוב, לא יותר מדי לצד זה ולא לצד השני. לכן, עניינים אלו מוכרחים להיעשות על ידי הדרכה ממשפיע.

[ר"פ אמר שהוא יוצא - אפשר להמשיך את ההתוועדות, אבל כבר הגיע הזמן שילך. בחור אחד אמר שעדיין יש שתי דקות. ואמר: גוט גוט מען דארף טאקע מאנען, דו ביסט גערעכט. וניגנו עוד ניגון].

7 י' סיון תשי"ז - אגרות קודש חט"ו ע' קפח. וראה תפארת פנחס ח"ב ע' 40 שמכתב זה נכתב אל ר' פיניע בעצמו.

וירא

יום חמישי פרשת וירא

לערב קדושה בעניני חול

בשיחת שבת פרשת וירא תשנ"ב - שהוא כקביעות שנה זו, ששבת חל בח"י מרחשון - אומר הרבי (סעיף יו"ד): "ח"י מרחשון - מורה על המשכת וגילוי החיות (חיות הנשמה המלובשת בגוף) גם בעובדין דחול שבהם מתעסקים החל מחודש מרחשון (החודש הראשון בשנה לאחרי חודש תשרי ש"מרובה במועדות") על מנת להמשיך ולהחדיר קדושה ואלקות גם בעובדין דחול, ל"ט מלאכות, שיהי' ניכר שההתעסקות בהם היא כדי לעשות מהעולם כולו דירה לו ית', בדוגמת המשכן והמקדש שנעשה ע"י ל"ט מלאכות".

ובדוגמת זאת אומר הרבי בשיחת שבת פרשת מקץ, זאת חנוכה תשי"ג!¹ אז דיבר הרבי בנוגע לפסוק² "היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה, באמור אלי כל היום איה אלקיך" - שתובעים מכל אחד: כל היום איה האלקות?! לא רק כאשר לומד או מתפלל, שהרי יכול להיות שהוא מתפלל, ואחר כך כשבא לאכול לוקח מנה יפה, ואם חסר מלח - מוסיף מלח, כי לאחר התפילה לא ניכר עליו רושם מהתפילה.

ועל דרך זה מספרים חסידים על זלמן דוד הומלינר שהוכיח את חברו: דאווענען דאווענסט דו טאקע גוט, אבער עסן עסט דו אויך גוט... - אומנם אתה מתפלל טוב, אבל אתה גם אוכל טוב, דהיינו שהאכילה שלו אינה חדורה בקדושה.

ויש גם סיפור 'הפכי' - שם רואים איך הקדושה כן חודרת גם בענייני חול: בליובאוויטש יצא גיליון לתלמידים צעירים שנקרא 'האח'³. מטרת הגיליון הייתה לחזק הצעירים ביהדותם ולקשרם לחסידות. בכלל, בזמן ההוא הייתה 'קליפה' שהורים יהודים לא רצו לשלוח ילדיהם לשיבה, אלא לגימנסיות, ומטרת הגיליון הייתה לחזקם שישלחו ילדיהם לשיבה.

יש סיפור ארוך⁴ וגיבור הסיפור הוא 'דוד', שעמד על כך שילך לשיבה דווקא, והיה צריך ללחום עם אימו שרצתה שיהיה 'מענטש' - ונתנה לו דוגמה מקרוב משפחתם שנהיה 'מענטש' - אבל דוד רצה לנסוע לליובאוויטש, שם היה חינוך טוב בדרכי החסידים וכו', ואימו התנגדה לכך.

(1) שיחות קודש תשי"ג ע' 128 ואילך, תורת מנחם ח"ז ע' 255 ואילך.

(2) תהלים מב, ד.

(3) נדפסו בס' 'האח' (אהלי שם - ליובאוויטש, תשע"ב).

(4) הסיפור נדפס בהמשכים בגליונות ו-ל.

אריכות הסיפור אינה נוגעת לענייננו, ונספר פרט אחד⁵: אחרי שהתחתן ויצא מליובאוויטש, התחיל להתעסק במסחר, וכל הנהגתו הייתה חדורה בחסידישקייט. כולם ראו את האמת'קייט שלו, והיה נזהר גם בפרוטה קטנה, וגם הגויים ידעו שהוא נושא ונותן באמונה.

פעם הגיע איזה שר לקנות אצלו משהו. הוא ראה איזה דבר שמצא חן בעיניו ונתרצה למחיר וקנה אותו והיה שמח ומרוצה. דוד'ל הגיע אז מבית הכנסת, ופגש את השר כאשר כבר יצא. דוד'ל קיבל את פניו בענווה, והתעניין אצלו מה קנה, ויענהו השר. 'וכמה שילמתם?' - אמר לו השר כמה. - מיד הזדעק דוד'ל: 'לא! לא! לא! לקחנו מכם יותר ממה שמגיע!' והשר התפעל במאוד מהתמימות שלו, כי ב'עולם' אין דבר כזה - לוותר לאחרי שהקונה כבר שילם.

ומזה רואים איך גם בענייני העולם היה חדור באידישקייט.

מסופר⁶ גם על ר' יקותיאל ליעפלער שסחר במלח, ופעם לקח בטעות כמה פרוטות יותר ממה שמגיע לו, והלך מרחק רב כדי להחזיר את הפרוטות הללו. ואמר על זה אדמו"ר הזקן, שבגלל קידוש ה' שעשה יש לו אייניקלעך גבירים.

ועל כל פנים לומדים מכל הנ"ל שצריכים להחדיר אלקות גם בענייני החול. לא צריכים 'לוותר' על קדושה בשביל ענייני חול, אפשר לעשות גם עניינים אלו - אבער ווי א חסידישער בחור דארף דאס טאן.

(5) נמצא בגיליון כד (ע' 6 ואילך).

(6) ראה ליקוטי דיבורים ח"א כז, ב בהערה.

התוועדות שבת פרשת וירא

דברי ימי הניגון 'דער אויבערשטער וועט געבען'

[התחילו⁷ לנגן הניגון 'אז דער אויבערשטער וועט געבען געזונט און לעבן, וועלן מיר זיך זען מיט אונזער רבי'ן, איי רעבניו, איי רעבניו, רבי רבי רבי, שנוהג ר' פיניע לנגן. ושאל אחד מהתמימים מאיפה מגיע הניגון הזה, ואמר ר' פיניע:]

אה, אם שואלים - אז עונים ('אז מ'פרעגט ענטפערט מען'). לא ידעתי אם אספר מקור הניגון והשתלשלותה, אבל טוב, כאשר שואלים מקבלים ביאור והרי זה 'דברי ימי החסידים'.

ובכן, ניגון זה שמעתי מר' ישראל דשייקאבסאן. מקור הניגון הוא מזמן הצמח צדק, היו אז חסידים מבסרביה ('בערעבאסער חסידים') - עכשיו זה מולדובה - והצמח צדק חיבב אותם במיוחד. הם גרו במרחק גדול מליובאוויטש, ולכן הנסיעה לרבי הייתה קשה להם ביותר, אבל הם היו חסידים מיוחדים, וחביבות יתרה נודעת להם מהצמח צדק.

לפני החזרה לעירם לאחר זמן שהותם בליובאוויטש, היו עומדים ליד חלון חדרו של הצמח צדק, ומנגנים בזה הלשון [כמדומה]: 'רבי רבי רבי, ווען וועלן מיר זיך ווידער זען' - מתי נשוב ונתראה. כך ניגנו עוד פעם ועוד פעם ברגש גדול, מתוך אהבתם העזה לצמח צדק.

אני יצאתי מרוסיא בתש"ו - ובתקופה זו החסידים הוסיפו על הניגון.

(7) לא הייתי בתחילת הפארבריינגען, ורשמתי מהזמן שהגעתי.

הניגון כמו ששמעתי כאן הוא: 'אז דער אויבערשטער וועט געבן געזונט און לעבן, וועלן מיר זיך זען מיט אונזער רבי'ן' [כאשר ה' ייתן בריאות וחיים, נתראה עם הרבי שלנו]. ותו לא.

אולם בתקופה ההיא ברוסיה היה חסיד שנקרא 'געטשע'⁸ (הוא לא יצא מרוסיה). הוא לא היה משכיל או עובד גדול, אבל הייתה לו תמימות, והוא הוסיף על הניגון: 'איי רבניו, איי רבניו, רבי רבי רבי, ומאז - כך מנגנים את הניגון.

כך הם דברי ימי הניגון הזה, וטוב הוא ששאלתם כי מאוד נוגע לדעת מה שקרה.

חסידישע בחור אמיתי

[בחור אחד אמר לר' פיניע שהוא יוצא מההתוועדות. ושאלו ר"פ: 'האסטו שוין מחליט געווען צו זיין א חסידישע בחור?' וענה הבחור: 'לפני שבוע כאשר יצאתי אמרת לי שבשבוע הבא אשאר לזמן ארוך יותר, ואומנם השבוע הזה נכחתי בהתוועדות עוד עשר דקות'. ואמר לו ר"פ:]

טוב ששומעים ועושים את מה שאומרים, וכאשר תוסיף עוד יותר ועוד יותר אי"ה תהיה חסידישע בחור.

זהו 'אינסאלט' [פגיעה בכבוד] נכון? אני יודע, אבל באמת אינו 'אינסאלט', כי אכן לא פשוט להיות חסידישע בחור באמת.

ב'חסידישע בחור' יש דרגות. זה לא פשוט. להיות חסידישע בחור אמיתי לוקח זמן, ומתעלים עוד ועוד, עד שמגיעים להיות אמת'ער חסידישער בחור.

אספר לכם סיפור ששמעתי מר' שמואל לוויטין:

פעם ר' אייזיק [האמליער] לקח הרבה משקה בהתוועדות, ולמחרת הרגיש לא טוב, כאב לו פשוט בגשמיות מזה שאמר הרבה לחיים, ולא ידע מה לעשות.

בבית הכנסת היו השיכורים הקבועים שתמיד היו במצב זה, והחליט לשאול אותם מה הם עושים לאחרי ששותים הרבה משקה. ניגש אליהם ושאלם, וענו: לוקחים יותר! [ר"פ אמר זאת ברוסיש, וביאר שהכוונה היא כנ"ל], הוסיף ר' אייזיק לשאול: ואחר כך מה עושים? וענו: יעמאלט וועסטו זיין אזוי ווי אונז - שיכורים...

ועל דרך זה הוא בענייננו. עובדים עוד קצת ועוד קצת וכו' עד שנעשים חסידישע בחור אמיתי, אבל זה לוקח זמן ועבודה. זה לא בא פתאום, ותמיד צריכים לדעת: עוד לא הגעתי לשלמות, אף שקוראים לי 'חסידישער בחור'.

סיפורי חסידים

[אחד מהמשפיעים סיפר]: כאן בשכונה יש יהודי ששמו מאיר שמחה חן, והוא סיפר סיפור אודות הרד"צ חן [והוסיף ר' פיניע: זה בנו של ר' פרץ חן, שהוא אבי כל החן'ס], שהרד"צ אמר: 'איך זע די גאנצע צייט ווי עס מאכט זאך' [אמר לו ר' פ: צריכים לבאר להבחורים הפשט בזה, וביאר הנ"ל] דהיינו שהוא ראה והסתכל תמיד על זה שהעולם נברא ונהי' ע"י הקב"ה בכל רגע ורגע, וחשב על זה כל הזמן.

[ואמר ר' פיניע]: אם מספרים סיפורי חסידים גם אני אספר:

סיפורי חסידים הם דבר המוכרח במאוד. מעולם היה הסדר שמספרים סיפורי חסידים. אני זוכר המלווה מלכה'ס שהיו בימים ההם שקראו מהשיחות וכו', והיה סדר קבוע שר' ישראל נעולער - שהיה אחד מ'מספרי הסיפורים' - היה מגיע למלווה מלכה'ס ומספר את הסיפורים

שלו. הוא היה מלמד (מגיד שיעור) וגם בשבת היה 'סדר', והיה מלמד גמרא וכיוצא בזה, אבל במוצאי שבת הוא סיפר סיפורים, ואני וחבריי נדחפנו ונדחקנו ('געשטאנען קעפ אויף קעפ') והקשבנו למה שהיה מספר.

בליובאוויטש היו כמה משפיעים, ולכל אחד מהם הייתה דרך מיוחדת בהשפעה על הבחורים. ר' מיכאל בלינער (ר' מיכאל דער אלטער - הזקן) היה תובע מהבחורים בהתוועדויותיו ('געמאנט און געמאנט'), תובע לימוד החסידות, תפילה באריכות וכו', ובאמת זה היה מצד האהבת ישראל שלו שהיה נוגע לו באמת מצבו של הזולת, לא שרצה לתבוע כו'.

אבל ר' גרונם לא כך הייתה דרכו, הוא לא היה תובע. בהתוועדויותיו הוא היה 'מציע' סיפור על השולחן, והוא סיפר סיפורים באופן כזה שהיה 'בכן'. הוא סיפר איך מתנהגים בפועל כמו שצריכים.

ובאמת, מכל חסיד יש מה ללמוד. אין שני חסידים שהם 'שוים'. לכל אחד העניין שאצלו הוא העיקר, שבו הוא 'מצטיין', ובדבר זה הוא 'זהיר טפי'. ובכלל, כל ה'דמות' של כל אחד היא מיוחדת, ומכל אחד צריכים לקחת משהו.

אבל אף על פי שיש מעלה בסיפורים 'כמות שהם', שמלמדים שאפשר ושצריכים לעשות בפועל - יש מעלה גם כאשר 'קבלת עול'ניק' תובע באופן ישיר, כי על ידי זה מתעוררים יותר. ובכל אחד יש מעלה.

ואפשר לומר שזהו החילוק בין ר' ניסן נעמענאוור' פרץ מאצקין. ר' ניסן היה קבלת עול'ניק שתבע בהתוועדויותיו לימוד, יגיעה ועבודה. אבל ר' פרץ - אף שלא היה ממש כמו ר' גרונם שהיה מספר סיפורים - בכל זאת, הוא לא היה תובע ישירות. דרכו בהתוועדויותיו הייתה שהוא 'אמר' ותיאר - ביחד עם סיפורים - איך צריכים להיות, ו'הניח זאת על השולחן', וממילא זה נכנס וחדר.

אבל ח"ו לומר שאין צריכים ללמוד חסידות, ורק סיפורים מוכרחים - לא! סיפורים הם רק 'מקיפים'. הם אכן מוכרחים אבל הם רק 'מקיפים' אבל חסידות היא עניין פנימי. יש ללמוד בהבנה והשגה ואלביא דנפשיה, וגם לספר סיפורי חסידים.

יש מעלה בכל אחד מהם: חסידות אומרת איך צריכים להיות, ואיך יש לעשות את מה שצריכים וכו', וכנ"ל שהוא פנימי. והמעלה בסיפורי חסידים היא שמראים איך חסידים אכן התנהגו כן בפועל - 'לא נפלאות היא ממך'. בלימוד גרידא אפשר לטעות ולחשוב ש'אכן כך היא האמת אבל איך אוכל לעשות זאת'. ולזה מוכרחים סיפורי חסידים שמראים שכך עושים בפועל.

וירא אליו הוי"

[הבא לקמן אמר באנגלית כיון שהיהודי שהיה בהתוועדות בפרשת נח (עי"ש) הגיע].

בפרשתנו יש כמה וכמה ענינים; וירא אליו הוי', ותצחק שרה, סדום, אבימלך, ועוד.

בענין 'וירא אליו הוי'" ישנו סיפור ידוע⁹ מכ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע, שבהיותו ילד בן ד' או ה' נכנס לזקנו הצ"צ, ושאל בבכי: למה התגלה הקב"ה לאברהם אבינו ולנו אינו מתגלה?

- כל אחד שייך לזה שיבקש ויתבוע התגלות אלקות. גילוי זה היה - כמו שאמר הצ"צ להרש"ב - בשביל המילה. באמת יש לשאול: גם להרבי הרש"ב היה ברית מילה, וכמו שמובא בספרים, וגם אדה"ז כותב זאת

9) נתבאר בלקוטי שיחות פ' וירא בכ"מ (ח"א, ח"ה, חט"ו, ח"כ וכו').

בשו"ע שלו, שבברית מילה מתחיל כניסת נפש הקדושה, שהוא גילוי אלקות, ואם כן מה חסר ה' אצל הרש"ב?

והתירוץ הוא פשוט מאוד: שאצל אברהם זה היה בגילוי, אבל אצלנו הוא בהעלם, ואנחנו רוצים גילוי אלקות. כולנו צריכים - ויכולים - לתבוע גילוי אלקות באופן כזה.

והרבי אומר שכן הוא גם בנוגע להגאולה, שאנחנו רוצים הגילוי הנעלה שה' אז, מה שהוא בהעלם עכשיו, וכמו שאומר שם בשיחה [של תשנ"ב] בפרטיות.

החלום של המגיד

לאחרי זה מסופר בפרשה שצחקה שרה כאשר הקב"ה בישר לה ולאברהם שיהיה להם זרעא חיא וקיימא.

בקובץ מכתבים מספר הרבי ריי"צ¹⁰ (זה סיפור ארוך) שתלמידי הבעל שם טוב תמהו על זה שהבעש"ט מייקר כל כך את היהודים הפשוטים כו', ולבסוף התחרט המגיד על שהרהר אחרי רבו הבעש"ט והצטער על זה מאוד, עד שראה בחלום איך משה רבינו מלמד לילדים בגן עדן הסיפור בסוף פרשת לך לך, שאברהם אבינו צחק כשמע הבשורה שיהיה לו בן. ומשה רבינו ביאר שאף שכל הפירושים אמת הם, אבל אין מקרא יוצא מידי פשוטו שאברהם אבינו כביכול לא האמין לגמרי בדברי הקב"ה, אלא שזה היה שייך מצד הגוף. הגוף הוא אכן קדוש, אבל סוף סוף הוא גוף.

כאשר יש לבחור נפילה בעבודה, ייתכן שהוא נופל ברוחו והוא בכעס קצת על זה שהייתה לו ירידה.

10) שם ע' 194 ואילך.

- לא צריכים להבהיר שאין מקום לעניינים של עצבות, כי זה מופרך כמו שאדמו"ר הזקן כותב בתניא¹¹, רק נפילת הרוח -

אבל צריכים לדעת כי מי אנחנו לדמות את עצמנו לאברהם אבינו - ואפילו אברהם היה שייך לעניין זה מצד הגוף.

- ידוע שהרבי מבאר¹² שזה לא היה חטא כפשוטו, אבל על כל פנים אצלנו אפשר לקחת מזה - שאנחנו לא מלאכים, וממילא שייך שהגוף יתגבר. צריכים לדעת שזהו רק מצד הגוף, ולכן מיד צריכים לקום ולחזור לעבוד.

מצד שני, מובן שאין לתלות כל החסרונות בגוף וממילא להתייחס מעבודה - זו טעות, כי הרי הגוף קדוש הוא, רק שלפעמים מתגבר וכו', אבל יש לנו הכוח לנצח ולהתגבר לעבוד את ה'.

הזהירות מ'מידת סדום'

בהמשך הפרשה מסופר על סדום. מיד חושבים: מה, אני שייך להנהגה של סדום? להרעיב בן אדם, לקטוע לו רגל ח"ו - אינני שייך לעניינים כאלו רח"ל. אבל באמת צריכים לדעת שחסידות מסבירה שבכל עניין יש 'אריך אנפין' ו'זעיר אנפין', וב'זעיר אנפין' יש עניין הנ"ל ברוחניות:

מקור מידת סדום לא הגיע מזה ש'סתם כך' רצו להיות אכזרים, אלא זה בא משום שחשבו רק על עצמם, ולכן טעו לחשוב שאם יארחו אורחים, הרי על ידי ריבוי האורחים אפשר שיהיה חסר משהו בסדום -

(11) פכ"ו.

(12) לקוטי שיחות חלק ה ע' 64.

שהיא 'כגן ה' כארץ מצרים', שמלמעלה הוא מקום מבורך - וזה לא יכלו לסבול, ולכן התנהגו כמו שהתנהגו ב'מידת סדום' רח"ל.

עניין זה ישנו אצל כל אחד ואחד: לפעמים אנחנו מפחדים לעזור למישהו כי אפשר שזה יגרום חיסרון אצלנו.

- אצל הזולת חסר בעניינים עיקריים, ומה שאפשר שה'משפיע' יחסר הוא עניינים צדדיים, אבל אף על פי כן אינו רוצה לעזור לאותו בחור, כי אפשר שזה יגרום חיסרון בעניינים הצדדיים שלו.

זו טעות גדולה. צריך לעזור לזולת אף אם זה יגרום אצלנו חוסר נעימות וכיוצא בזה. על ידי כך איננו עושים את כל מה שאנחנו רוצים לעשות.

הרבה פעמים קורה שבחור חושב ש'פלוני' ממעט במציאותו. אילו רק אני הייתי בכיתה, היה ניכר ש'אני' מתפלל ו'אני' לומד ו'למדן' וכו' וכו' - זה היה בולט. אבל עכשיו שיש עוד בחור שגם הוא מתפלל, גם הוא לומד - שוב אין מעלותיו בולטות.

זוהי מידת סדום.

בשנים הראשונות נהג הרבי בהתוועדויות לדבר לאנשים פרטים בשמם. פעם אמר הרבי למישהו (לא נוגע מי זה היה): 'ער מיט זיין שווער האבן מורא אז מען וועט ממעט זיין אין זייער דמות'. הוא וחותרו חוששים שימעטו בדמות שלהם. הזולת ממעט ממציאיותו, מדמותו, וכאשר פלוני בחדר - מרגיש חיסרון במציאותו. זהו מידת סדום והוא דבר האסור בתכלית, וצריכים לגרשו לגמרי.

א גוי'שער צדיק

אבימלך טען להקב"ה: 'הגוי גם צדיק תהרוג'. זהו א גוי'שער צדיק. כן, הוא מתנהג על פי שולחן ערוך - כפי שנדמה בעיניו שמותר היה לו

לקחת את שרה, אבל זהו גוי'שער צדיק, כי לא כל מה שמותר לעשות - צריכים לעשות.

יש ניגון חסידי 'וואס מען טאר ניט וכו' און וואס מען מעג דארף מען אויכעט ניט וכו', מה שאסור, אסור, וגם מה שמותר לא צריכים. ללא חסידות - כל מה שרוצים, אוכלים וכיוצא בזה. למה לא, והרי מותר הוא?

אצל מתנגדים הגישה היא שאם התורה לא אסרה את הדבר, אז מותר הוא. אבל אצל חסידים - הכל אסור, אין שום דבר שמותר. רק שכיוון שפשוט צריכים לחיות אז אוכלים, אבל לא אוכלים כל מה שרוצים. כן, צריכים לאכול, לא פראווען תעניות וסיגופים, אבל צריך להיות העבודה של אתכפיא.

המתנגדים מדייקים מאוד בהלכה, כל הידור וחומרא שאפשר למצוא הם ממצאים, אבל יש סימן אחד בשו"ע שממנו הם מעלימים עין. יש סימן שלם בשו"ע¹³ שאומר איך כל מעשי האדם צריכים להיות לשם שמיים, בכל דרכיך דעהו כו', והם מתעלמים מזה לגמרי, אצלם כל המושג אינו קיים. אבל חסידים עושים רעש גדול מסימן זה.

הרב ר' זלמן שמעון דווארקין שהיה הרב פה בשכונה היה תמים בתומכי תמימים. פעם היה אצל רב חשוב, מתנגד. בהיותו שם הגישו לו מאכל מסוים ולא אכלו - אם זה מצד כשרות, או אתכפיא, או 'עניינים שלו', ואיך שיהיה - ואמר לו המתנגד: 'פארוואס עסטו דאס ניט, עס איז מי יודע ווי געשמאק' [למה אינך אוכל, הרי זה 'מי יודע' טעים]!

אתם מבינים - זה 'מי יודע' ווי געשמאק... ואכן אצלם, אם זה געשמאק - מדוע לא לאוכלו? איזה טעם יש לאסור?

חסיד אחד פה השיא את בתו ובעת ה'שבע ברכות' הגישו בתוך המאכלים מאכל מסוים, והחסיד לא אכל ממנו. שאל אותו מתנגד: מדוע

אינך אוכל מזה? וענה: 'מילא דאס - זהו מזונות, אני אומר לחיים ואוכל מזונות, אבל דאס - וואס איז דאס?' אין אוכלים מאכלים סתם כך, אין מושג כזה. מה שצריכים לאכול מצד בריאות הגוף - אוכלים, אבל מה שאינו נצרך - לא אוכלים אותו רק משום שהוא מותר.

חיי שרה

חסדישע רייד ליל חמישי פ' חיי שרה

בשיחת שבת פרשת חיי שרה תשנ"ב אומר הרבי (סי"ד): "והכוונה בפשטות היא - שמכינוס השלוחים צריכות לבוא ולהביא החלטות טובות כיצד כל שליח צריך להתכונן בעצמו ולהכין את כל היהודים במקומו ובעירו וכו' לקבלת פני משיח צדקנו, על-ידי שהוא מסביר את ענינו של משיח, כמבואר בתורה שבכתב ושבעל-פה, באופן המתקבל אצל כל אחד ואחד לפי שכלו והבנתו, כולל במיוחד - על-ידי לימוד עניני משיח וגאולה, ובפרט באופן של חכמה בינה ודעת.

"והיות שזוהי העבודה בזמן הזה, הרי מובן שזה שייך לכל יהודי, בלי יוצא מן הכלל כלל".

קצת קשה להביא סיפורים בענין זה, כי זהו עניין חדש. במשיח גופא זו דרגא נעלית שנתגלתה.

בוודאי יש הרבה שלוחים וחסידים שמתעסקים בזה, אבל לכאורה יש בענין זה חלישות, כי אינו דבר 'מוגבל'. אבל מובן שאין זה תירוץ.

ונתעכב על סיפור שבו רואים איך אכן שייך לפעול בעניין זה:

יש מכתב מהרבי מלפני הנשיאות - תש"ט (אגרת תמה)¹, מכתב ארוך וחרוף לחסיד גדול - ר' שלמה חיים קסלמן, מדוע החסידים אינם מתעסקים עם יהודים, לקרבם לחסידות ולקשרם עם הרבי הרי"צ. ובפרטיות מדבר הרבי במכתב בעניין מעמד.

הרבי עונה להם על טענתם שאי אפשר לבקש מעמד לרבי מאנשי העיר

- ודאי שאם באים ליהודי ואומרים לו 'גיב געלט' בשביל פלוני ופלוני כו' - ודאי שלא יתן, אלא צריכים לספר לו אודות הרבי, ועל ידי זה מבין אותו יהודי שהוא מקבל יותר ממה שנותן.

והרבי נותן דוגמא: אברך אחד היה צריך לברוח ממקומו, וזמן קצר לאחר שהגיע למקום חדש - התחילו להגיע מכתבים ממקום זה לרבי. מדובר באברך שאינו שייך לעבודת התפילה, לא משכיל ולא עובד, בלי זקן אפילו ולא למד בתומכי תמימים, רק שכיוון שאצלו ברור הדבר שדברי הרבי יתקיימו (יותר מדברי הרופאים וכו'), ומשום זה אמר בוודאות שיש לשאול את הרבי ולעשות ככל אשר יאמר - זה פעל שאנשים התחילו לכתוב לרבי. והיתה שם אישה אחת ששאלה אצל הרבי באיזה פינה מהעיר תעשה המסחר שלה הגם שידעה שהרבי לא היה שם, והיא לא ראתה אותו, אבל היה דבר ברור אצלה ששואלים את הרבי.

(1) אג"ק ח"ג ע' נב ואילך.

והרבי מסביר שם שזה על ידי מסירת הרצון. - באמת זהו גם הרצון שלו, כי מובן אצלו גם בשכל של הנפש הבהמית מצד הניסיון שלו וכו' שכשצייטו לדברי הרבי היה טוב, ואם לאו... - וממילא האישה הכירה בו שפיו וליבו שווין, ודברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב.

וצריך לומר דעל דרך זה הוא בענינינו, שצריכים להסביר הענין של משיח באופן המתקבל בשכלו והבנתו - דאם לא כן, כמו שזה בנוגע להתקשרות לרבי, שאם הדבר לא מונח אצלו זה לא יתקבל אצל הזולת, אותו דבר הוא גם כאן. דוקא על ידי הסברה במה מדובר שייך לפעול בזה.

בבית מדרש אהלי תורה מביאים אנשים לדבר בענייני משיח, ופעם הביאו את ר' מנחם גערליצקי והוא סיפר שהוא מתעסק עם אנשים הנמצאים ב'מושב זקנים', ופעם נאם לפניהם בענין בשורת הגאולה, והסביר להם שבזמן מלחמת ששת הימים כולם פחדו וכו', והרבי אמר שארץ ישראל הוא המקום הכי בטוח וניבא שיהא נצחון גדול וכו', וכולם נוכחו לדעת איך שדברי הרבי התקיימו במלואם. ואמר להם ר' מנחם שמזה רואים שהרבי לא טועה, וממילא אם הרבי אומר ש'הנה זה משיח בא' - אין זה טעות ח"ו אלא זהו המציאות, וככה הוא כפשוטו.

ואמר ר' מנחם שקרה דבר מעניין. יהודי אחד בא אליו ורצה להוכיח לו שהרבי כן טועה, חלילה. הוא סיפר שהוא ניצול השואה, ואחר כך נשא אשה והיתה לו בת אחת שרצתה להתחתן עם גוי. הוא אמר לה ללכת לרבי והרבי אמר שהכל יסתדר, אבל אחר כך התחתנה עם הגוי! - האם אין זה טעות?

הוא דיבר עמו קצת וניסה לברר המצב, עד שהלה סיפר שאשתו לא נתגיירה כהלכה... ואם כן בתו היא אכן גויה...

כאשר מסורים לעניין ומתבוננים בזה - מבינים לבד איך לעורר כל אחד את עצמו, ואחר כך, כשיהיו דברים היוצאים מן הלב - יעוררו גם את הזולת.

בכלל, כאשר היינו נכנסים ליחידות היינו עושים הכנות וכו', ידענו שצריכים להיות שונה.

לפני שבאנו לרבי², משפחתנו היתה בצרפת. בשנה שהיינו אמורים לנסוע לרבי (תשי"ג) הלכנו בהושענא רבה למשרד האמריקאי כדי לקבל 'וויזע'. מיד כשקיבלנו את הויזה נעשה כל ענין הנסיעה לדבר רציני ביותר; זה המחיש מציאות הדברים. הימים שמכאן והלאה היו שונים לגמרי.

ולעניננו, כיון שהגאולה הרי מגיעה ממש עכשיו כפי שהרבי אמר, צריכים להיות מוכנים לקבל את פני משיח צדקנו בקרוב, ויש להתכונן כראוי.

תולדות

התוועדות ש"פ תולדות

[תחילה אמר לא' הת']:] רצית שאספר אודות הסבא שלך ר' שבתאי כותאי'סער; האמת אגיד שאני זוכר רק את זה, כי פגשתי אותו רק פעם אחת. ובהקדמה, שר' שבתאי נשאר ברוסיה עד תחילת שנות ה'למד"ם, ובפעם הראשונה שנסע לרבי, הייתי אצל ר' אבא פליסקין, וכאשר הסבא שלך נכנס אמר לו ר' אבא - מלרע: 'אה, שבתאי! אה, שבתאי!'. כי ר' אבא היה חבר שלו בתומכי תמימים בליובאוויטש, ומאז לא התראו. ובה ראיתי אהבת חסידים, כמה ר' אבא התרגש לראות חבר נעוריו.

עצם הנשמה

מכיוון שביום חמישי לא דברתי בישיבה, ע"כ אחזור עכשיו על הדברים. הרבי מבאר בשיחת שבת פרשת תולדות תשנ"ב (שיחה א') את ההבדל בין פרשת נח לפרשת תולדות. שתי הפרשיות מתחילות ב'אלה תולדות גו', אבל בפרשת נח כותב רש"י ש'תולדות' הכוונה למעשים טובים, ואילו בפרשתנו אומר רש"י ש'תולדות' קאי על בני יצחק - 'יעקב ועשו האמורים בפרשה'.

ומבאר הרבי שנח קאי על עצם הנשמה - הנקודה כמו שהיא, וזה ישנו אצל כל אחד ואחד מישראל יהיה מי שיהיה, ואי אפשר לשנות זאת ואי אפשר לקחת זאת ממנו. אבל בעצם הנשמה לבד לא די, ואחר כך ישנם המעשים הטובים - פעולות של עצם הנשמה, ובה יכולים להיות שינויים, זה לא אצל כולם בשווה ולא כל הזמנים שווים.

וכמו שיש עצם הנשמה, נקודת היהדות, כך יש עניין זה אצל תמימים וחסידים. יש העצם של חסידי שקייט שאת זה אי אפשר לקחת. לפעמים זה מסתתר, אבל זה תמיד נמצא ועד שסוף סוף מתגלה.

ב'באנקעט' של כינוס השלוחים סיפר אחד השלוחים, שפעם בערב שבת היה בתחנת דלק ומישהו שם אמר לו 'שבת שלום'. השליח שאל אותו מייד אם הניח תפילין היום וענה שלא והמשיך שאינו רוצה להניח כי הוא 'הפקיר' את היהדות שלו ואין לו שייכות אליה כלל רח"ל.

אמר לו השליח: 'מה צבע העיניים שלך? וענה: 'כחול'. שאלו השליח: 'האם אפשר לשנות את זה?' - 'לא!'. והמשיך השליח לבאר לו שכך אי אפשר לשנות את היהדות. יש לך נשמה בקרבך ואי אפשר לשנות את זה, וזוהי נקודת היהדות. ואותו יהודי אכן הניח תפילין.

השליח עורר את נקודת היהדות שלו ופעל עליו עד כדי כך שאף שלדבריו אין לו כל שייכות ליהדות - מכל מקום הוא הניח תפילין.

קראתי סיפור: פעם ברוסיה הסובייטית הייתה גזרה מסוימת שהיו צריכים לבטל, וכל מה שעשו לביטול הגזרה לא הצליח. היה תמים אחד ושמו פיניע, שירד מהדרך ונהפך ל'קומוניסט' ל"ע ועלה בדרגות בממשלה, והיה בכוחו לבטל את הגזרה.

אחד מהעסקנים - שבעצמו היה תמים - הגיע אליו כדי לפעול אצלו לבטל הגזרה. כאשר באו אליו זה היה שבת, והוא ישב ולמד לקוטי תורה כאשר הוא מעשן סיגריה רח"ל. ביקשו ממנו שיפעל לביטול הגזרה והוא הסכים מייד. אחר כך שאלו התמים העסקן - תגיד לי, מה גרם שתדך כל כך, הרי אתה היית תמים! וענה פיניע: זהו בגלל השכלה אן עבודה!

- זהו החילוק בין השכלה בלי עבודה, לחסידות עם עבודה, צריכים ללמוד חסידות אדעתיה דנפשיה.

על כל פנים לענייננו, רואים ממעשה זה שהנקודה נשארה במקומה ולא נשתנתה אצלו, ועל ידי התעוררות - הדבר בא בגילוי.

אספר עוד סיפור: גם זה קרה עם תמים ששמו 'פיניע' וייתכן שזהו אותו פיניע. פעם ישבו חסידים והתוועדו בבית הכנסת, ופתאום נכנס אותו פיניע. הוא נכנס בלי כובע (בימינו לא הייתה מציאות שהלכו ברחוב עם יארמולקע בגלוי - זה היה מודעה רבה שאתה יהודי דתי, והיו חובשים כובע, אבל יארמולקע בלי כובע, לא הייתה מציאות כזו), ואמר ששמע ניגונים והחליט להיכנס. המתוועד הכיר אותו מתומכי תמימים ושאלו - מה תעשה אם תהיה לך התעוררות תשובה? וענה - ארים החליפה שלי ואכסה את ראשי.

המתוועד הפציר בו שלכל הפחות אף אם לא יסכים להניח תפילין וכו', יגיע לשיעור תניא, ולזה הסכים. עבר שבוע והוא לא הגיע לשיעור. המתוועד פגש אותו ברחוב וראה שיש לו גבס על ידו, ושאלו מה קרה, וענה: אכן רציתי לבוא לשיעור תניא, אולם בדרך החלקתי והיד נשברה.

- מן השמיים לא הניחוהו לבוא לשיעור תניא, 'אין מספיקין בידו לעשות תשובה'.

הוא נפל מאוד מאוד, אבל נקודת היהדות התעוררה בו, כמו שאמר בעצמו שנכנס מפני ששמע ניגונים, והסכים לבוא לשיעור תניא.

המצב אז אכן היה קשה מאוד, אף ר' הענדל ליבערמאן (אחיו של ר' מענדל פוטערפאס) שלמד בליובאוויטש וכו' - נתרחק מאד מהדרך, וכאשר בא לסמרקנד היה במצב זה. כאשר מישהו הציע לו להניח תפילין סירב באמרו 'זיי ניט קיין נאר...!', אבל לאט לאט התחיל להתקרב - הוא בא לפארבריינגענס, שיעורים, פעולות וכו' וסוף כל סוף חזר לגמרי לדרך של תורה ומצוות.

[אחד המשפיעים שאל שהוא לא מבין איך פועל נקודת היהדות וכו', וענה ר"פ]: אף שאנחנו לא מבינים איך נקודת היהדות פועלת ולא מבינים איך זה עובד, הרי רואים שמועיל, ואין לנו שייכות להבין את זה. הרבי אומר בשיחה שכך הוא, רק הוספתי שרואים שאותו דבר הוא גם בנוגע להחסידישער עצם הנשמה.

הדוד שלי, ר' מענדל פוטערפאס, היה בסיביר כמה שנים. הוא היה פיקח גדול, ובעת מאסרו דיבר גם עם אנשים בערך שלהם והיה להם לחבר, היה לו חוש מיוחד להיות בקירוב עם כל אחד.

מובן שבגלות שם לא היו לו ספרים, רק היה לו מה שחקק בזיכרונו, פרקי תניא שידע בעל פה, ועוד איזה מאמרים וכו', והתבונן וחשב (כמו שסיפר בעצמו) במשך היום בעניינים בחסידות וכו'.

פעם ישבו כל האסירים בצוותא, כדרכם, והיו מדברים או משחקים וכדומה. והנה עמד אחד מהנאסרים והתחיל להתלונן איזו רחמנות עליו שהוא נאסר ונמצא כאן וכו', ומייד ענו כל שאר הנוכחים: במה מצבך גרוע מהמצב שלנו, גם אנחנו אסורים כאן וזה קשה לנו מאוד וכולנו רוצים להשתחרר.

השיב להם האסיר: לא, אצלי זה שונה. לפני שנאסרתי היה לי עסק גדול בבעלותי והייתי סוחר גדול ואדם עשיר ובעל כוח ועכשיו איבדתי הכול. אמר חברו - גם אני, וכן השלישי אמר - כך היה בדיוק אצלי - הייתי כך וכך, וכן הרביעי - הייתי כך וכך, וכך המשיכו סביב השולחן וכל אחד ואחד מהם מספר גדולותו לפני המאסר, וכמה נורא לו מאסרו, עד שבאו לר' מענדל.

כאשר באו לר' מענדל שאלו אותו: ומה איתך? אמר להם ר' מענדל:
"איך בין געווען א חסיד און איך בין געבליבן א חסיד!"

'חסיד' זו נקודה שאי אפשר לקחת מאיתנו. חסידים הם הכי שמחים בעולם. כל בן אדם יכול לאבד את גדולתו באופן זה או באופן אחר, אבל חסיד וחסידות - זה תמיד כל הזמן, ולכן אצל ר' מענדל לא השתנה כלום.

מעשים טובים

ועכשיו באים למעשים טובים. דבר ודאי הוא שאין מסתפקים בהעצם. העיקר שנוגע הוא המעשים הטובים, מה שעושים בפועל, אלא שבזה שייך שיהיה שינויים, ואתן דוגמה ש'בדידי הוה עובדא'.

בשמחת תורה פגשתי ב'יונגערמאן' שהכרתי אלץ בחור. הוא היה אש להבה ('פלאם פייער') - רץ לעשות שיעורים, התעסק עם הזולת וכו', ועכשיו הוא 'בעל הבית' כאן. שאלתי אותו - מה קרה? וענה לי שהעולם קשה ("עס איז א שווערע וועלט"). כן, זה אכן א שווערע וועלט, אבל דאס איז די 'קונץ'. הרי זה החידוש של 'דירה בתחתונים'.

היו שני חסידים של אדמו"ר מהר"ש שקראו להם ריקוד חסידי - 'א חסידישער טענצל'. הם באו להתוועדות עם משקה ופארבייטן ורקדו וכו'. בקיצור, הם עשו רעש, "הו הא".

- חסידים אמרו, שבהושענות אומרים 'אני והו הושיעה נא', ואנו נאמר מ'הו והא' הושיעה נא' -

אבל בנוגע למעשה בפועל - הם לא הצטיינו כל כך...

הרי חסידים נכנסים לרבי ליחידות, וגם הם (או אולי אחד מהם) נכנסו ליחידות. מה עושים חסידים ביחידות - לא אומרים לרבי: עשיתי זה וזה וכו', אלא מתלוננים. גם אחד מהם (או שניהם) נכנס והתחיל להתאונן בנוגע למצבו בתפילה ולימוד התורה וכו'. וענה לו הרבי מהר"ש: "דאס וואס דו מאנסט בא מיר זאלסטו מאנען בא זיך" - את מה שאתה תובע אצלי, תתבע מעצמך².

סוף סוף המעשה הוא העיקר ולא די בה'עצם' כלל וכלל.

פעם בהתוועדות של הרבי, ר' מענדל מרוזוב היה מבוסס קצת, וניגש אל הרבי ואמר לו שהרבי ריי"צ אמר לו שהוא ילד טוב (א גוטער אינגל) ואמר לו הרבי - 'אבל מה אתה עושה בפועל?!'

כל הייחוס אינו שווה כלום, רוצים לדעת מה אתה עושה בפועל. לר' מענדל מרוזוב היו הרבה קירובים מהרבי ריי"צ - הגביהו בידיו וכו', אבל העיקר הוא - מה עושים בפועל, ורק זה נוגע.

פעם³ היה ר' פרץ מאצקין ב'קאנטרי' עם עוד חסידים מבוגרים, והיה שם גם אברך אחד - שמעתי את הסיפור מבעל המעשה - שנכנס לבית הכנסת בשבת בשחרית מאוחר, ולא נכנס מבוש אלא נכנס עם כל הברייטקייט בלי להתבייש וכו'.

בהתוועדות שלאחרי התפילה אמר ר' פרץ (בנעוול הם אמרו זי"ן כמו שי"ן): מען קומט ביי עשרת (עזרת) ואחרי שמונה עשרה הוא חשידשע

2) להעיר שסיפור זה מובא בכמה אופנים וגרסאות בכתבי אדמו"ר מהריי"צ, ותוכן גירסא זו מתאים להמובא באג"ק אדמו"ר מהורי"צ ח"ט ע' קצב, אבל שם הוא בנוגע לאדמו"ר הצמח צדק, ולא בחסידים אלו של אדמו"ר מהר"ש. ועצ"ב.

3) ראה אלה תולדות פרץ ע' 424. ושם שהחסיד האחר הי' ר' שמואל יצחק ע"ה רייצעס.

(חסידישע) איד... הגיב חסיד אחר: וואס ווילסטו, זיי זיינען חסידישע קינדער, דער עפל פאלט ניט ווייט פון בוים'. והשיב לו ר' פרץ: 'דאס איז מיט א רוח מצויה, אבער מיט א רוח שאינה מצויה, קען מען ווייט פאלן'.
זה שקלא וטריא חסידי מעניין, והנקודה שלומדים מזה היא שלא די בחסידישקייט וייחוס וכו', אלא צריכים להתנהג בפועל כפי הדרוש, ואחרת אי אפשר. 'זה נוגע להלכה למעשה'.

חודש כסלו חודש חסידי

חודש כסלו מרובה במועדות חסידיים, זה הזמן לשאוב חיות חסידית לכל השנה. לא די להיות יהודי חסידי בחודש כסלו בהתוועדות וכו', אלא עכשיו שואבים חסידות בשביל כל השנה.

כאשר לומדים חסידות, החיים הם חיים אחרים לגמרי, חסידות מכניסה חיות לכל העניינים. יש שטועים וטוענים שאינם לומדים חסידות כדבעי כי בבוקר הם מאחרים לחסידות והם עייפים, ובערב - הרי כבר עבר יום שלם שהתייגעו וכבר אין להם כוחות. זו טעות גדולה וצריכים לנצל את כל הזמן הקצר שיש לחסידות. מדוע אכן יש רק זמן מועט? - כי כך ייסדו רבותינו נשיאינו, אבל צריכים לנצל אותו.

בוודאי צריכים ללמוד גם נגלה בהבנה והשגה, ולהבין הכול על בורין, אבל על ידי לימוד חסידות - לימוד הנגלה שונה לחלוטין. גם מתנגדים לומדים נגלה, אבער גאר באופן אחר.

וכפי שהרבי דיבר בשיחה - שאכן זה עצם הנשמה, אבל צריך להתפשט - החסידות מתפשטת בכל העניינים שלו, ומשנה אותם לגמרי.

כאשר 'מתנגד' מציע פירוש וחידוש בגמרא, וחברו אומר אחרת - מתחיל ויכוח מי צודק. ח"ו לפגוע בכבודו, שהרי בוודאי הפשט שלו הוא הפשט הנכון.

גם אצל חסידים, אם יש לו פשט - צריך לאומרו שהרי צריכים ללמוד כדבעי, אבל אינו רוצה שיתקבל דווקא הפשט שלו, אלא כוונתו להעמיד העניין כפי שהוא לאמיתתו, ולכן אם מכיר שחברו צודק - מייד מסכים עימו.

אתן דוגמה - בדרגא גבוהה - שמבטאת את החילוק שבין חסידים ומתנגדים:

ר' חיים סולובייצ'יק מבריסק היה גאון גדול. אומנם היה ליטאי, אבל היה קרוב לליובאוויטש ולרביים ומקובל בחוגי החסידים ('חסידים האבן אים מכשיר געווען'). הוא לא היה חסיד אבל גם לא בדיוק 'מתנגד'.

פעם מסר ר' חיים שיעור, ור' מענדל חן - שהיה גאון אדיר - נוכח שם. במהלך השיעור ציטט ר' חיים רמב"ם והגיב ר' מענדל שברמב"ם כתוב בלשון קצת אחרת. בחדר ההוא לא היה רמב"ם, והלכו להביא רמב"ם.

ר' חיים אכן היה גאון גדול, אבל בבקיאות - ר' מענדל היה בקי יותר, וידע שהוא צודק.

כאשר נכנסו לאולם עם הרמב"ם - ר' מענדל התחמק החוצה. בדקו ומצאו שאכן ר' מענדל צדק וברמב"ם כתוב בלשון אחר קצת מכפי שר' חיים ציטט, אבל ר' מענדל איננו. ואמר על זה ר' חיים: 'בא אונז איז דאס נישט'.

אצלם אם מנצחים בוויכוח, שהוא הצודק - הרי אם כל הטעם שהגיבו היה כדי להראות שהוא יודע טוב יותר, מי לא יישאר לראות בניצחוננו כדי לקבל את הכבוד ולראות איך חברו מתבייש.

אבל אצל חסידים זה אחרת לגמרי. לא שלא מעירים למי שטועה - ודאי שמעמידים אותו על הטעות שהרי צריכים לומר ההלכה כפי שהיא, וחס ושלום לומר דבר שאינו כפי רצון העליון, לכן אומרים לו שאמר שלא כהוגן. אבל רק זה הכוונה. ואחר כך חומקים החוצה, שמא השני יתבייש אם יישאר שם, ואין זו כוונתו.

כאשר הייתי בחור, ישבתי עם ר' שלום פלדמן ור' יאסל בליזינסקי. ור' יאסל בליזינסקי סיפר מה שר' איצ'ה דער מתמיד אמר בהתוועדות (ר' יאסל אמר עליו: 'ער איז געווען א גוטער מתמיד'): 'כאשר חסידים מתפללים בנגלה, הערט מען אז דער שרייט: אזוי איז דער רצון העליון, און דער שרייט אזוי איז דער רצון העליון'.

זה נוגע בנפש שיאמרו הרצון העליון כפי שהוא, וחס ושלום לשנות אותו. ולכן, אם נראה בעיניו שהפירוש הוא כך ולא באופן אחר - אומרים זאת, ו'בקול גדול', אבל הכוונה היא רק לברר מהו אכן רצון העליון, ולכן אם מכיר שחברו צודק, ודאי שמסכים מייד בלב שמח, כי מלכתחלה לא 'לחם' בשביל כבודו, רק כדי להראות מהו רצון העליון ותו לא.

חזור בחסידישקייט

דיבר בזה שבדבר מלכות איתא שמיד שניעור משינתו אומר 'מודה אני' וחושב אודות משיח, שזהו כל מציאותו וכך הוא חושב וכו'.

ועוד דיבר בענין פעולה על הזולת - שמצב הזולת צריך להיות נוגע בנפש. אם רואים אצל מישהו איזה דבר שאינו כדבעי, אין לחשוב - הרי רבים ירדו מהדרך, וגם הוא... לא! זה חברו ונוגע בנפשו שיהיה כדבעי.

ולא אומרים לו בפירוש שהוא צריך להשתנות וכו' - כי אז לא יקבל את זה, אלא יש להעיר לו על זה בחוכמה, וכפי שפעם ראיתי איך חסיד אחד דיבר עם חברו, ולאחר זמן אמר השומע לחברו - 'אה, דו מוסר'סט מיר'. חברו אמר ה'עניין', ולא אמר בפירוש שהוא נותן לו מוסר, ורק אחר כך הכיר כי זה מוסר בשבילו.

התוועדות שבת פרשת ויצא

מכיוון שמצד סיבות שונות ומשונות לא היה שיחה ביום חמישי, הנה כרגיל (ובהמשך למה שדיבר המתוועד הקודם) נדבר משיחת שבת פ' ויצא תשנ"ב, הדבר מלכות:

אצל אדמו"ר האמצעי מצינו חידוש מיוחד שיום ההולדת ויום ההילולא שלו חלים באותו יום, ט' כסלו. ומביא הרבי מהמדרש שיש שלמות כאשר הקב"ה ממלא שנותיהן של צדיקים מיום ליום, כמו שכתוב 'את מספר ימיך אמלא'.

גם אצל צדיקים שבגשמיות לא היה כך, היה העניין ברוחניות, אבל אצל הרבי האמצעי עניין זה הוא בשלמות כיוון שאצלו זה בא גם בגשמיות, והשלמות והתמימות היא בגשמיות וברוחניות בשווה. ומבאר הרבי שבזה רואים במוחש את עניינו של הרבי האמצעי - חיבור הגשמיות עם הרוחניות, שגם הגשמיות חדורה ברוחניות.

יש מציאות שלומדים ועוסקים במבצעים, ואף על פי כן, כאשר בא אחר כך זמן האכילה עס זעט זיך נישט קיין חילוק בינו לבין מי שלא למד והתפלל לפני זה. הרוחניות שלו נשארה רוחניות ואינה משפיעה בענייניו הגשמיים. אכן הצרכים הגשמיים מוכרחים - לאכול כדבעי, לישון כדבעי, אבל צריך להיות ניכר שאוכל חסיד - מי שהתפלל ולומד ועוסק במבצעים של הרבי.

כאשר ר' איצ'ע דער מתמיד היה מתוועד עם בחורים היה אומר: 'מען דארף זיין אין וועלט און אויס וועלט' [צריכים להיות בתוך העולם ומחוץ לעולם]. חסידות חב"ד מלמדת שהכוונה אינה להיות פרוש ומופשט מגשמיות. יש להתעסק עם העולם - 'אין וועלט', אבל בה בשעה צריכים להיות גם 'אויס וועלט', לא להיות שקועים בזה. הוא עוסק בענייני העולם כמו שחסיד עוסק, וניכר 'אז עס גייט א חסיד' [הולך חסיד].

מובא בחסידות¹ מהזוהר ש'שעת צלותא שעת קרבא', זמן התפילה הוא זמן של מלחמה. אבל בפרטיות יותר מבאר אדמו"ר הרי"צ², שאין עיקר המלחמה בשעת התפילה, ולכן התפילה נקראת 'חרב של שלום', כי בשעת התפילה מאיר גילוי אור הנשמה, ואינו לוחם כ"כ עם נפש הבהמית, רק שמהתפילה הוא מקבל ולוקח את הכוח בשביל עיקר המלחמה שהוא בשעת האכילה וכו' (וכמ"ש 'נהמא אפום חרבא ליכול').

(1) ראה באריכות המשך פדה בשלום תרנ"ט, תש"ד (סה"מ תרנ"ט ע' קסב ואילך, תש"ד ע' 106 ואילך).

(2) ראה המשך פדה בשלום תש"ד שם.

שכאשר יוצא לעולם, ומתעסק עם גשמיות, ואוכל וישן וכיו"ב, ינצח היצר ויעשה הכל כדבעי כמו שחסיד צריך לעשות.

ובפרטיות יותר מבאר הרבי³, שגם כשהעבודה הוא באופן זה, שלוקח ההתעוררות מהתפילה לזמן שיתעסק עם העולם, הרי זה רק מלחמה 'ממרחק', וכמו שיש במלחמה בגשמיות (לא בזמנינו, אלא אין די אלטע צייטן). שנלחמים על ידי יריית חצים מרחוק, כי באופן זה אינו מתעסק עם הגשמיות עצמו, אלא לוחם איתו מבחוץ, והוא עדיין מופשט מעניני העולם.

אבל יש עוד אופן, שבשעה שאוכל הוא לוחם עם היצר - הוא חושב א ווארט חסידות, עושה אתכפיא וכו', שאז המלחמה הוא ממש בעת שעוסק עם גשמיות, ולא רק שמההרגש שהיה לו בשעת התפילה יהיה פעולה גם כשאוכל, אלא שממש בשעה שעושה הדברים הגשמיים - האלט ער אין מיטן מלחמה. וזהו בדוגמת מי שלוחם פנים אל פנים בחרב - 'נהמא אפום חרבא', ממש מול השונא.

אבל אעפ"כ - ממשיך הרבי - שגם אופן זה אינו בהגשמיות עצמו, והוא רק עומד קרוב להשונא. ואופן שלישי הוא אז ער ממש האלט אן דער שונא ומתעסק עמו, ובעבודה הוא כשעוסק במשא ומתן. כי בשעת משאו ומתנו הרי הוא צריך להיות מונח ו'מלובש' בהענין בו מתעסק, על כל פרט ופרט צריך להיות חשבון - שהרי ח"ו לגזול מהזולת, וכן צריך להזהר מריבית וכיו"ב, ולכן אי אפשר להתעסק בזה 'מבחוץ', כמו מי שזורה חצים. אבל אעפ"כ הוא עובד באופן כזה שרק 'יגיע כפיך כי תאכל' ולא יגיעת הראש, אז ער ליגט העכער פון דעם, וכהלשון בשיחה 'אין וועלט - אבער ער איז ניט נתפס אין וועלט'.

3 ד"ה פדה בשלום תשל"ט ס"ב, וס"ו (סה"מ מלוקט ח"ג ע' כה ואילך, ע' כט),

הרבי אומר בשיחה שאנו צריכים להתדמות לאדמו"ר האמצעי. איך אפשר להתדמות לאדמו"ר האמצעי? אלא כנזכר, כל אחד באופן שלו צריך 'לערב' את הרוחניות בתוך הגשמיות. מובן שאין הכוונה אז ער זאל ליגן אין גשמיות ח"ו, אלא שהרוחניות תחדור בפעולות הגשמיות שלו. ולשם כך צריכים ללמוד חסידות ולהבין בהבנה והשגה וכו', ואז אפשר להגיע לדרגה זו שכשעוסק במשא ומתן, אף שהוא עסוק בו כפי שצריך, מכל מקום הוא נשאר למעלה מזה ואינו נתפס בזה.

עס שפילט א חסיד

הרי מדברים עם בחורי ישיבה שעדיין אינם טרודים בהתעסקות בעולם, אולי בעתיד תתעסקו בעניינים אלו, אבל עכשיו הרי אתם יושבי אוהל, ועבודה זו אינה נדרשת מכם.

ועם כל זה, גם אצלכם שייכת העבודה הנ"ל:

לפעמים בשעת ההפסקה הולכים לשחק בכדור, לצורך בריאות הגוף. ויכול להיות בחור שהוא לומד ומתפלל, אבל בעת המשחק לא ניכר עליו כלל שהוא שונה מחבריו. לא ניכר חילוק בינו לבין הבחורים שאינם 'בתוך העניינים'. הוא אכן מתפלל ולומד - אבל הוא גם משחק.

גם בשעת המשחק צריך להיות ניכר אז עס שפילט א חסיד [שמשחק חסיד]. וזה מתבטא בכמה עניינים - מה הוא אומר בשעה שמנצח או 'ח"ו' להפך - פליטת פיו, מה קורה אם היארמולקע נופלת מראשו. אומנם הוא עסוק בכל כוחו שינצח, אבל אם הכיפה נופלת, אז הקב"ה מנצח שהרי לא ייתכן שילך ד' אמות אן א יארמולקע?, ומכיוון שעכשיו אינו נוגע שינצח, ודאי הדבר שיפסיק ויחזיר היארמולקע לראשו.

[העיר א' מהבחורים: אני חושב שאף אחד מהבחורים כאן משחקים

בכדור. ואמר ר"פ:]

נכון נכון, טוב שהזכרת, אבל מכל מקום יש חברים שהם כן עוסקים בעניין זה. וצריכים להשפיע עליהם שהרוחניות תהיה ניכרת אצלם ותחדור לתוך הגשמיות, כך שישחקו כמו שחסיד משחק.

שהרוחניות תחדור לגשמיות

באמת אצל בחורים יש עוד עניינים שבהם הרוחניות צריכה לחדור לתוך הגשמיות, לא רק כשמשחקים בכדור, אלא גם כאשר הולכים הביתה לאחר הלימוד בישיבה צריך שהרוחניות תחדור לתוך הגשמיות. כאשר יושבים בחדר הפרטי - מה עושים אז? האם מביטים במקום שאין להביט או מאזינים לדברים שאין להאזין להם?

ואם כן עושים זאת רח"ל - יש לדעת שזה עושה רושם.

חסידות מבארת⁴ שחטא אדם הראשון היה שהסתכל במקום שאינו צריך (אומנם לא משמע כן מתוכן הכתובים, וצריכים לעיין במאמרים ולראות איך מתווכים עם פשטות הכתובים). חוה אמרה לו שאם יאכל מעץ הדעת טוב ורע אזי יהיה לאלקים, היא טענה - 'הרי גם הקב"ה יש בו טוב ורע, ומה הבעיה שגם אתה תסתכל על רע?'

והמענה לטענה זו מבואר בחסידות שאדם הוא פנימי, וכל מה שרואה, נכנס בו בפנימיות ועושה רושם. גם בראייה בעלמא משתנה הפנימיות של האדם.

החסידישקייט צריכה לחדור גם בעניינים הגשמיים שיפעלו פעולתם, ולזה צריכים ללמוד חסידות ובשופי, 'רחובות הנהר'. ניט אפלאזן די משפיעים - להבין עוד קנייטש, עוד ביאור. לימוד החסידות הוא עמוק מאוד. גם נגלה עמוק מאוד, אבל מכל מקום החסידות היא לימוד דק

(4) ראה תורה אור בראשית ו, א, ובכ"מ.

הרבה יותר מנגלה, ומדבר על דברים עדינים מאוד - דרגות באלקות, דער אויבערשטער.

כבר סיפרתי כמה פעמים אבל אספר עוד פעם: בפעם הראשונה שבאתי לארה"ב, זה היה עם כל המשפחה. עד אז שהתה המשפחה בצרפת. נסענו עם עוד כמה משפחות - כל האווירון היה שלנו.

היה בחור אחד בגילי, הוא היה פיקח וחכם ביותר ויצא מהישיבה והלך ללמוד גם לימודי חול. פעם אחת בא בשבת לישיבה, ור' זלמן האדיטשער⁵ - שהיה המשגיח בחסידות בישיבה - התוועד במיוחד בשבילו. (אחד שאל: חשבתי שר' נחום לאבקהאוסקי היה המשגיח בברינאו - וענה ר"פ: לא! הוא היה משגיח נגלה, ור' זלמן האדיטשער בחסידות).

הוא עשה קידוש וכו', ואמר לו ר' זלמן: 'אסדר לך על פי חשבון: ער איז אלץ און אלץ איז ער' [הכל הוא - הקב"ה, והוא הכל]. (איני יודע מדוע תפס דווקא חשבון, אולי בזה עסק הבחור). וכך אמר עוד הפעם ועוד הפעם: אסדר לך על פי חשבון, ער איז אלץ און אלץ איז ער, והסביר את זה באריכות.

כאשר יצאנו לארה"ב, ר' ניסן היה צריך לעשות צאתכם לשלום - שהרי נוסעים אנו לרבי, והוא אכן בא איתנו לשדה התעופה. הוא לא היה שייך לעניינים אלו, ור' הלל פעוונזנער, שהיה גאון בנגלה וגם בענייני העולם, הנהיג את המכוננית. בשדה התעופה היו בעיות והיו מוכרחים לחכות, ולכן הם הוכרחו לארח את כולנו במלון יקר ולשם הלכנו. כאשר ר' ניסן ור' הלל פעוונזנער שמעו שהלכנו למלון - הם באו לשם.

כפשוט, עשינו התוועדות במלון. כנזכר זה היה מקום יקר ביותר, וגם המשקה לא היה זול, אולם הפקרנו את המטבע של צרפת, כי זה לא היה

שווה אצלנו כלום כיוון שעכשיו אנחנו נוסעים משם. וקנינו משקה, ועשינו התוועדות.

בעת ההתוועדות אמר ר' ניסן לאותו בחור: 'אם תיכנס ליחידות ותשאל את הרבי אם תוכל להתקדם בלימודי החול שלך - אפשר שיתיר לך, אולם אם תשאל אם להתחיל ללמוד חסידות - ודאי שיאמר לך ללמוד חסידות'.

איני יודע מה קרה בעת היחידות, אבל מה שאני כן יודע הוא שהוא הפסיק את לימודי החול, והתחיל ללמוד חסידות. הייתה לו חיות גדולה בזה - עומק מתוך עומק, והוא למד עם המשכילים כמו ר' יואל וחי בזה והיה משכיל גדול.

כמו שהוא בצד השלילי - כן הוא גם בעניין החיוב: כאשר אתה עסוק בעניינים רוחניים, בדרך ממילא אתה שונה, אין לך משיכה לעניינים גשמיים וחולין וכיוצא בזה. חסיד הוא שונה לחלוטין ('א חסיד איז גאר אנדערש').

אספר עוד הפעם: כאשר ברחו משיבת תו"ת באטוואצק לשנחאי הלכו גם תלמידי ישיבות אחרות, ובדרך הייתה מסעדה שאמרו שהיא כשרה, אחרים אכלו והליובאוויטשער'ס לא אכלו. אחר התברר שהמקום היה טרף. אמר אחד מהבחורים מהישיבה האחרת: 'הרי אמרתי שצריכים לראות מה עושים הליובאוויטשער'ס'. חסידים שונים מכולם, וכל העולם יודע זאת.

הרוחניות והחסידישקייט צריכות לחדור בגשמיות. אכן צריכים להתעסק עם העולם - להיות בריא, ללכת לישון בשעה נורמלית, לשמור על בריאות הגוף, שהרי א קליינע לעכעלע אין גוף איז א גרויסע לעכעלע

אין נשמה⁷ [חור קטן בגוף הוא חור גדול בנשמה], אבל זה רק בעולם, לא בוועלטישקייט. אין לעשות דבר מסוים משום שהעולם עושה את זה, זה טרף לגמרי.

ירידת הנשמה צורך עלי'

שבת זו היא האופרוף של הרבי. חתונת הרבי והרבנית הייתה בי"ד כסלו, ובשבת זו היה האופרוף.

בתשי"ד⁸ בשבת י"ד כסלו הייתה התוועדות פתאומית [אחד שאל - מה הפירוש שהיה 'פתאום', וענה ר"פ: דו ביסט ערשט געבארן געווארן? - רק בתשמ"ח התחיל הרבי להתוועד בכל שבת ושבת]. היה קהל קטן - פלוני היה לפני התפילה, ואלמוני באמצע וכו'.

בתחילת ההתוועדות דיבר הרבי⁹ אודות מקור הנשמה של כל אחד ואחד מישראל, שהוא מתחת כסא הכבוד וכו' וכו'. ואח"כ בשיחה השני¹⁰ דיבר שירידת הנשמה למטה הוא לצורך עליה; הנשמה ירדה לגוף, שהוא המקום הנמוך ביותר, כי אם היה מקום יותר נמוך - אז הייתה יורדת לשם, וכל זה הוא בשביל העליה. ואמר הרבי: 'קען מען זיך פארשטעלן דער צער פון נשמה, אז די ירידה האט זי אבער דער עליה האט זי נישט'. הרי כל הירידה של הנשמה היא רק בשביל העליה...

והרבי המשיך לבאר שצער הנשמה היא יותר מרגע אחד בגיהנם, ועל הצער שיש בגיהנם נאמר שאפילו יסורי איוב שבעים שנה אינם מגיעים

(7) ראה התמים חוברת ז ע' כח.

(8) ראה תיאור הדברים באריכות על ידו ב'בית משיח' גליון מס' 1141 ע' 24-25.

(9) ראה בארוכה שיחות קודש תשי"ד ע' קה ואילך. תורת מנחם ח"י ע' 189 ואילך.

(10) להעיר שבשיחור"ק ותו"מ נדפס הכל כשיחה א', וראה יומן ר' יואל כהן של שבת זו ("לאחרי אריכות השיחות"). וצריך בירור.

לרגע אחד בגיהנם, - ורגע אחד של גיהנם אינו מגיע לרגע אחד של צער הנשמה כשהירידה יש לה ואילו העלי' אין לה.

'קען מען זיך פארשטעלן'!

העלי' של הנשמה נעשה בכמה אופנים: ע"י תפלה, לימוד התורה, קיום המצוות, ובהידור ודקדוק, הפצת המעיינות, עבודה עם הזולת, מבצעים וכו'. 'קען מען זיך פארשטעלן'! חברה תעסוק בהעליה!

מנהגים ו'בליטות'

אחר כך בהמשך ההתוועדות דיבר הרבי על מנהגי החתונה, ואמר שזה שייך לכל אחד ואחד. רוב מנהגי חתונה שיש אצלנו הם מאותה התוועדות. ואחר כך דיבר בכללות בעניין מנהגי בית הרב ושזה שייך לכל אחד ואחד.

הרבי הוא שהתיר מנהגים אלו לכולם. בכלל, החסידים חששו מאוד לבליטות - היה חסיד אחד שאף לבש את הגארטל מתחת לבגד, וגם הרבי עשה הרבה מנהגים שלא ראינו. חסידים ממש ברחו מבליטות - והרבי התיר את זה בשבילנו.

ובפרטיות - כמו שהרבי אומר שם: הרבה נוטלים ידיים ג' פעמים עם מגבת, בכלל אם היו נוטלים הידיים ג' פעמים היה מגיע 'חלק', אבל הרבי התיר זאת לנו. וממשיך הרבי שאף נשי ובנות חב"ד נוהגות כן.

למעשה, כולם אכן נוטלים הידיים ג' פעמים, אבל בעניין המגבת צריך התחזקות קצת.

כל מנהגי בית הרב שייכים אלינו, ואין מה לחשוש. יש דברים שאינם שייכים לכל אחד ואחד, למשל בהגדה נכתב לפעמים 'מלבד האדמו"ר', וזה כמובן אינו מנהג לרבים, אבל בדרך כלל מנהגי בית הרב בזמננו שייכים ומוכרחים לכל אחד ואחד.

[שאל אחד: האם זה אומר שיש לנהוג במנהגי הרבי, ושאל ר"פ: לדוגמה? ואמר הנ"ל: יש עניינים שרק הרבי עשה שלא מובאים במקום אחר, ויש עניינים שהרבי עשה ובספר המנהגים וכדומה כתוב להפך, ואמר ר"פ]:

דברים שכתוב במפורש להפך, זה מחלוקת הפוסקים, ואיני נכנס לזה, אולם דברים שהם מנהגים וחומרות וכיוצא בזה - אם זה מוסיף בעבודה שלך, תנהג כן ואין בעיה.

[בסוף ההתוועדות ניגש אחד ושאל: מה בנוגע לדברים שהרבי עשה באופן מסוים או השתמש בדברים מסוימים, ושאל: לדוגמה? וענה הנ"ל: סידור תורה אור. וענה: אויב מען האלט ניט דערביי, אז אין שום ענין נאכטאן דעם רבי'ן, זהו ממש 'חיצוניות דחיצוניות'. אם הרבי לא אמר שום דבר ביחס לאותו ענין, זה חיצוניות דחיצוניות. אני חושב שהרבי אמר משהו על סידור תו"א, מצד סבו וכיוצא בזה, אבל סתם - אין שום ענין כלל].

בליטות בדורות הקודמים ובזמן הזה

רק להמחיש עד כמה חסידים חששו לבליטות, וגודל העניין שהרבי התיר, אתן דוגמה בדידי: כאשר הייתי בן ארבע-עשרה ואולי שלוש-עשרה, לא הייתה לנו מצה שמורה לליל ראשון של פסח, ורק בליל שני של פסח הייתה לנו. ואמר לי אבי שאטעם ממנה, ומייד הטיח בו אחד מהחסידים: 'וואס?! וואס?! מצה שמורה און ער לייגט ניט קיין ר"ת'ס תפילין'. עכשיו קשה למצוא מצה שאינה שמורה, אבל בימים ההם היה נחשב לחומרא ובליטות לאכול דווקא מצה שמורה.

בדייטשלאנד היה בחור אחד שטבל בכל יום וקיבל 'חלק' מהמשפיע. אמת שאמרו ששלושה ימים בלי טבילה אי אפשר, אבל לטבול בכל יום

זה היה בליטות, ורק גדולי החסידים נהגו כן. ועכשיו בזמננו מקובל ודרוש לטבול בכל יום.

בסדרת הספרים 'אור התפילה' נדפס מכתב מהרבי הריי"צ¹¹, ושם מוכיח בחריפות את המשפיעים על שנותנים לבחורים צעירים להתפלל באריכות, וכותב שזאת לא ייעשה בישראל וכו', ממש א שארפע בריוו. ומייד אחר כך נדפס מכתב מהרב¹² בקו הופכי מן הקצה אל הקצה. שם כותב הרבי למשפיע מסוים שאף אם יש שמפקקים בו על שנותן לבחורים צעירים להתפלל - לא יחוש, כי אם יש לבחורים חיות בזה - אין להפסיק וכו'. הרבי ממש התיר את העניין, שהיה דבר גדול וכו' בדורות ההם.

(11) אג"ק שלו ח"ח ע' קצג.

(12) נדפס גם באגרות קודש ח"ה ע' שכד.

מקץ

התוועדות ש"פ מקץ

בשיחת שבת פרשת מקץ תשנ"ב¹ אומר הרבי שצריך להיות לימוד החסידות הן בעצמו והן עם הזולת. וננסה לפרש את הדברים 'אויף מאמע לשון', דהיינו בעבודה בפועל.

ראשית, צריכים פשוט ללמוד חסידות, כי חסידות מחיה את האדם. אכן יש ניצוץ יהדות בתוך כל אחד מאיתנו, אבל לפעמים הוא בהעלם או במצב של שינה וצריכים לגלות אותו ולעורר אותו. ועל ידי לימוד החסידות נעשית תחיית המתים: חסידות מחיה נפשות.

(1) סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 207.

הרבי אומר זאת בשיחה בקשר לחנוכה. 'פך השמן' הוא 'רזין דרזין'. היוונים שאפו להשכיח מעם ישראל את בורא העולם. הם טענו: רוצים לקיים תורה ומצוות? בבקשה! אבל לא המצוות שאין להן טעם בדעת תחתון.

ובאמת, אפילו ל'חוקים' שהם למעלה מטעם ודעת, לא התנגדו, כי גם השכל מחייב שיש עניינים שלמעלה מהשכל, וכל אחד מבין זאת. ואם יתקש משהו שאין דברים למעלה מן השכל, נאמר לו שהוא עצמו עדיין לא הגיע לתכלית החכמה שלו עצמו, כי כל זמן שהאדם חי, הרי הוא מחכים עוד ועוד.

ולכן, גם לקיום חוקים הסכימו היוונים - אבל מפני שיש בזה מקום בשכל. ובלבד שלא יעשו אותם מפני שכך ציווה הקב"ה. היוונים לא היו טיפשים, הם הכירו במעלות התורה, וכוונתם הייתה להשכיח ולהפריד את הקב"ה מקיום התורה והמצוות ח"ו.

חסידות נותנת את הכוח להילחם נגד היוונים, נגד כל הגויישקייט, זה 'פך השמן הטהור'. אין צריך להסביר איך חסידות ממלאת את האדם בכלי נשק למלחמה זו. הרי רואים מה שקורה בלי חסידות.

מובן שצריך להיות שקוע בלימוד התורה בכלל, ובמיוחד ללמוד הלכה בשו"ע, כדי לדעת את המעשה אשר יעשון ואלה אשר לא תעשינה, אבל עם זה צריך ללמוד חסידות.

הרבי ממשיך בשיחה שזה לא מספיק, אלא צריך להיות גם עבודה עם הזולת, להשפיע על הזולת שגם הוא ילמד חסידות - ותורה בכלל. ובאמת התועלת הוא גם להמשפיע עצמו, וכפי שהרבי אמר לי את זה²

(2) ראה קובץ תפארת פנחס ח"ב ע' 54.

בנוגע לעניין המלמדות, שאם אני חושב שיש לי חיסרון על ידי זה כו', יש לדעת דאדרבה ואדרבה וכו'.

התוועדות ש"פ ויחי

לעבעדיקע אידן

בשיחת שבת פרשת ויחי תשנ"ב¹ אומר הרבי ש"יעקב אבינו לא מת" כי "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", היינו שעל ידי בניו, גם יעקב חי. ומבאר הרבי שהפירוש 'זרעו' הוא גם מלשון זריעה, שזרעו, בני יעקב, פועלים תמיד. ומבאר הרבי עוד שזהו אדם חי, שאף בזמן שהוא נח לרגע ואינו עושה פעולות, מכל מקום פעולותיו חיות ונמשכות תמיד. ועל ידי

(1) ספר השיחות תשנ"ב ח"א ע' 241.

זה "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", שגם לאחר שמסתלק - הוא חי, כי פעולותיו מצמיחות פירות ופירי פירות עד אין-סוף.

ולא זו בלבד, אלא שבפעולותיו עצמו - יש רגש ויש חיות. הוא לא עושה את זה מצד ההכרח או בדרך 'מצוות אנשים מלומדה' וכיוצא בזה, אלא ניכרים בפעולותיו חיות והרגש וגעשמאק.

כיצד אכן פועלים את זה בעצמנו? את זה מקבלים מלימוד החסידות.

יש יהודי ושמו יצחק (מסתמא המבוגרים מכירים אותו), הוא היה איש חי, וכשהיה מתפלל היה מלא חיות, וכאשר התפלל שמונה־עשרה היה כמעט יוצא בריקוד... הוא לא נח לרגע ותמיד היה יושב ולומד וכו'.²

וזה לא בא מצד טבעו... אדרבא, הוא בכלל לא היה 'א לעבעדיקער איד' מצד טבעו. הוא עבד על עצמו הרבה, ופעל בעצמו שיהיה אדם חי, שיהיה לו הרגש של חיות, והשקיע הרבה בעבודת התפילה שלו וכו'.

כדי שיהיו לנו חיות וגעשמאק, צריכים ללמוד חסידות במתינות ומתוך הבנה והשגה, אדעתא דנפשיה, ללמוד אודות קיום המצוות - למה עושים מצוות, מי ציווה אותנו לקיים מצוות, מה אנחנו פועלים כשאנו מקיימים מצווה וכו'.

אין עניין של 'בדרך ממילא'. אין לומר שהרי בהכרח צריכים להיות יהודים חסידיים, ובמילא מחויבים ללמוד, להתפלל, להתוועד וכו' - לא. אפשר וצריך שזה יהיה מתוך רגש וגעשמאק, אז מען זאל זיין לעבעדיקע אידן.

בעזה"ת בעוד כמה שנים תהיו כולכם שלוחים, וידוע ופשוט ששליח צריך להיות אדם חי. אם הוא נחבא אל הכלים וכיוצא בזה, הוא לא יפעל. הוא צריך לצלצל לאנשים, ואם יצטרך - לפגוש אותם וכו', ולזה צריכים

(2) בתפארת פנחס ח"א ע' 71 יש תיאור דומה על ר' ישראל מאיר מוניץ.

להיות אדם בעל חיות, אחרת זה לא הולך. ובכלל, אי אפשר לפעול על מישהו בלי חיות, ורק על ידי שהוא עצמו טופח על מנת להטפוח - אזי מצליח בשליחות.

התקשרות

אנחנו עומדים כבר בתוך שלושים יום קודם החג, הלא הוא יום הבהיר יו"ד שבט. ומלבד ההכנות 'החיצוניות' - היינו לימוד מאמרי באתי לגני, ולומדם בעל פה וכו', צריכה להיות גם הכנה פנימית בעניין ההתקשרות.

צריכים ללמוד אודות התקשרות ולהבין כדבעי מהי התקשרות. תחילה ללמוד מהו רבי, ואחר כך מהו חסיד, ואז מה מהות הקשר שביניהם וכו'. ב"ה כיום יש הרבה ספרים שמלקטים בעניין זה.

התקשרות היא לא משחק. התקשרות היא עניין רציני מאוד, זה לא צחוק. פתגם זה - ש'התקשרות היא לא משחק' אינו שלי, אלא שמעתי מאחד החסידים³ שהיה בתוך אחת מהקבוצות שנכנסו לבקש מהרבי לקבל את הנשיאות (אני הייתי אז בצרפת ושמעתי כל זה אחר כך מאותו יהודי).

כאשר נכנסו לרבי וביקשו ממנו לקבל את הנשיאות, סיפר להם הרבי שכאשר אדמו"ר הרש"ב היה ילד קטן, הוא שיחק עם אחיו המבוגר הרז"א. פעם לא היה להם מה לעשות, והציע הרז"א שישחקו רבי-חסיד.

(3) יש סיפור דומה על ר' זלמן גורארי, אבל שם (בכל ביתי נאמן הוא ע' 208) הלשון: "מיט יחידה שפילט מען זיך נישט". [לא משחקים עם 'יחידה'], ומכללות תוכן הסיפור, נראה שהוא סיפור אחר, ועדיין צ"ב בכ"ז.

ויענהו הרבי הרש"ב "התקשרות איז ניט קיין געלעכטער"⁴ [התקשרות זה לא צחוק]. כך סיפר להם הרבי.

- מה שהרבי אמר להם אז, הרי זה עניין בפני עצמו, אבל מה שנוגע עכשיו הוא, שהתקשרות איז ניט קיין געלעכטער. אני זוכר שהחסיד הנ"ל נכנס לרבי ליחידות (אחר שהרבי כבר קיבל את הנשיאות), וכאשר יצא ביקש מייד 'אביסל משקה', כי הוא רצה להתוועד. היחידות האט עם דערנומען [תפסה' אותו].

וכפי שהזכרנו, התקשרות פנימית ואמיתית היא על ידי לימוד שיחותיו של הרבי. כשהייתי בצרפת, כהכנה ליחידות, למדנו שיחות של הרבי - עניינים וואס האבן אונז דערנומען, כי לכל אחד יש שיחות מיוחדות וואס זיי דערנעמען עם, ושיחות אלו צריכים לחזור תמיד.

ודאי שלכל אחד יש שיחות מיוחדות ש'תופסות' אותו, בהן הוא חי ושיחות אלו מדברות אליו במיוחד.

כשר' פרץ מאצקין "הגיע" לרבי בפעם הראשונה⁵ - זה היה בשמחת בית השואבה תשי"ד (יש החולקים עליי בזה, ועכ"פ), והתוועדות זו 'תפסה' אותו. מי אני ומה אני לשער איזו שיחה ואיזה עניין הם שתפסו אותו, אבל על כל פנים העניין אמת הוא.

וכן צריך להיות בכל אחד ואחד, שהקאך שלו צריך להיות בעניינים אלו וואס זיי רעדן צו עם.

4) ראה לקוטי סיפורי התוועדויות (לר' מנחם זאב גרינגלאס) ע' 306. וראה "הרז"א" ע' 39-40.

5) היינו בהתקשרות בעומק יותר, ולא שהגיע כפשוטו כי הפעם הראשונה שבה הגיע הייתה בי' שבט תשי"ג (ראה אלה תולדות פרץ ע' 277, וכפי שר' פיניע עצמו חזר כ"פ על המעשה שקרה אז, ואכ"מ).

אינני מכיר כל כך את המצב כאן - האם הבחורים מסתפקים במה שעושים עם עצמם או שפועלים גם עם בחורים אחרים - לקבוע איתם קביעות ללימוד התורה, נעמען אויף א שפאציר כדי לשוחח וכו'? [השיבו בחיוב, והמשיך לומר]:

אבל באמת צריכים אתם לדעת שיש להשפיע לא רק על מי שנמצא למטה ממך, אלא גם לחברים שלך. יש לכל אחד ואחד עניין שהוא יכול ללמוד ממעשי חברו, וכן להפך, יש עניין שהחבר יכול ללמוד ממנו.

לכל בחור יש עניין מיוחד שבו הוא מצטיין, ולא בכל אחד הוא אותו דבר, ולכן צריך להשפיע מה"זהיר טפ"י" שלכם על חבר, וכן להפך שתקבל מחברך את העניין שבו הוא מצטיין.

כשר' יענקל זוראוויצער היה באותה עיר של ר' איצ'ה דער מתמיד והתוועדו ביחד, אמר לו ר' איצע דער מתמיד: 'יענקל באבע, יענקל טארבע'⁶ - כוונתו הייתה לכינוי שבו כינו את ר' יענקל בליובאוויטש, כי הוא היה מיוחד בזה שדאג לבחורים הצעירים, הוא תמיד התעניין אצלם - אולי צריכים עוד משהו לאכול, שמיכה וכיוצא בזה, והוא ממש דאג להם כ'באבע' ולכן כינו אותו כך, ועל שם שהיה מתהלך עם 'סל' שהיה מלא בדברים שונים קראו אותו 'טארבע'.

ואמר לו ר' איצע: 'יענקל באבע יענקל טארבע, מיר האבן ביידע געשלאפן אינעם זעלבן צימער, אבער דו האסט אויסגעפירט די כוונה פונעם בעש"ט' [שנינו ישנו באותו חדר, אבל אתה מילאת את הכוונה של הבעש"ט] - בזה שהצטיין באהבת ישראל.

(6) ראה תשורה קארף-מאצקין ע' 50. ולהעיר מזיכרון לבני ישראל ע' יד, בטאון חב"ד חוברת י ע' כט (מזיכרונות ר' פאלע ע"ה כהן), שנקרא 'די מאמע', וברשימות דברים (הוצאה חדשה) ע' 289 שגם נקרא הרופא.

למותר להגיד שר' איצע היה מיוחד בעבודת ה' שלו. והוא לא התעסק עם הצעירים באופן כזה מפני שהיה עסוק עמוק עמוק בעבודתו, עבודת התפילה וכיוצא בזה, ואף על פי כן קינא בר' יענקל על אהבת ישראל שלו. ואילו ר' יענקל קינא בעבודתו של ר' איצ'ה.

וכל זה (לקבל מהחברים ולהשפיע על החברים ולא להסתפק במצב ההווה) תלוי רק בנו - שנעבוד על עצמנו, ונחליט שנהיה כדבעי.

וכפי שסיפרתי מעשה מחסיד אחד שהיו לו בעיות בעניין ההסתכלות, ושלחו המגיד ממעזריטש לאדם מסוים כדי ללמוד ממנו איך להתגבר על זה. כאשר הגיע לביתו לא ראה דבר מיוחד, אותו יהודי עבד את ה' באופן פשוט, ואדרבא, הוא לא הצטיין בכלום והיה יהודי פשוט.

לאחר כמה ימים, כאשר החסיד היה לבדו בבית, הבחין שיש כיסוי על החלון, וכאשר הביט מאחורי הכיסוי ראה 'מצרים ערות הארץ' (פה באמריקא לא צריכים למצרים, כי הוא נמצא כאן בכל תקפו...).. כשבעל הבית חזר, אמר לו החסיד 'הייתכן שאתה דר במקום כזה...?', וענה לו: 'זה כל הבעיה; אתה הגעת רק עכשיו ומייד הסתכלת לראות מה נמצא בחוץ, אני כבר כאן כמה וכמה שנים ומעולם לא הבטתי לראות מה נעשה שמה...'

שמות

יום חמישי פ' שמות

החשיבות הגדולה של ה'הכנה'

בשיחת שבת פרשת תשנ"ב¹ אמר הרבי: "בנוגע לפועל מיינט עס אז די עבודה פון אידן איצטער דארף זיין "להביא לימות המשיח", צו שוין גלייך מגלה זיין בפועל ווי דער מצב פון "הבאים מצרימה" אין גלות איז באמת א מצב פון "גאולת ישראל", דורך דעם וואס מ'גרייט זיך אליין און מ'גרייט צו אנדערע צו דעם מצב פון "ימות המשיח"."

(1) סעיף יד. ספר השיחות תשנ"ב ח"א ע' 257.

ונתעכב על ההוראה להכין את עצמו והזולת למצב דימות המשיח; בודאי שיש הוראות בזה וכן אפשר להביא דוגמאות בענין, אבל לי אי אפשר להביאם, ונביא דוגמאות מהכנסת חסידים ליחידות וכדומה.

ר' לייבל גרונר מספר, שחסיד אחד היה אמור להיכנס ליחידות, וכשהגיע התור שלו להיכנס הוא בא לר' לייבל ואמר לו שהוא לא מוכן, אז ר' לייבל דחף אותו. גם לאחר זמן הוא עדיין לא היה מוכן, עד שלא היה אפשר לדחפו עוד, ור' לייבל אמר לו שהוא מוכרח להכניס אותו עכשיו².

אצל חסידים היה ענין אז מען דארף האלטן דערביי, ועד שאפילו מרגישים שעדיין לא מוכנים לזה. ועל דרך זה בענינינו שיש ענין של הכנה כדי להתאים להמצב שיהיה אז.

הרבי רי"צ כותב³ איך שחסידים התנהגו ביום שהוא נכנס ליחידות: בלילה לפני זה אמרו ק"ש שעל המיטה בעבודה, עם חשבון נפש, אחר כך השכימו צו פראווען תיקון חצות בבבכיות על החורבן בבית המקדש שלו, שהנפה"א שהקב"ה נתן לו נמצא בגלות, ואז יושבים ללמוד, הולכים למקוה, לומדים חסידות לפני התפילה, ובתפילה מתחננים להקב"ה שיעזור לו לשוב בתשובה, וכל היום מתענים ועוסקים בתורה, כדי שיהיה יותר איידל ויום זה יהיה יותר ראוי לכניסה ליחידות.

הרבי רי"צ מביא שפעם סיפר ר' משה ווילענקער איך מתכוננים ליחידות, ואמר שכשבא לליאזנע בפעם הראשונה הוא קיבל הדרכה מהחסידים, והתכונן ליחידות חמש חדשים עד שהרגיש שהוא מוכן

(2) ראה ר' ניסן ע' 284 ואילך סיפור זה בשם הריל"ג על ר' ניסן, ושם שבסוף הכל אמר "אריינגיין אן הכנה?".

(3) אגרות קודש שלו ח"ג ע' קסה ואילך.

ליכנס לרבי, זהו נוסח אחד⁴, ובהיום יום⁵ יש נוסח אחר, שהכין ג' שנים, ולאחר זה נשאר ז' שנים כדי להביא את היחידות בעבודה בפועל.

ונביא עוד דוגמא לזה מר' אייזיק האמליער⁶: הוא הכין ליחידות ב' שנים, ובדרך הילוכו לאדה"ז נכנס אצל החסיד ר' שאול קאזאנער, ור' שאול אמר לו תורה ששמע מחסידים הראשונים בשם אדה"ז: "ששה חדשים השמן המור" - זהו התבוננות שמביאה למרירות אמיתית, ו"ששה חדשים בבשמים" - זהו הטוב טעם בהשגת אלוקות, וכל זה הוא הכנה ליחידות, ואחר כך בא אל המלך. כאשר ר' אייזיק שמע את זה הוא חיכה עוד שנה לפני שנכנס. ויש עוד ועוד דוגמאות.

היה חסיד אחד⁷ שרצה ליכנס ליחידות לפני החתונה, ואביו וזקנו הסבירו לו איך חסידים באו אל הרבי. הבית של הרבי - כך אמר - היה מקום המקדש, וחדר הרבי היה קדש הקדשים, וסיפרו לו איך שרק לאחר הכנות רבות וחשבון נפש וכו' פירגנו לעצמם מזמן לזמן לנשק השטענדער של אדה"ז.

ונביא דוגמא מענין הכנה בכלל: היה חסיד שנקרא ר' יאסעלע "דעם מגיד"ס⁸ שהיה בזמן הצ"צ, הוא נקרא גם "פעטער יאסעלע" כי הוא נישא לאחותו של ר' שלום שכנא והיה דודו של הצ"צ. הוא היה גאר א געהויבענע חסיד, והיה גם קפדן. פעם⁹ בערב שבת הוא היה במרחץ וראה יהודי, והזמינו לבוא אצלו ל"טיי" אחר המרחץ. הלה התפלא על כך

(4) ראה סה"ש תרצ"א ע' 259 (ובלקוטי דיבורים ח"ד תשדמ, סע"ב [בהוצאה החדשה: ע' א'תנא]).

(5) יח תמוז.

(6) ראה סה"ש קיץ ה'ש"ת ע' 85.

(7) ראה בארוכה סה"ש שם ע' 61-62.

(8) ראה אודותיו בארוכה אוצר חסידי חב"ד ח"א ע' 111 ואילך.

(9) ראה שם ע' 121-122 וש"נ.

- שהרי זה יאסעלע... לאחרי המרחץ היהודי הגיע לביתו ודפק בדלת, ר' יאסעלע יצא ושאלו - מה? אמר לו הגעתי בשביל "טיי", אמר לו "טיי!?! - מה זה". אז שאל אותו - הרי אמרת לי לבוא, והסביר ר' יאסעלע - אני צריך להתפשט מבגדי חול, ולהלביש בגדי שבת, וזה עבודה גדולה - ועכשיו באת לטיי? ואמר לו - אבל הרי דו האסט מיר איינגעלאדנט? - אה! דאס איז געווען אין באד... - במצב אחר לגמרי.

רואים מסיפור זה שגם הכנה הוא ענין גדול.

אנחנו לא גרויסע חסידים, אנחנו לא בעלי עבודה, אבל על כל פנים כשהרבי נותן הוראה להתכונן לימות המשיח - הייסט דאס אז מען איז איז יע שייך. צריכים ללמוד, להיות עוד איידעלער ועוד איידעלער, עד שנהיה מתאימים להמצב של ימות המשיח.

התוועדות ש"פ שמות

לחיות ימות המשיח

דיברנו אודות שיחת פרשה זו תשנ"ב, ששם הרבי אומר הוראה בנוגע למשיח, שצריכים להכין את עצמינו והזולת ל"מצב של ימות המשיח". בדרך כלל אינני בקי בלשונות של השיחות, אבל כאן אני מדקדק בהלשון "מצב של ימות המשיח".

זה יהיה ה"מצב" אז, תהיה מצב רוח נעלית, רוחנית, דערהויבן, יהיה פשוט גלוי אלקות, ואת זה צריך האדם להכניס לחייו עכשיו, שהוא יחיה המצב הנ"ל, שאצלו יאיר ענינים אלו, אף שהוא נמצא עתה בגלות.

זה לא מספיק, אלא צריך גם להחדיר את זה בהזולת, שאינו אווז בדרגא זו.

[אחד שאל, האם זהו הפירוש "להכניס את משיח ב"ימים" שלך" - "כל ימי חיך להביא לימות המשיח", וענה:] בזה יש לעיין, אפשר לומר כך, אבל על כל פנים הענין הוא שצריכים לחיות במצב הנ"ל, וזהו ההשתדלות מצידנו לימות המשיח.

אולי יקשו ה"מקושרים הגדולים" על המעשה הבא לקמן, אבל ככה מספרים¹⁰ על ר' הלל מפאריטש: פעם החליט לנסוע לרבי, ושאל בעל עגלה אחד אם יוכל לקחתו שמה, וענה בחיוב. שאלו ר"ה שוב: האם נגיע לשבת? וענה: אם מתעכבים על הדרך, ונלון רק לכך וכך זמן, ואתה תתפלל רק לזמן מסויים - אז נוכל. ויסעו.

בפועל, לאחרי שלנו באיזהו מקום, והגיע הזמן להמשיך בנסיעתם - ר' הלל עומד ומתפלל. לאחר שגמר את תפילתו שאלו הבעל העגלה: הלא אמרתי לכם שנוכל להגיע לרבי לש"ק רק אם אין אתה מאריך בתפלה כל כך?! וענה לו ר' הלל: הרי למה אני נוסע לרבי - זהו בשביל שאקבל חיות בתפילתי וכי', אשר לכן אויב עס דאווענט זיך, למה צריכים לנסוע?

- אין הכוונה ואין כאן המקום להתעכב על ענין ההתקשרות שבוה, אבל על כל פנים זהו דוגמא של מי שנמצא ב"מצב" דימות המשיח - שאז יהיה גילוי אלקות, דערהויבן. וככל שאנחנו יכולים - יש לנו להכניס את זה להחיים שלנו עכשיו.

התקשרות

הזכרתי פתגם הרבי ריי"צ בשם חסידים: "ששה חדשים בשמן המור וששה חדשים בבשמים גו' ובזה הנערה באה אל המלך". המלך אצלנו זה

הרבי, והרי אנחנו עומדים בתוך שלושים יום ליו"ד שבט, שזה לא רק יום הנשיאות של הרבי, אלא זה היום שלנו.

וכפי שדיברו כאן לפני זה שאף ש"השכם" ללימוד באתי לגני הוא ענין חשוב מאד - מכל מקום דרוש הכנה יותר פנימית, הכנה בהתקשרות של החסיד לרבי.

וכפי שהזכרנו ש"שמן המור" פירשו החסידים - התבוננות המביאה למרירות, ו"בבשמים" הוא טוב טעם, וזהו ענין השמחה. תחילה יש למרק את כל הבוץ וכו', ולאחר זה יש לפעול בקו העשה טוב - "ובזה באה אל המלך". בכלל הסדר הוא כך: תחילה בקו דסור מרע, לזכך את אשר חטא ופגם, ולאחרי זה להתעסק בקו העשה טוב, להוסיף עוד וכו' ובשמחה.

- עכשיו הרי הרבי אמר¹¹ שאצלינו (בדור הנמוך הזה), יש להדגיש רק את ענין השמחה, ואין העבודה עכשיו כל כך בקו המרירות - אבל הענין אחד הוא, שצריך להיות הן סור מרע, וגם ועשה טוב.

גם אנחנו, כאשר נכנסנו ליחידות בפעם הראשונה, ידענו שצריכים להיות אחרת בימים שלפני זה, להשתתף יותר בהתוועדויות, ללמוד עוד מאמר חסידות וכו', ובכלל להתחזק בעניני התקשרות לרבי.

במה מתקשרים

הרי הרבי רי"צ אמר¹² שהדרך להתקשר לרבי היא לימוד תורתו. צריכים ללמוד היטב שיחות ומאמרים של הרבי ולדעת אותם היטב, ועל

(11) ד"ה מרגלא בפומי' תשמ"ו (סה"מ תשמ"ו ע' נג ואילך).

(12) היום יום כ"ד סיון, ובכ"מ.

ידי זה נהיה מקושרים לרבי. כל העולם 'נתפס' בליקוטי שיחות, לא ראו דבר כזה מעולם, זו 'סחורה' שלא מקבלים במקום אחר.

כל אחד יכול להוסיף לפי עניינו. בלימוד התורה - אם לא בכמות, שתהיה הוספה באיכות, בעניין השמחה - שהעבודה וקיום התורה והמצוות יהיו מתוך שמחה גדולה יותר. ובכלל, תמיד יש מה להוסיף בעבודה.

בחור שמקושר לרבי נוגע לו לימוד התורה, מבצעים, וגם - השלוחים של הרבי. עניין השלוחים גם כן נוגע לו, הוא רוצה לדעת מה נעשה אצלם, אילו פעולות הם עושים, וזה נוגע לו. ובאמת זה כל השאיפה והמגמה של בחור - שגם הוא יהיה שליח בבוא הזמן, ועכשיו בישיבה הוא מתכוון לזה.

ומובן שלא די להסתפק במה שאנחנו עושים עם עצמנו, אלא צריך להשפיע גם על הזולת - למשוך אותו ל"השכם", לסדר שיחות, ללמוד עימו שיחה וכיוצא בזה, למשוך אותו לשיעור גאולה ומשיח וכו'. והכוונה למשוך בחבלי עבותות אהבה, לא בשלשלאות של ברזל, שאז לא תצלית. להניח יד על הכתף כפי שעושה חבר, ולומר - בוא נלמד שיחה. לשוחח עם חברו בעניינים, לטייל עימו, וכל מה שאפשר לעשות כדי לפעול על הזולת שגם הוא ישתתף בעניינים. תאמר לו - יו"ד שבט הוא גם יום הנשיאות של הרבי שלך - בוא ונלמד מאמר באתי לגני בהשכמה.

הקאך של הרבי מתחילת הנשיאות

מייד עם תחילת הנשיאות דיבר הרבי על עניין משיח, וכבר במאמר הראשון, באתי לגני, דיבר על זה, ואכן בשנים אלו חסידים התכונו למשיח, אבל עיקר הקאך של הרבי במשיח התחיל בשנת תשמ"א - שאז הדגיש שלא רק שצריכים להאמין ולחכות כו', אלא שצריכים להתכוון

לזה כי בא מועד, ובתש"נ-נ"א הרבי אמר ש"אט אט" הנה זה בא - משיח עומד אחר כותלנו, והרבי הכריז "ענווים הגיע זמן גאולתכם".

ולכן, בתוך ההכנות ליו"ד שבט צריכה להיות תוספת עבודה בעניין הגאולה, שהרי יו"ד שבט הוא יום מסוגל להתגלות הרבי, וצריכים להתכונן לזה, וכידוע הגלייכווערטל-פתגם בעניין זה שיש חילוק בין חסידים למתנגדים: כאשר יבוא משיח, הרי במה מקבל המתנגד את פניו - בפלפול שלו, וכאשר יגיע, יאמר לו משיח: כזה פלפול קטן? והמתנגד יענה לו - אילו ידענו שאתה מגיע עכשיו, היינו מכינים פלפול גדול יותר וכו'.

אבל כאשר משיח יבוא לחסידים - הם יקבלו אותו בבקבוק משקה, אבל הבקבוק יהיה כמעט ריק, ויאמר משיח: את זה אתם נותנים לי? ויענו לו: כל הימים חיכינו לבואך, ובימים האחרונים התוועדנו וכו' - וטוב שבאת עתה, כי אילו היית מתעכב עוד יום - גם זה לא היה לך...

- פתגם זה הרי אמרו לפני זמן, אבל עכשיו על אחת כמה וכמה, שהרי משיח עומד להתגלות בכל יום ויום, וצריכים הכנה לזה, שלא נגיע למשיח בידיים ריקות, ונאמר: לא ידעתי שאתה בא ממש עכשיו...

מה תהיה - כאשר הרבי יתגלה בפתע פתאום, ואנחנו נבוא לו ונאמר: רק רגע, רק רגע, לא גמרנו לעשות מה שצריכים, לא הכנו כראוי... רח"ל שלא תהיה כך, אלא כל יום ויום צריכים להכין להתגלות, כי משיח מגיע תיכף ומיד ממש.

מופתיים

אחד החידושים של הרבי הוא בקשר לעניין המופתיים. הרבי אומר¹³ שבדורנו זה צריכים לפרסם את המופתיים שקורים, וידוע המכתב ששלח

הרבי לרבי ריי"צ בעניין זה. הרבי ריי"צ השיב¹⁴ לרבי שמעולם לא נהגו בחב"ד לעשות רעש מעניין המופתים, אבל הרבי שאל שוב¹⁵ שעכשיו, מצד חלישות וירידת הדורות, שאנשים מונחים בגשמיות - צריכים לתת להם מה שהם צריכים.

הרבי הזכיר את זה בהתוועדות בתשי"ד [תשט"ו]¹⁶, ואמר בלשון נסתר: 'עס איז געווען איינער' [היה אחד] שטען לרבי ריי"צ שעכשיו אנחנו צריכים ניסים וכו', ולא הזכיר מיהו, אבל אנחנו ידענו שהרבי מדבר על עצמו.

ואכן היו הזדמנויות שבהן הרבי גילה את רוח קודשו, ולדוגמה:

לאחרונה התקיים מעמד מלווה מלכה לכבוד שנת הקהל, והזמינו את הרה"ח ר' לייבל גראנער [ע"ה] לדבר. בתוך דבריו סיפר מה ששמע מפרופסור ברנובר. זה היה בסוף שנות המ"מים, והרבי אמר לפרופסור ברנובר שיש להכין הרבה דירות בארץ ישראל בשביל ריבוי העולים שיגיעו מרוסיה בקרוב.

הוא לא הבין כלל למה הרבי מתכוון. הוא עמד בקשר עם יהודים ברוסיה בזמן ההוא, ולא היה נראה להם שום שינוי לטובה במצב שירמזו על זה. 'מסך הברזל' עמד אז בכל תוקפו. אבל בפועל יודעים מה שקרה, כמובן הרבי צדק ויצאו משם אלפי אלפי יהודים, והיו צריכים הרבה דירות.

14) אג"ק כ"ק אדמו"ר הריי"צ ח"ב ע' שסא ואילך.

15) אג"ק כ"ק אדמו"ר הריי"צ חט"ו ע' קיב.

16) עניין זה הוזכר בהתוועדות ש"פ בשלח תשי"ד, אבל לא נזכר שאחד שאל בזה. וכנראה הכוונה להתוועדות בתשט"ו, והוא בש"פ בראשית (תו"מ ח"ג ע' 98 ואילך, שיחות קודש [מהדורה חדשה] ע' 54, 56), עיי"ש.

עלינו ללמוד מזה למצב שאנחנו נמצאים בו. הרבי אמר שמשיח עומד אחר כותלנו, וודאי שגם עכשיו הרבי צודק. אנחנו לא יודעים מה בדיוק יקרה, ואיך יראה המצב בימות המשיח, אבל יודעים ברור שזה יקרה, ואנחנו יודעים בכללות על כל פנים שאז יהיה גילוי אלוקות, וכל מצב העולם יהיה מרומם.

לחזור על שיחה ומאמר

דיברנו על לימוד השיחות של הרבי. וכמובן שאין צורך בתזכורת זו, אבל עכ"פ - לאחר ששלמדו היטב צריכים לחזור על השיחה והמאמר לעוד יהודים, כי כנ"ל בזה יתקרבו הרבה יהודים לרבי ולתורתו (ובדרך ממילא לענין של משיח גם כן). והרבה פעמים יש הזדמנות במבצעים לחזור נקודה מהשיחות - לא כולם שווים בזה, אבל בוודאי יש לכל הפחות כמה אנשים שאכן שייכים לענין.

וכאן המקום להזכיר 'גלייכווערטל' - באמת אינו גלייכווערטל, כי הענין נכון, אבל זה מעניין שדווקא אחד 'מהם' אמר את זה - שהחילוק בין בחור 'ליטאי' ובחור מליובאוויטש הוא, שכששואלים א עולם ישע בחור חזר'ן א ווארט, הויבט ער אן עקן און בעקן. אבל כאשר שואלים בחור לויבאוויטש חזר'ן א ווארט, הוא שואל - לכמה זמן?

תמיד צריכים להיות מוכנים לחזור ווארט, וזהו על ידי שלומדים שיחה או מאמר היטב ו'גרונטיג', כדבעי למהוי.

[אמר בסוף אחד הדיבורים]: זה שאינני אומר עוד לחיים, הוא לא בגלל שאני נזיר, אלא הוא מצד ענין פרטי, שאני לא יכול לשתות.

פעם אמר הרבי¹⁷, שהחסידיים הראשונים היו ממלאים את הכוס עם משקה, אבל לא שתו את זה, אלא החזירוהו בסוף לתוך הבקבוק. רואים

מזה ששייך מצב שרק מסתכלים על המשקה, ועכ"פ יש עניין כזה. אני יודע אז 'עס כאפט זיך אביסל מאדנע' שאני אוחז בכוס ולא שותה ממנו, אבל כנ"ל זה מצד ענין פרטי.]

שיחת יום חמישי פרשת וארא

ציות לדברי הרבי

בשיחת ש"פ וארא תשנ"ב אמר הרבי¹: "וכן יש לעורר ע"ד ההכנות לעריכת ההתוועדות דהעשירי בשבט – שבוודאי תהיה ביחד עם בעל ההילולא.. כיון שתיכף ומיד ממש, ביום הש"ק פרשת וארא (לפני התחלת הקריאה בפרשת בא), יוצאים כל בני מהגלות, 'בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו'.. אל הגאולה האמיתית והשלימה". דהיינו

(1) סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 276.

שבוודאי יהיה יו"ד שבט עם הרבי, כיון שאפילו לפני קריאת שבת במנחה יוצאים מהגלות.

בעצם יש להביא סיפורים על הציפייה לגאולה ולרבי, אבל נתעכב על עניין הציות לדברי הרבי, והיות שהרבי דיבר בעניין הציפייה לגאולה (בעיקר) משנת תשמ"א והלאה, הרי על כל פנים מצד עניין הציות לרבי צריך להיות קאך בזה:

היה יהודי ושמר גימפל. הוא לא היה חסיד חב"ד, אבל היה קרוב לרבי כתוצאה מברכה של הרבי לאחד מילדיו שהצילה אותו ממוות לחיים כפשוטו, והיה מגיע להקפות וכו', אבל לא היה חסיד. ומה עשאו לחסיד – כשראה את הסיפור הבא:

היה לו מסחר עם חסיד אחד, שהיה צריך לשלם לו כסף, וחשב לעצמו שכיוון שיבוא להתועדות של הרבי ל"ט כסלו ובוודאי החסיד יהיה שם – ישלם לו אז, וכך עשה. בהתועדות דיבר הרבי על מגבית לצדקה, והרבי אמר "אויסרייניקן די קעשענס" – לרוקן את הכיסים, היינו לתת את כל הכסף הנמצא בכיסים. הוא הביט בחסיד לראות אם יעמוד בניסיון – כי הוא ידע שמדובר בסכום גדול מאוד מאוד. הוא ראה שהחסיד מכניס את ידו לכיס ומוציאה – ושוב, ושוב – עד שלבסוף נתן את כל הכסף. וכשראה שההתמסרות לרבי היא עד כדי כך – זה עשאו לחסיד.

אספר סיפור מהרבי ריי"צ ששמעתי מבעל המעשה בעצמו. היה יהודי ושמר ר' פנחס וויילער, הוא היה חייל של הרבי, היה מסור מאוד, וייסד חדרים, ישיבות וכו'. בעיר אחת עשה תלמוד תורה, וכאשר הגיע להתועדות הרבי ריי"צ, קראו הרבי אליו ואמר לו: "מען דארף פאלגן – פאר גלייך יעצט צוריק אין שטאט פאר'ן פארבריינגן". צריך לציית – סע מייד עכשיו בחזרה לעיר, לפני ההתועדות. לא היה לו כל כך קל לקיים את הפקודה, אבל כך עשה.

כשחזר לשם, ראה שכמעט החריבו את הת"ת והצליח לפעול שלא יעשו את זה. וזה נעשה – הבהיר ר' פנחס כשסיפר לי – על ידי שבא לשם לפני ההתוועדות.

יש עוד סיפור בעניין זה: הרד"צ חן היה רב בטשערניגעוו. פעם הודיעו לו שיש יהודי שיושב בתפיסה, וביקש שהרב יבוא אליו. זה היה בעל בית חשוב שהוא הכיר מהקהילה, וכך סיפר לרב:

אני ליובאוויטשער וכו' אבל בכלל לא חסיד. ופירש כוונתו: פעם נסעתי ברכבת, וכיוון שנהג הרכבת הכיר אותי, הראה לי שהרבי הרש"ב נמצא כאן ומעיין בספר. הרבי הרש"ב הביט עלי ואז אמר לי שהממשלה עושה פסי ברזל לרכבת וכדאי שאקבל לעשות זאת בסיביר, ואהיה המנהל בזה וכו', ובזה הסתיימה ה'יחידות'. לא הבנתי למה אני צריך את זה ולא חשבתי על זה והמשכתי במעשיי.

ועכשיו העלילו עליי ואני יושב בתפיסה, ושולחים אותי לסיביר. הרבי ראה זאת – כך אמר – ורצה שאלך לשם בדרך כבוד, אני לא שמעתי בקולו ואני הולך כאסיר.

הוא לא קיבל פיוס הרד"צ ואמר שהוא הבין מזה שחסיד – מציית. היה יהודי בעל מסחר שמצב שלום הבית אצלו לא היה בכי טוב. פעם החליט שהוא רוצה לסדר את שלום ביתו. הייתה לו עסקה בזמן זה, אבל מכל מקום חשב ששלום בית קודם, ורצה לחזור לביתו. הוא שאל את הרבי המהר"ש, והרבי אמר לו שתחילה עליו לעשות המסחר עם הפריץ. הוא שאל למה, והרבי ענה: אילו ידעת, היית רבי.

הוא הלך לפריץ, והלה אמר לו שטוב שבא עכשיו, כיוון שממש עכשיו הוא יוצא לדרך לזמן ארוך. החסיד הרוויח הרבה מהעסקה – ואחר כך עשה שלום בית.

התוועדות ש"פ וארא

רצוננו לראות את מלכנו

הזכרנו ביום חמישי את שיחת הרבי בתשנ"ב, הנה בשיחה שם מסיים בפשטות – לא בתור הוראה – שוודאי שמשיח מגיע עוד לפני מנחה (יש כאן מי שכבר התפללו מנחה, אבל הרי יש שטרם התפללו). הרבי נותן בזה דרך – שצריך להיות פשוט אצל כל אחד ואחד שמשיח בא תכף ומייד כהרף עין.

לא קל לפעול בעצמנו להרגיש שהגאולה באה תכף ממש, אבל על ידי עבודה אפשר להרגיש את זה. צריכים לחשוב על זה ככל שיש ביכולתנו, ללמוד ענייני גאולה ומשיח, וזה תלוי הרבה בלימוד שיחות הרבי. השיחות נותנות ידיעות בעניינים אלו.

והלא הדברים קל וחומר, ומה בזמן שהרבי אמר את השיחה - בתשנ"ב - הייתה הגאולה צריכה לבוא תכף ומייד ממש עוד לפני שמתפללים מנחה, כל שכן וקל וחומר בן בנו של קל וחומר, שעכשיו שלצערנו אנו כמעט 25 [31] שנה לאחרי שיחה זו - שמשיח צריך לבוא בכל רגע ורגע ממש.

אבל לכאורה יש להפריך קל וחומר זה שכן מה לתשנ"ב שאז הרבי דיבר בעניין זה, ושמענו את שיחותיו התובעות לחיות עם הגאולה, ושמשיח בא ממש עכשיו וכו', מה שאין כן עכשיו שאנחנו נמצאים בהעלם והסתר, לא שומעים ולא רואים את הרבי וכו', ולכן קשה יותר לפעול בעצמנו עניין זה.

- אין הכי נמי, נכון שבמצב שאנו נמצאים קשה יותר, מחד גיסא, לפעול בעצמנו להרגיש את הגאולה. אבל זה נחוץ יותר עתה מכפי שהיה אז. [מכאן עד סוף ההתוועדות ה' ניכר על ר"פ צער מיוחד].

שהרי אז על כל פנים שמעו את הרבי, מען האט מיט דעם געלעבט, אבל עכשיו, בהעלם והסתר שאנחנו נמצאים - קל יותר, מאידך גיסא, להשתוקק לגאולה והתגלות הרבי, כי אנחנו לא רואים ולא שומעים, והיינו שאז לא היה העדר הגאולה רח"ל כל כך נורא, שהרי ראינו ושמענו את הרבי, ולכן המצב האט נישט ארויסגערופן כל כך את ה"עד מתי", מה שאין כן במצב שאנו נמצאים, שאין לנו זאת, המצב הוא ממש איום ונורא.

מדוע אנחנו לא מרגישים צורך בימות המשיח? מפני שאנחנו מגושמים, מיר זיינען פארגרעבט, ואנחנו לא מרגישים צורך בגילוי אלוקות, רוחניות. לא מרגישים שזה חסר לנו. אבל באמת צריכים להרגיש צורך בעניינים רוחניים כמו שמרגישים בעניינים גשמיים. זה לא קל, אנחנו נמצאים בעולם הזה... אבל כיוון שהרבי תובע את זה מאיתנו - הרי זו הוכחה שאנחנו כן יכולים לפעול עניין זה, תובעים מאיתנו רק דברים שביכולתנו לקיים ולפעול בעצמנו.

ביטול

בכל יו"ד שבט היה הרבי אומר מאמר דיבור המתחיל 'באתי לגני', מיוסד (בעיקרו) על אות אחת מהמשך באתי לגני של הרבי רי"צ, ולאות של שנה זו [אות ו - תשע"ו] יש את המאמרים של תשט"ז, ותשל"ו - ב' מאמרים, ובהמאמר² מדבר הרבי בענין ה'ביטול' - העדר ההרגשה.

יש תפילת העני ויש תפילת העשיר. ובפסוק נאמר³ 'תפלה לעני כי יעטוף', שהקב"ה שומע ורוצה תפילת העני. מיהו העשיר? - זה משה רבינו! אף על פי שלכאורה ביטול פירושו שהאדם אינו גדול בעיני עצמו,

(2) ראה תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א ע' קצט ואילך.

(3) תהלים קב, א.

וזה לכאורה עניינו של משה רבינו, וכפי שמבאר כ"ק אדמו"ר הריי"צ בכמה משיחותיו⁴, שענוותנותו של משה רבינו הייתה בזה שחשב שאילו היו נותנים למישהו אחר את הכוחות שניתנו לו - אזי היה מנצל אותם טוב הרבה יותר ממנו.

אבל זהו עניויות, וביטול הוא - שהאדם אינו חשוב בעיני עצמו. לפי החשבון של העניו, הגם שאינו מנצל את כוחותיו במילואם - הוא עדיין אדם גדול. וביטול הוא כשהאדם מסתכל על עצמו ומרגיש שהוא לא חשוב. וזהו היתרון של תפילת העני, מצד הביטול שלו, שאינו חשוב בעיני עצמו.

שמעתי סיפור - אינני יודע אם זהו 'הלכה למעשה', אבל על כל פנים כך שמעתי:

ר' אבא פליסקין היה אומר: גם לעני וגם לעשיר יש ניסיון גדול, אם כן מה עדיף - להיות עשיר או עני? והיה עונה - 'א עני, ווייל ער איז בביטול'. כפי שהקדמנו, לאו דווקא שזה למעשה שהרי הרבי אומר⁵ שיש לכל אחד לבחור בעשירות עם הניסיון שמגיע יחד איתה, אבל רואים מכאן את הנקודה האמורה, שהיה דבר פשוט אצל ר' אבא שטוב יותר להיות עני, מצד מעלת הביטול שלו.

באמת זה החילוק בין קדושה ללעומת זה. אף על פי שקליפה מקבלת את כל כוחותיה מאחרים (כמו העני שמקבל צדקה מהזולת), אין זה ממעט את מציאותה, והיא חשובה בעיני עצמה מצד כל הכוחות וכו' שיש לה. מה שאין כן בצד הקדושה, בספירת המלכות, כיוון שהיא מקבלת את כל כוחותיה מאחרים, מהספירות שלמעלה ממנה, משום זה היא בביטול ואינה חשובה בעיני עצמה, כי הגם שיש לה הרבה - היא

(4) ראה סה"ש קייץ ה'ש"ת ע' 68, ובכ"מ.

(5) ראה תו"מ חכ"א ע' 274 ואילך, ובכ"מ

מרגישה ויודעת שזה בא לה מאחרים (כמבואר בארוכה במאמר הנ"ל⁶).

ובאמת, זהו ה'סוד' בהתוועדות. אם השומע חשוב וגדול בעיני עצמו, אזי לא יקבל את דברי המשפיע, כי אף על פי שהמשפיע מדבר דברים טובים, ודורש את מה שבאמת חסר, מכל מקום הרי כיוון שהוא גדול בעיני עצמו, לאו דווקא שתתקבל אצלו ההתעוררות שבדברי המשפיע, למה לו להשתנות מכפי שהיה עד עתה - לפני שתבע הימנו המתוועד? ... אבל אם הוא בביטול, אזי יקבל את מה שהמשפיע תובע, כי כיוון שאינו חשוב בעיני עצמו ויודע שמה שהמשפיע אומר הוא אמת - האם יש לו ברירה אם לקבל את הדברים או לא?

לא הכל בבת אחת

לפעמים אנחנו מקבלים עלינו החלטות גדולות, או שמחליטים להשתנות אף בלי קבלת החלטה במפורש - וכדי לקיים את זה צריכים ללחום בתמידות נגד הנפש הבהמית, וזה קשה מאוד. כל רגע ורגע על האדם דארף ער פראווען אתכפיא ולהילחם כדי לקיים רצון העליון.

אבל יש אופן אחר - שבוחרים בדבר טוב אחד, שזהו ה'זהיר טפ' שלו, והוא ייזהר בדבר זה בתכלית הזהירות, עד ל'טיפת דם האחרון'. וכך, במקום כמה וכמה אתכפיא'ס, יהיה אתכפיא אחד, וזה קל הרבה יותר.

ובכן, יש לבחור בדבר אחד שבזה רוצים להשתנות מכפי שהיה עד עתה, ולהחליט לנצח בזה בכל מחיר, ובאופן זה אכן ינצחו. וכך, באופן מסודר, אפשר לקבל כמה וכמה מידות טובות ועניינים טובים כל אחד

(6) ראה בהנסמן לעיל הערה 2 ע' קצו ואילך.

בפני עצמו - עבודת התפילה, צדקה, עבודה עם הזולת, אתכפיא באכילה וכיוצא בזה; אבל אם נלחמים את כל המלחמות הללו בבת אחת וכל הזמן, קשה מאוד להצליח.

התקשרות

יו"ד שבט ממשמש ובא, וכדי להתקשר לרבי צריכים לדעת מה זה רבי. כיום כבר נדפסו סדרת ספרים בעניין זה - יחידות, התקשרות וכו', וכך אפשר לדעת ולהכיר היטב את מה שמבואר בנוגע להתקשרות.

וזאת צריכים לדעת: יש חילוק ש'בערך', ויש חילוק ש'באין ערוך', והחילוק שבין חסיד לרבי הוא חילוק שבאין ערוך כלל. בחסידות מבואר הרבה בעניין השתלשלות, שבדבר שבערך, הנה על ידי עילה ועלול - סוף כל סוף תגיע המדרגה הגבוהה למדרגה הנמוכה וכו', אבל דברים שההבדל ביניהם הוא באין ערוך, אפילו על ידי ריבוי השתלשלות - לא יגיעו לאותה מדרגה.

וכזה הוא החילוק שבין חסיד לרבי. זה לא קשור למדרגות. בין חסידים יש מדרגות - יש חסיד בדרגה גבוהה ויש בדרגה נמוכה יותר, כיוון שכולם בערך, מה שאין כן אצל הרבי.

פעם בהתוועדות של הרבי רי"צ היה מישהו שכאלו מן הצד היה שואל שאלות כדי 'להבין', וכוונתו הייתה לגרום ('צו ארויסשלעפן') לרבי רי"צ לדבר על החילוק שבינו לרביים הקודמים כו'. מובן שהרבי הבין את זה, ואמר לו ברצינות גדולה: 'דו ווילסט וויסן די חילוק צווישן מיר און (הראה באצבעו) - וואס פאר א שייכות האסטו צו די עניינים?' [אתה רוצה לדעת את החילוק ביני לבין (הראה באצבעו) - איזו שייכות יש לך לעניינים אלה?!]

האמת היא, שהרביים עצמם הדגישו עניין זה - לא במפורש, אבל רמזו לזה וכיו"ב. ויש יוצא מן הכלל, והוא הרבי ריי"צ, ש'השפיל' את עצמו מאוד מאוד.

עוד בנשיאות אביו כ"ק הרש"ב נ"ע היה מתוועד בכל סוכות - בשמחת בית השואבה או בשמיני עצרת וכו' - ופעם כאשר דיבר בהתוועדות בסגנון הנ"ל ב"שפלות" עצמו, אמר לו ר' שילם "אבער דו ביסט דאך דעם רבינ'ס א זון?" מייד נשתנו פניו של הרבי ריי"צ, ונהיה רציני מאוד, ואמר: 'צו עם האב איך ניט קיין שייכות'.

בתחילת נשיאותו⁷, בשנת תרפ"א, הרבי ריי"צ היה חולה מאוד וכו'. היה שם בן בית אחד - אינני רוצה להזכיר את השם שלו - שאמר על הרבי ריי"צ "ער רעדט פון היץ" רח"ל, שדבריו נאמרים מפני החום הגבוה שלו, ואינו מדבר בדעת רח"ל.

כשהרבי הבריא והתוועד, אמר: 'אני כבר מחלתי לו על מה שאמר, ווייל פארוואס דארף א איד ליידין צוליב מיר, אבל זאגן אפ'ן רבינ'ס א זון אז ער רעדט פון היץ?!' - בלי דעת, הרי עניין זה אינו שייך כלל בבן של הרבי.

הרבי ריי"צ 'לא רצה' להכיר את עצמו כרבי שבזה הוא מדבר על גדולתו, אלא אמר שהרי הוא "בן של הרבי", אבל על כל פנים כך הוא העניין, שדברים אלו אינם שייכים אצל רבי, שהרי הרבי הוא באין ערוך כלל לכל אדם, ואצלו אין כל חילוק ונפקא מינה בין מעמד ומצב זה למעמד ומצב אחר.

(7) ראה סה"ש תר"פ-תרפ"ז ע' 31.

תקופת קבלת הנשיאות

באופן רשמי, הרבי קיבל את הנשיאות ביו"ד שבט תשי"א, ובכל שנה אנחנו מציינים יום זה כיום קבלת הנשיאות. גם הרבי עצמו הזכיר את זה⁸ וביאר שיש יו"ד ויש י"א וכו' כידוע. אבל האמת היא שכבר בתשי"א הרבי היה הנשיא, שהרי "ובא השמש וזרח השמש", ולכן מובן שמיד לאחר הסתלקות הרבי הריי"צ כבר זרח שמשו של הרבי, אלא שבאופן גלוי הרבי קיבל את הנשיאות אחרי שנה.

גם בשנה זו היו נכנסים לרבי ליחידות - לא היה גבאי והיו דופקים על הדלת, והרבי היה אומר 'קום אריין' - לפעמים הרבי קיבל את החסיד ליחידות והיה נותן ברכות ועצות וכו'. ולפעמים היה שולחו לציון הרבי ריי"צ וכיוצא בזה (לפעמים הרבי היה חבוש בכובע ולפעמים לא).

בימים ההם היה הרבי מתוועד, וגם הרש"ג נ"ע היה מתוועד. בלילה התוועד הרש"ג, וביום שלאחרי זה התוועד הרבי. גם בלילה שהתוועד הרש"ג - באמצע הלילה היו החסידים מתגנבים אל הרבי, אבל באופן רשמי - גם הרש"ג התוועד.

הרבה אנשים ביקשו מהרבי שיקבל את הנשיאות, הן ברבים - שנכנסו קבוצות לבקש, וגם ביחיד - אנשים פרטיים שביקשו מהרבי, אבל באופן רשמי הרבי לא הסכים לקבל את הנשיאות עד ליו"ד שבט תשי"א.

באמת, כך היה גם אצל הרבי רש"ב נ"ע. הוא קיבל את הנשיאות באופן רשמי רק בתרנ"ד, אבל כבר בתרמ"ג, לאחר שהסתלק אביו הרבי מהר"ש נ"ע, היה אומר מאמרים וכו', אלא שלא עשה הדברים שהיו

(8) ראה סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 348 ואילך.

מיוחדים לרביים - הוא לא היה יושב על מקום אביו וכו'. ובתרנ"ד קיבל את הנשיאות באופן גלוי והתנהג בכל ענייני הנשיאים.

הגאולה

[ניגנו ניגון בהוספת המילים 'עד מתי', 'ווי וואנט משיח נאו', ואמר ר"פ] יע, דאס איז נאר אותיות, אבל מתי יהיה באמת צעקת 'עד מתי'! שנגיש את ה'איום ונורא' שעדיין לא בא...!?

וכפי שדיברנו, זה בא על ידי עבודה.

ובאמת, כשנגיש את זה באמת, אזי ווערט מען אינגאנצן אנדערש. כשמונח אצלנו שהרבי נכנס בפתע פתאום וביט עליי, ואצטרך להראות עצמי בפניו - זה משנה את האדם מן הקצה אל הקצה.

בזמני, כשבאנו לרבי ליחידות בפעם הראשונה, הרגשנו צורך להשתנות, שכפי שזה עתה - אי אפשר להמשיך, אלא צריכים להשתנות, שהרי נכנסים לרבי ליחידות...

בימינו אלו המצב הרבה יותר קשה, הן מצד הזמן שחלף מאז ועד עתה, וגם מצד העלמות והסתרים חדשים שיש בזמננו שלא היו אז - או משום שהרבי שללם לחלוטין, או מצד שככל שהזמן עובר מתגבר צד הקליפה בניסיונות נוספים.

כפי שהוא עתה, אי אפשר להמשיך. אנחנו צריכים משיח עכשיו. ההסתר וההעלם גדול מדי. 'עד מתי' לא נוכל לראות ולשמוע את הרבי...

שיחות תש"י

בשיחות של תש"י דיבר הרבי הרבה מאוד על עניין ההתקשרות (הרבי לא אמר זאת על עצמו, אלא על הרבי הרי"צ, אבל מובן שאנן נענה אבתריה בנוגע להתקשרות לרבי עצמו).

כאשר קוראים שיחות אלו מתחילים להבין איך הרבי רואה את עניין ההתקשרות, ומקבלים ידיעה איך אפשר להתקשר לרבי ולהיכנס ליחידות וכו' גם כאשר לא רואים את הרבי.

אנחנו נמצאים במצב דומה למצב שהיה אז, ולכן שיחות אלו נוגעות לנו במיוחד בתקופה זו.

ולכן כדאי שכל אחד ואחד יקבל עליו לעבור על שיחות הרבי משנים אלו, ולדעת אותן היטב.

[ר"פ אמר לבחור אחד לומר לחיים, והוא עשה כך במהירות. ושאל אותו ר"פ - האם הגדתם 'לחיים...?' ואמר ר"פ:] משקה הוא דבר האסור, וכפי שהרבי הגביל את מספר הכוסיות ששותים, כי משקה מצד עצמו - אין ענין כלל לשתות אותו, ורק כשנמצאים בהתוועדות, כדי לחמם את הנה"ב שיצא מהקרירות שלו ויתקרר למה שמדברים בהתוועדות, אז יש ענין. אבל מצד עצמו - משקה אסור, וצריכים לזהר אפילו מטיפה אחת. וכך הנהיגו חסידים הראשונים.

בשלה

התוועדות שבת פרשת בשלה

[השבוע היה עוד מתוועד אחר (ר' ז. וו. [ע"ה]), (ולכן דיבר ר"פ מעט מזעיר מהרגלו), ובעת שנוכחתי הוסיף כמה דברים למה שאמר ר"ז]:

א) בעת שבחור עמד לצאת מההתוועדות, היה ר"ז שואל אותו: איפה אתה הולך, וכיצא בזה. ואמר ר"פ: המשפיעים כיום (ואני בתוכם) הנה כשבחור יוצא - אומרים 'נו' וכיו"ב, אבל אתה - יש לך תוקף, ואינך נותן לצאת, ואני מתפעל מזה. ואמר זאת כמ"פ.

ב) הנ"ל סיפר המעשה שאחורי הניגון 'תקעו בחודש וכו', ותוכנו: חסיד אחד ממקושרי רבינו הזקן נסע אצלו לתשרי, וכשחזר, שאלוהו: נו, תגיד לנו על אודות תשרי וכו' וכו', ומרוב פשיטותו לא זכר מאומה - רק את הד"ה של המאמר, ואמר להם הד"ה בניגון הנ"ל. ואמר ר"פ:

זהו נוסח מעניין, אבל אני שמעתי באופן אחר: היו חסידים שבאו לרבי לר"ה ויוהכ"פ, והיו שבאו לסוכות ושמע"צ. בעת שאלו חוזרים והללו באים - היו נפגשים באמצע הדרך. ואלו הבאים היו שואלים בשלום היוצאים, והיו עונים בניגון (לא של 'תקעו') ברוסיש - וזוהי תוכנו בלה"ק: אנו שמחים שיש לנו סחורה בשביל החנויות בשוק. ושאלו: מהו הסחורה? וענו: המאמרים ששמענו (א) תקעו בחודש ב) בחודש השביעי (ג) שובה ישראל.

שמחת הגאולה

בשיחת שבת פרשת בשלח תשנ"ב מבאר הרבי¹ שנוסף על התשוקה והגעגועים להגאולה, צריך להיות גם - ובעיקר - רגש השמחה מזה שהגאולה באה בפועל ממש ברגע זה ממש.

יש יהודי שנפטר לאחרונה בשם ר' יקותיאל ראפ, ואני צריך להודות שבשעתו היינו מחולקים בדעות. למעשה לא היינו כל כך מחולקים אבל היינו שונים בתכלית בגישה לשיחות הרבי. הוא תמיד היה ממציא סברות - הכל מתוך שיחות הרבי - איך עכשיו אנחנו מתקדמים וכו', ואילו אני הייתי תמיד אוחז בישן וטוען - מי אומר שזו הכוונה, וכיוצא בזה.

אחד העניינים האלו היה שבתחילת כל התועדות של הרבי היו מנגנים (בתקופה ההיא) הניגון 'זאל שוין זיין די גאולה', אבל בזמן מסוים² שינה הנ"ל והיה מנגן 'עס קומט שוין די גאולה', ואני תמהתי עליו על שהעז לשנות בזה. אבל כאשר הרבי אמר שיחה זו, שצריכה להיות גם שמחת הגאולה הבאה תכף ומייד - אזי הוצרכתי להודות לו שהוא צודק.

(1) סה"ש תשנ"ב ח"א ע' 320.

(2) מש"פ ויחי תשנ"ב (ראה ביומנים).

אמת שעניין הגעגועים חשוב מאוד ובפרט על פי המבואר בחסידות, אבל עניין השמחה מכך שהגאולה באה תכף ומייד הוא עניין שונה, וכפי שזה מתבטא בניגון הנ"ל בנוסח 'עס קומט שוין די גאולה'.

זהירות מענייני חול

פה הרי מדברים לתלמידי 'אהלי תורה' - דעם רבי'נס א מוסד. והחידוש במוסד חינוך 'אהלי תורה' הוא שלומדים בו רק לימודי קודש. בישיבות בזמן ההוא למדו גם לימודי חול, וייתכן שבשביל הרבה ילדים זה אכן היה נצרך, כדי שבמקום שילמדו לימודי חול כל היום 'קען מען אריינכאפן' גם כמה שעות של קודש. אבל זכינו שהרבי ייסד מוסד חינוך 'אהלי תורה' על טהרת הקודש, זהו מוסד של הרבי, ולא לומדים בו שום לימודי חול.

באידישקייט אין 'מקום פטור', אין ממוצע בין טוב לרע, אלא או שהדבר הוא ברשות הקדושה או ברשות הקליפה. ואם זה לא קדושה - בדרך ממילא זה קשור לטומאה. ענייני 'חול' הם טומאה שצריכים להיזהר ממנה בתכלית. למה נוגע לבחור לדעת מה קורה במדינה פלונית?

צריכים להיזהר מאוד מאוד בראייה ושמיעה, שלא להסתכל במקומות ולשמוע דברים שהם לא קדושה - אף אם זה 'רק' דבר חול ולא נראה כדבר שקשור לקליפה. ואין להתווכח אפילו עם היצר הרע בענייני חול כלל, כי 'המתאבק עם מנוול מתנוול גם כן', ולכן אין להיכנס בשום טענה ומענה בעניינים אלו.

אצל חסידים אין עניין כזה שיום אחד מחליטים שמכאן ולהבא יהיה טוב ומה שקרה בעבר נשכח לגמרי. זה לא עובד ככה, תמיד היו חסידים מבקשים תיקון מהרבי למה שקרה בעבר, זה לא הולך מאליו, וצריכים 'עבודה' ובירורים. אין מספר ליחידויות שצריכים לזה.

ובמילא, כיוון שנמצאים במוסד חינוך שעל טהרת הקודש - פארוואס דארף מען אריינקריכן אינעם בלאטע? עדיף שלא להיכנס לשם ולא נצטרך תיקון על זה. כאן לא לומדים שום לימודי חול, וכדי לבוא לעניינים אלו דארף מען אריינקריכן - איז וואס דארף מען עס?

כאשר מדברים בסגנון זה עם בחור שלומד בישיבה שלומדים בה גם לימודי חול - הוא לא מצליח להבין בכלל מה הבעיה בענייני שמיעה וכיוצא בזה בדברי חול. כל זמן שאין בזה איסור מפורש, למה לאסור? אבל זכינו שלומדים בישיבות חב"ד ומבינים כמה זה מזיק ושאי אפשר שלא להיפגע מזה - אזי העצה היא להתרחק מעניינים אלו לכתחילה ושלא להתייחס אליהם כלל.

אבל מה, אם יש לבחור ניסיון בענייני ראייה ושמיעה או בקריאת ענייני חולין - אזי העצה לזה היא לדבר עם המשפיע שגם בשביל זה תיקן הרבי שכל אחד יעשה לעצמו משפיע, כי גם המשפיע הוא בן אדם בעולם הזה, נשמה בגוף, וממילא הוא מבין את הניסיונות שיש כאן.

תמיד היינו מדברים עם המשפיע כדי לקבל עצות בעניינים אלו, וכיום זה לא שונה. או שהוא ייתן לך עצה והדרכה בזה, או שיראה לך מקום שבו יש מכתב מהרבי בעניין - יש ריבוי מכתבים מהרבי בעניינים אלו. אבל בכל אופן הוא יעבוד עימך.

אצל³ אדמו"ר הזקן היה הסדר שהיה אומר חסידות לה'יונגע חסידים' ולה'אלטע חסידים', והיה אומר מאמרים אחרים לכל אחד.

החסיד ר' זלמן זעזמער שהיה מהחסידים המבוגרים רצה מאוד לשמוע את החסידות של האברכים ופנה לאחד מהמודרכים שלו ואמר לו, שבפעם הבאה שאדמו"ר הזקן יאמר חסידות לצעירים יודיע לו (זה

היה עניין של 'חסידישע גַנְבֵה' וחסידים לא היו נוהרים בזה כל כך, אלא שכאן לכאורה זה היה נגד רצון הרבי).

וכך היה. יום אחד בדיוק כאשר ר' זלמן היה ישן - רץ אליו תלמידו ואמר לו שאדמו"ר הזקן יאמר חסידות עכשיו. ר' זלמן קם מייד, וכיוון שלא רצה להפסיד שום מילה מהמאמר - לא נטל ידיו (או ששכח), ונכנס למקום והתחבא מתחת איזה דבר.

כאשר אדמו"ר הזקן נכנס התחיל לומר: "ואת האמורי, אמורי איז דער טייטש דער זאגער, ער זאגט קוק אהער און קוק אהין און זיי מטמא דעם נפש" [ואת האמורי, אמורי פירושו האומר, הוא אומר הבט לכאן והבט לשם ותטמא את הנפש], ואז הפסיק ואמר: "איך שמעק א רוח הטומאה" [אני מריח רוח הטומאה]... ור' זלמן ברח מייד.

טומאה - ריחה נודף, וצריכים להיזהר ממנה ולהתרחק ממנה ככל האפשר, כדי שלא לפגוש אותה כלל.

אם האדם יעשה יותר מדי בענייני קדושה - ילך לישון בשעה מאוחרת בלילה וכיוצא בזה - אין הכי נמי שזה לא נכון וצריכים לישון ככל הצריך, אבל ער וועט נישט פארפירט ווערן מהדרך, כיוון שהוא מתעסק בענייני קדושה. אבל עניינים של קליפה מטמאים בנגיעה.

יתרו

יום חמישי פרשת יתרו

להיות דוגמה חיה

בשיחת שבת פרשת יתרו תשנ"ב אומר הרבי¹: "ועל ידי זה שבני ישראל הנמצאים כאן מראים דוגמא חי' איך יש לנהוג לפי הוראות נשיא דורנו - נמשכת ההשפעה והחיות מבית זה [ובפרט שמוסיפים כעת שיפורים ושיפוצים בבית - עד כמה ששייך בעולם הזה התחתון] לבני ישראל עד בכל קצוי תבל, עד - לכל העולם כולו".

(1) ספר השיחות תשנ"ב ח"ב ע' 343.

העניין של דוגמה חיה הוא עניין ידוע. ולכאורה, בחור 'פנימי' יכול להקשות: האם אני צריך להתנהג כך כדי להיות דוגמה חיה לאחרים? הרי כך צריכים לנהוג!

ואכן, יש בזה כמה וכמה שלבים ואתן דוגמה ממעשה בפועל.

יש דוגמה חיה בצד השלילה: מישהו סיפר שהוא דיבר עם אדם במקום מסוים ששם התנהגו באופן לא ראוי, והוא ידע שגם חברו שייך להתנהג כך, ואמר לו חברו: 'הרי אני לויבאוויטשער ויש לי זקן ואני צריך להיות שונה'. זו דרגה נמוכה. מצד עצמו הוא כן היה שייך לזה, והוא התאפק רק כדי להיות דוגמה חיה. ואכן גם זה 'עניין', וכפי שמוצאים בגמרא² בנוגע לתלמיד חכם, שאם הוא מתנהג שלא בטוב אזי נקרא 'משניאי' כי הוא גורם שהבריות ידברו על תלמידי חכמים, ולכן צריך להתנהג טוב כדי שלא ידברו על תלמידי חכמים.

עוד שלב בדוגמה חיה - בצד החיובי: בדידי הווה עובדא, שהלכתי ב'תהלוכה' לבארא פארק באחרון של פסח והיו שם גם בחורים ממתיתבא אהלי תורה, והם התנהגו בטוב ובדרך ארץ, ולא דיברו בשעת התפילה אף שכבר התפללו לפני זה. ניגש אליי יהודי 'בן תורה' שיושב ולומד יומם ולילה וביטא את התפעלותו מהבחורים באומרו - 'זרע ברך ה'". זה היה אצלו 'א גאנצע גדלות'. הם מסתמא התנהגו כך מפני שאחזו בזה, אבל להתנהג כך כדי לגרום קידוש ה' גם מתאים.

ולאחר זה יש העניין של דוגמה חיה אמיתית - לא רק כדי שיהיה 'שם טוב' או להפך רח"ל. ונביא דוגמה שקשורה לשיחה - הנהגה כפי הנהגת רבותינו נשיאינו. שמעתי מהרה"ח ר' ישראל דזשייקאבסאן³ שכאשר התמימים מאטוואצק ברחו לשנגחאי היו עימם גם בני ישיבות לא

(2) שבת קיד, א.

(3) ראה לעיל פ' נח, וש"נ.

חסידיות, ובאמצע הדרך הייתה מסעדה 'שאמרו' שהיא כשרה. הלוֹיבאוויטשער'ס לא אכלו ואילו הם אכלו. אחר כך התברר שהמקום היה לא כשר, ואמר אחד מבני ישיבת מיר: הרי אמרתי שצריכים לראות איך מתנהגים הלוֹיבאוויטשער'ס.

יתרה מזו: מובא⁴ שאחד מהרביים אמר לחסידיו שיעשו חסידים, ותמה אחד מהם, ואמר הרבי: כשתתנהג כפי שצריך - אחרים יראו וילמדו ממך איך להיות חסיד, ושטוב ומתאים להיות חסיד. זהו שמתנהגים באופן מסוים כדי להיות דוגמה חיה, ולמעלה מזה הוא כאשר האדם הוא דוגמה חיה בדרך ממילא, היינו שהוא אכן כפי שצריך ובמילא לומדים ממנו.

זו הדוגמה החיה של הרבי ועל זה יש להביא הלשון בהיום יום⁵:
 "א חסיד מאכט א סביבה. אויב ניט, דארף ער גוט א טאפ טאן בא זיך אין פעקל, וואס טוט זיך מיט איהם אליין". כי הבעיה היא במצב שלו. מובן שזו דרגה נעלית, אבל איך שיהיה - כל פרט בדוגמה חיה הוא עניין. ועל כל פנים - שנהיה דוגמה חיה להוראות נשיא דורנו, וממנו ילמדו וכן יעשו.

התוועדות ש"פ יתרו

אהבת חסידים

לפני שבוע לערך הייתי ב'ניחום אבלים' אצל ר' זלמן חאנן והוא סיפר על אביו, ר' חייקל, שלמד בתו"ת אצל ר' חיים שאול ברוק. בשלב מסוים

(4) ראה אגרות קודש אדמו"ר הריי"צ ח"ב ע' תעז ואילך.

(5) ל' אדר א'.

היה ר' שאול צריך להתייצב לצבא, והוצרך להתחבא, וכשהיה במקום מחבואו, בודד, בלי אף אחד לדבר עימו, ביקש מתלמידיו שיבקרו אותו.

למעשה אף אחד לא הלך להקל את הבדידות מר' שאול - מלבד ר' חייקל. ר' שאול סיפר לו סיפורים - תמורת משניות בעל פה, ובזה שימח את ר' שאול. וכך המשיך עד שהחשש עבר.

כאשר הגיע זמן חתונתו של ר' חייקל, כבר נאסר ר' שאול ונשלח לגלות, אבל ר' שאול נסע ברכבת והגיע לחתונה - דבר שהיה כרוך במסירת נפש כפשוטו. כשר' חייקל ראה את ר' שאול הוא התפלא עליו: איך סיכנת את עצמך להגיע לחתונה? וענה לו: 'איך יכולתי שלא להיות בחתונה שלך?'. ר' שאול סיכן את עצמו בשביל חמש שעות אלו מצד האחוה שהייתה בינו לר' חייקל.

תמיד היו האהבה והאחוה בין חסידים ותמימים להפליא ממש, גאר געוואלדיג, עד שאין לתאר. ואתן עוד דוגמה⁶:

כשדודי ר' מענדל פוטערפאס היה פוגש את ר' אבא פליסקין, בכל פעם היה מחבק ומנשק אותו ומדבר עימו. הם היו חברים מבחרותם, וגם כשר' אבא היה במושב זקנים, ר' מענדל היה נוסע לבקרו כמעט כל יום (הוא תמיד התעניין למי יש רכב כדי שיוכל לנסוע) והיה מדבר עם ר' אבא משך זמן.

אין מילים לתאר את האחוה שהייתה בין חסידים ותמימים. ליידער ליידער, כיום המצב קצת שונה.

דוגמה חיה

כנהוג נתעכב על שיחת הדבר מלכות שדיברנו ביום חמישי. שם בסופו אומר הרבי, שהחסידיים פה ב770, ובכל מקום שהם - צריכים להיות דוגמה חיה לקיום ההוראות של נשיא דורינו.

אז דברנו בכללות הענין - דרגות שונות בזה, ועכשיו נתעכב על עצם העניין של להיות דוגמה חיה לאחרים. כאשר מדברים עם הזולת, אזי מי שלא תהיה ומה שלא יהיה מצבך - יש לזה פעולה מסוימת. אבל על ידי ראייה, שמראים לזולת איך זה נראה בפועל - פועלים על הזולת באופן אחר לגמרי. והרבה יותר קל לפעול כך - מאשר על ידי כל הדיבורים שידברו עימו.

ובאמת זו אחריות גדולה. תמיד צריכים לדעת שאנשים וחברים מביטים עלינו ורואים איך אנחנו מתנהגים. ולכן אף אם מצד עצמו הוא רוצה לעשות דבר מסוים שאינו מתאים, צריך לזכור שמביטים עליו, וידונו קל וחומר בעצמם, ש'אם פלוני בן פלוני עשה כך וכך'... והם מורים היתר לעצמם בזה ח"ו.

הרבי מזכיר עניין דוגמה חיה בשיחה במיוחד בנוגע להוראות נשיא דורנו, ולכן (כיון שאני נמצא כאן וזהו תפקידי) יש לעורר על אחת מתקנות הרבי, והיא אמירת כל התהילים בשבת מברכים בהשכמה.

אני רואה שיש בזה חלישות, הרבה בחורים לא נוכחים, או שהם מתאחרים. התקנה היא להגיד את כל התהילים בציבור דווקא, בעשרה. אני יודע שרוב הנוכחים כאן בהתוועדות אכן מגיעים בזמן, אבל מכל מקום צריכים להשפיע ולהיות דוגמה חיה לבחורים שעדיין לא מדייקים בזה.

וכנ"ל, שכשהרבי דיבר אודות ענין זה, הזכיר שיש לאמרו דווקא בציבור.

קראתי באחד העלונים בשבוע זה על יפני שהתגייר לאחר שחיפש אמונה, ובכל אמונה שהלך לתהות על קנקנה, ראה שהאנשים שמאמינים בה הם מוזרים, ולכן לא דבק בה. היה לו מורה אחד שהיה יהודי והיה מזכיר לעיתים תכופות ביטויים כמו 'ברוך ה'" ו'בעזרת ה'", והיפני ראה שהוא נורמלי, ולבסוף התגייר. זהו העניין של דוגמה חיה.

עניין זה תמיד היה אצל חסידים. היו מסתכלים על בחור 'פנימי' לראות איך הוא מתנהג בתפילתו, בלימודו, באכילתו ושתייתו ובהילוכו וכו', והיו משתוקקים להיות כך ומנסים לאחוז בזה בעצמם.

אבל אם עושים דברים (רק) כדי להיות דוגמה חיה - זה לא דרך, זהו חיצוניות בעלמא, אלא יש להתאמץ שזה יהיה גם בפנימיות, ולזה צריכים לדבר עם המשפיע וללמוד חסידות וכו'.

[סיפר ר' י. פ. שי': ר' אברהם דוד ע"ה ווילהעלם שח לי כיצד נעשה חסיד, כי הוא ראה איך חסידים התנהגו והשתוקק להיות כמותם.]ואמר ר' פיניע': תמיד שאלתי אותו איך הוא נהיה חסיד, והוא אמר לי: וייל חסידות רעדט וועגן דעם אויבערשט'ן. הוא היה מחשובי התלמידים בישיבה ליטאית ושם למדו מוסר, ובחתונות אף 'חזרו' מוסר כמו שחוזרים חסידות, אבל לא דיברו על הקב"ה, רק על האדם עצמו - שהוא צריך לשפר את מידותיו, ולהיות עוד יותר טוב מחברו וכו', ולכן הוא נהיה חסיד.

- עכשיו אתה מספר שהוא נהיה חסיד משום שהוא ראה חסידים (וכנראה לא רצה להגיד לי את זה), ואכן היה זמן שבו היה עם שארית הפליטה של התמימים, וכנראה ראה איך הם מתנהגים, מה הם לומדים וכו', ולכן נהיה חסיד.

זהו פירוש 'דוגמה חיה', וכפי שאמרנו זו אחריות גדולה וצריכים לזכור את זה תמיד.

הוראות נשיא דורנו

הזכרנו את תקנת הרבי בענין שבת מברכים תהלים. כידוע, הרבי הרי"צ התחיל תקנה זו כאשר יצא מרוסיה, וכשההוראה⁷ הגיעה לרוסיה - הנה בתחילה החסידים המבוגרים והפנימיים חשבו שתקנה זו היא בשביל 'בעלי בתים', אבל 'אנחנו' צריכים ללמוד חסידות בשבת בבוקר, ואכן כך התנהגו.

בתקופה זו נאסרו כמה וכמה חסידים והמצב היה נורא ואיום, היו אז גם 'עשרה הרוגי מלכות', וחסידים נאסרו על ימין ועל שמאל. והחסיד ר' אברהם ישעיה שפירא - א געהויבענע חסיד, א בעל מדרגה - אמר שזהו משום שלא מצייתים להוראות הרבי להגיד את כל התהילים בשבת בבוקר.

עם הוראה של הרבי אין לשחק. מה שהרבי אומר - כך הוא, וצריכים לקיים את זה כהלכה בשו"ע ממש, כי באמת הוא כך - זהו רצון העליון.

פעם האב איך געכאפט א 'חלק' מחברי ר' שמואל שי' לו. זה היה כאשר למדתי פעם את הרמב"ם של היום הקודם ור' שמואל ראה אותי ושאל - הייתכן?! והגבתי שאתמול נרדמתי. הוא נדהם ואמר לי: האם גם באמצע מעריב אתה נרדם?...

כשם שמעריב היא הלכה בשו"ע ואף אחד לא יחמיץ את זה משום שהוא צריך לישון - כך צריך להיות גם בתקנה של הרבי. ר' שמואל אחז בזה ולכן הוכיח אותי על זה (ולא הייתה לי עליו תרעומת בגלל זה...). וכך צריך להיות בכל ההוראות של הרבי.

(7) ראה קובץ תפארת פנחס ח"א ע' 116 ואילך.

באמת זהו חידוש בדורנו שיש חסידים שמסרו את עצמם לגמרי לרבי - הרוחניות שלהם והגשמיות שלהם, ומתעסקים בקבלת עול בקיום הוראות הרבי.

פעם התבטא הרבי רי"צ על אחד מחסידיו שהיה פנימי: ער האט דער שליחות ניט אויסגעפירט, הוא לא מילא את השליחות. הוא היה חסיד גדול, חסיד פנימי, אבל את השליחות לא מילא. בדורנו זה שונה.

ביום חמישי לפני שבוע סיפרתי ב' סיפורים בענין זה, אחד על קיום דברי הרבי, ואחד בצד השלילה:

הרבי ביקש שיוציאו לאור מהדורא קמא של התניא, וביקש שיגמרו את זה עד י"ט כסלו. היה ריבוי מלאכה ובגשמיות היה כמעט בלתי אפשרי לגמור את זה בזמן. אבל בפועל קיימו את ההוראה (ונוכר לטובה את ר' זלמן חאנין ועוד). י"ט-כ' כסלו היה אז ביום שני-שלישי וכבר לפני שבת הדפיסו עותק אחד ונתנו אותו לרבי, והרבי דיבר על זה בהתוועדות⁸.

כשהרבי אומר משהו - זה לא סתם. אם הרבי אמר שיש לגמור את זה לפני י"ט כסלו זה לא סתם, זהו מפני שכך צריך להיות. הרבי נותן את הכוחות - אם מצייתים. ואם לא מצייתים אזי געוואלד...

אדמו"ר הזקן? הדפיס את התניא בתקנ"ז וביקש מהחסידים שזה יודפס לי"ט כסלו. בפועל זה יצא לאור רק בכ' כסלו. כשאדה"ז שמע את זה, אמר: כ' כסלו... כ' כסלו... ומה קרה? בכ' כסלו התעכב הרבי בבית המתנגד עוד כמה שעות אחר ששחרר, ואמר על זה שזה היה יותר קשה מכל נ"ג הימים (כנגד נ"ג פרקי תניא) שישב בתפיסה! עם מילה של הרבי אין לשחק.

(8) תורת מנחם התוועדויות תשמ"ב ח"א ע' 476 ואילך, ועי"ש דברים נפלאים.

(9) אגרות קודש אדמו"ר מהרי"צ ח"ד ע' רסב ואילך.

ועוד סיפור בצד השני:

פעם אמר הרבי למזכיר ר' לייבל גרונר להגיד לשני אנשים לעשות עניין מסוים. ר' לייבל התקשר אליהם והעביר את דברי הרבי. הם עשו חשבון בינם לבין עצמם ואחר כך אמרו לר' לייבל שלמעשה אי אפשר לקיים את ההוראה.

ר' לייבל לא רצה להגיד את זה לרבי (כמובן). הסדר אז היה שכאשר הרבי היה מגיע ל־770 בשעה עשר בבוקר בכל יום הוא היה נכנס תחילה למזכירות. ובפעם הזו כאשר נכנס הרבי, שאל את ר' לייבל מה נעשה בעניין זה, ור' לייבל לא ענה. הרבי שאל עוד פעם ור' לייבל לא ענה. כאשר ביקש הרבי תשובה בפעם השלישית, ענה ר' לייבל שהם לא הסכימו, ואמר הרבי: חבל, אילו היו מקבלים עליהם לקיים את ההוראה, היו מצליחים. ר' לייבל שאל: האם נגיד להם עכשיו שיש להם הכוחות? והרבי אמר: לא, כי עכשיו הם עושים על פי שכל.

כשהרבי מתקן תקנה או נותן הוראה - הרי זה כפשוטו, ללא פשט'לאך, בלי 'חילוקים' על דעת עצמו; 'זה שייך רק לחסידים מסוימים', 'רק לחסידים שאוחזים בדרגה מסוימת', 'רק לגיל מסוים' - חס ושלום.

הרבי אומר ללמוד חת"ת ורמב"ם - אזי כך צריכים לעשות, צריכים ללמוד על כל פנים פרק אחד, אבל שלא לקיים את הוראת הרבי - זה לא ייתכן.

גם כיום, בנוגע להוראת הרבי שלא לשתות יותר מד' כוסות לחיים - יש ש'מפרשים' ומפלפלים ואומרים 'חילוקים' וכו'. צריכים לדעת שהוראה של הרבי לא ניתנה ל'חילוקים' רח"ל. מען שפילט מיט פייער. וכבר ראו מה קרה כשלא מצייתים.

הרבי גילה לנו: י"א שבט - כ"ב שבט

אשרינו מה טוב חלקנו שהרבי גילה לנו עניינים נעלים שתמיד היו נסתרים. בתשנ"ב¹⁰ הרבי אומר שי"א שבט הוא למעלה מי' שבט, כי יו"ד הוא סדר השתלשלות, וי"א הוא למעלה מסדר השתלשלות... זו הפעם הראשונה כמעט שהרבי דיבר על עצמו וגילה כביכול על 'מדרגתו'.

יש חסידים - או היו חסידים - שאף על פי שכמובן 'אחזו' מהרבי, מכל מקום, בדעתם היה נראה שלא דווקא הוא הרבי הכי גדול... והיה נראה להם שהרבי רי"צ היה יותר גדול. אבל הרבי גילה שזה לא כך. אף פעם הרבי לא דיבר על עצמו, ועכשיו זכינו - מצד הגילויים דימות המשיח - שהרבי עצמו גילה שהוא עולה על כולנה.

והאמת היא שהרבי כבר אמר את זה בקשר לכך שרבותינו נשיאינו ממלאים את מקום הרבי הקודם - ובהוספה¹¹. וממילא מובן שיש עניין שניתוסף בכל רבי מה שלא היה בקודמו - נוסף לכל מה שהיה בדורות הקודמים (ממלא את כל המקום).

ולא זו בלבד אלא הרבי אומר בנוגע לרבנית שיום היארציית כ"ב שבט הוא כפול מי"א, וזה נותן לנו כוחות לילך למעלה מן הטבע, למעלה ממדידות והגבלות. הרבי עשה א גאנצע ענין מכ"ב שבט, ולהפליא הוא. אנחנו לא ידענו כמעט מאומה על הרבנית. מהסיפורים שמספרים עליה מבינים את גודל מידת החסד שלה - עד שאין לתאר, אבל מה שהרבי עושה מיום זה הוא ממש להפליא, ומזה מובן שהיא הייתה בעלת מדרגה. הרבי אכן אומר שהרי היא 'בתו של הרבי רי"צ' - אבל גילויים וכוחות כאלו...!

(10) ספה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 344 ואילך.

(11) ראה תו"מ ח"ב ע' 106. שיחות קודש תשי"א [הנדפס מחדש] ע' 75.

פירוש 'למעלה מהגבלות' הוא - למעלה מהגבלות האדם עצמו, כלומר - העניינים שהאדם אומר שאליהם הוא לא שייך.

ה'דזשאב' שלי הוא הרי לדבר עם בחורים בזאל. כאשר דיברתי עם בחור אחד ושאלתי אותו בפרטיות וכו', אמר לי בנוגע לעניין מסוים: 'I'm not so chassidish', אני לא כל כך חסידי. 'עד כאן' שייך אליי, אבל 'מכאן ואילך' אינני שייך. זה נקרא מדידות והגבלות שהאדם עושה לעצמו, וצריך להתגבר על זה. זה מה שנקרא המדידות והגבלות שהאדם עושה לעצמו.

וכך הוא בכל עניין, שהסיבה שלא מתקדמים היא שאומרים שזה לא שייך אלינו. ובאמת "שקר ענה באחיו", והוא כן שייך לזה, ורק מראה בעצמו כאילו אינו שייך. יש הרבה לפעול בקשר ללימוד עם הזולת ופעולה על הזולת, אלא שטוען שזה לא מענייניו... העבודה של "א-כ"ב שבט היא להתרומם מהמדידות וההגבלות של עצמנו.

בכ"ב שבט יש כוחות להתגבר על מניעות ועיכובים. מען דארף אריינכאפן, להתפלל כדבעי, ללמוד כדבעי, ולהחליט החלטות טובות בכל העניינים.

ועד"ז יש הרבה לפעול בלימוד עם הזולת - נעמען עם אויף א שפאציר וכיו"ב, אלא שטוען שאין זה מעניני, הנה צריכים להתגבר על המדידות והגבלות.

וזהו חידוש בדורנו בי"א וכ"ב שבט.

משפטים

ליל חמישי פ' משפטים

אחדות ישראל

בשיחת שבת פרשת משפטים תשנ"ב אומר הרב¹ שיש להוסיף ביתר שאת ויתר עוז בעניינים שמקרבים ומזרזים ומביאים את הגאולה בפועל ממש, "ולכל לראש - בהענין שמודגש בפרשת משפטים: משפטים - פרטי הדינים בין אדם לחבירו מתוך שלום (ופשיטא שלילת הפכו, ביטול סיבת הגלות האחרון), שע"ז באה הגאולה, כמאמר חז"ל במעלת המשפט ש'בו ציון נבנית, שנאמר ציון במשפט תפדה', וכן צדקה (ושבי

(1) ספה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 372 וש"נ.

בצדקה') וגמילות חסדים, כמפורש בפרשתנו 'אם כסף תלוה את עמי את העני', 'גדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה...', 'גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה.'"

מכיון שבענין זה לא מדברים כל כך - בדרך כלל, מדברים בענינים של 'בין אדם למקום' (חסדישקייט, יראת שמים וכו') - נתעכב עכשיו בענין זה, מכיון שבאמת הוא ענין עיקרי, וכל התורה כולה פירושה הוא.

בהתמים² יש סיפור ארוך אודות שני סוגי חברים, סוג אחד לא היה כמו שצריך, והשני היה כדבעי:

סוג הא': היה חסיד של הרבי מהר"ש, ר' לייב פאזן, שהיה גביר גדול מאד. וא' ממכיריו היה ר' שמואל ברין - היו לו שיעורים בלימוד, אבל גם היה בעל עסק, ובתקופה זו היה מצב פרנסתו דחוק מאד, מצד הפריצים שנפל להרבה חובות, ובקיצור אבד את כל ממונו, ונשאר בעל חוב גדול.

כשנכנס ר' לייב ליחידות אצל הרבי מהר"ש, הנה בהתחלה ביקש בנוגע לעצמו, ואח"כ נאנח ואמר שר' שמואל הוא במצב דחוק, ובודאי ש'צדיק הוא ה"שכן צריך להיות, אבל זו רחמנות גדולה. הרבי התבונן ולא אמר דבר.

כאשר יצא מהיחידות נודע לו שנגרם לו היזקות גדולות של עשרות אלפי רובלים, הפשתן נשרף, וגם החנות שלו עם כל הסחורה. מייד נסע בחזרה לרבי מהר"ש לבקש ברכה על ההיזקים. ויענהו הרבי מהר"ש: על ר' שמואל שאבד הכל, הצדקת עליו את הדין, ועל ההיזקים שלך, שעדיין נשאר אצלך הרבה - פתאום משתנה כל הענין. ווייזט אויס אז יענער און איך איז גאר באזונדערע זאכן.

ר' לייב הבין, ונתבלבל מאד, ואחרי כמה ימים חזר אל הרבי מהר"ש לבקש תיקון.

ויענהו הרבי מהר"ש: מקובל מהבעש"ט, שהמצדיק הדין על זולתו, ואינו מעורר עליו רחמים - זה גורם שיקבל פסק כזה גם על עצמו. ועכ"פ מאז קיבל להיות דורש הטוב של כולם, ונתן כסף לר' שמואל, וכמסופר שם בפרטיות איך שתקן כל דרכו.

סוג הב', שהיה כדבעי: היה חסיד ר' מיכאל, שהיה לו חבר ר' ליפא זעלצער. ר' מיכאל היה עשיר, אבל היה ר"ל במצב דחוק. כשנכנס ליחידות, הנה בהתחלה הזכיר וביקש לעורר רחמים על ר' ליפא, שהוא במצב דחוק, ואף ביקש הבטחה. ואח"כ המשיך כ'מספר דברים בעלמא' על עצמו, שהוא גם במצב דחוק. ונוכח הרבי מהר"ש שהוא במצב גרוע יותר מחבירו, ושאלהו הרבי: הרי אתה במצב גרוע יותר מר' ליפא? ענה ר' מיכאל: הרי אני יודע איפה אני נמצא ברוחניות, וזה מגיע לי. הרבי מהר"ש בירך אותו, ושניהם הרוויחו ב"ה.

עכ"פ רואים שלו היה נוגע המצב של חבירו יותר משל עצמו.

עוד סיפור מזמן האחרון³: א' התמימים בליובאוויטש היה ר' יענקל מאסקאליק, שהצטיין באהבת ישראל. והיו קוראים לו 'יענקל באבע, יענקל טארבע' - כי היה מתעסק עם הצעירים להיות כמו 'באבע' שלהם, והיה מסתובב עם 'טארבע' [סל] עם כל מה שהיו צריכים.

לאחר זמן פגש פעם בר' איטשע דער מתמיד במלוה מלכה, נשק לו ר' איטשע ואמר לו "שנינו היינו בליובאוויטש בחדר אחד - ואתה האסט דורכגעפירט די כוונה פון בעש"ט" - מצד האהבת ישראל שלו.

בתחילת⁴ נשיאותו של הרבי הריי"צ, התוועד פעם הסוכה, ובשעת מעשה רקד ר' יענקל עם הילדים בבית הכנסת, ושמעו הרעש בסוכה. ואמר ר' איטשע "אה! ס'איז מבלבל..". ואמר הרבי ריי"צ: זהו הנחת עצמותו, שהניח עצמו להתעסק עם ילדים.

התוועדות שבת קודש פ' משפטים

אהבת ישראל

בהמשך למה שהזכרנו מהשיחה בתשנ"ב ביום חמישי, הנה אז ספרנו סיפורים ששייכים יותר לבעלי בתים כיוון שהיו בעניין של עזרה לזולת בענייני פרנסה וכיצא בזה, וכיוון שמדברים עם בחורים שלומדים בישיבה ואינם שייכים כל כך לזה (מובן שאם חבר צריך כסף ודאי שיש לסייע, אבל מכל מקום זה נוגע בעיקר לבעלי בתים), לכן אספר סיפור שנוגע במיוחד לבחורים:

הרב החסיד ר' דוב זאב קאזעונוניקאו (היה רב ביקטרינוסלב) היה חסיד בזמן הצמח צדק. בשיחות הרבי ריי"צ⁵ מובא שהוא נולד וגדל ביישוב סמוך לדאבריאנקא. נוסף ללמדנים גדולים וחסידים מביני מדע בנגלה וחסידות שחיו שם, היו גם יהודים פשוטים, עמי הארץ שלא ידעו אפילו פירוש המילות. הרחמנות עליהם נגעה לליבו והוא קבע זמן ללמוד איתם סידור ולספר להם אגדות רז"ל מגמרא ומדרש, וכך נהג במשך שלוש-ארבע שנים.

(4) ראה גם קובץ תפארת פנחס ח"א ע' 57.

(5) ספה"ש קיץ השי"ת ע' 32.

אך הלימוד איתם היה קשה לו מאוד, כי לא הייתה לו יכולת ביטוי טובה, ומזמן לזמן נעשה לו הדיבור קשה עוד יותר, וכאשר התייתם מאביו נעשה כמעט כבד פה. ובכל זאת לא הרים ידיים מהלימוד עם היהודים הפשוטים.

כאשר היה בן שבע-עשרה הגיע לליובאוויטש אל הצמח צדק. בהיותו ביחידות סיפר לרבי את סדר הנהגתו עם היהודים הפשוטים ושהדיבור קשה לו מאוד כי נהיה כבד פה. הצמח צדק התעמק ואמר לו: תמשיך סדר הנהגתך עם האנשים הפשוטים, תהיה מלמד, ובירכו שיהיו לו כוחות ביאור והסבר ושפת חלקות.

מאז דיבר בלשון חלק להפליא. וכל זה היה בגלל אהבת ישראל שלו, שאף שהיה קשה מאוד עבורו למסור את עצמו לטובת הזולת, מכל מקום לא נמנע מזה. והאמת היא שעל ידי שמשפיעים טוב לאחרים - מרוויחים גם כן.

ועוד שמעתי מר' פרץ מאצקין, ובהקדמה: ר' פרץ מאצקין היה אוהב ישראל ממש להפליא. כשהיינו אצלו בישיבה במונטריאול היה ביתו פתוח לכל מי שרצה להגיע כדי להתוועד, לדבר וכו', והיה פתוח יומם ולילה, כל יום ויום ממש - לא יום אחד כן אבל היום לא, אלא תמידים כסדרם.

כשר' פרץ⁶ היה בתומכי תמימים באו שני בחורים מפולין, ר' ברוך פוילישער (לימים משפיע באטוואצק) ור' חיים מאיר ליס. כשבאו היו זרים לדרך חב"ד ור"פ קירב אותם הרבה. לאחר זמן אמר ר"פ: 'אחר כך הם נעשו הרבה הרבה יותר נאים ממני' ('שפעטער האבן זיי געמאכט אסאך אסאך שענער ווי מיר'), ואז הוא קיבל מהם.

(6) ראה לעיל פ' לך לך.

כלומר, לא רק שגם ה'משפיע' מרוויח, אלא שה'מקבלים' שלו משפיעים עליו - והוא מקבל מהם.

ובדידי הוה עובדא: כשהייתי בחור היה בחור צעיר ממני שלא היה כל כך בסדר... (כיום הוא א פיינער יונגערמאן), ער האט זיך געקלעפט צו מיר והשפיעתי עליו, ולאט ולאט הוא התקרב עוד ועוד. לאחר זמן כשכבר התחתנתי ואילו הוא היה עדיין בחור, קרה שהתעסקתי בענינים של גראבקייט וכו', ואז הוא אמר לי: 'דו האסט מיר א טובה געטאן - און איצטער וועל איך דיר א טובה טאן', אתה עשית לי טובה, וכעת אני אעשה לך טובה, וכך הוה.

חבר'ה, כדאי להתעסק עם חברים. אתם בוודאי רואים בחורים שצריכים עזרה וכו', ויש לקרבתם. לא באופן של 'משפיע ומקבל' כי אז הם לא יסכימו... אלא כמו חבר - צו עם שלעפן צו לערנען א שיחה, לטייל עימו וכיוצא בזה.

'מי שעבר את היער'

כיוון שאני מבוגר מכם - לאו דווקא אז איך בין שענער פון אייך, אבל אני מבוגר יותר, ולכן ביכולתי להגיד לכם במה לא להיכשל. כמו שמי שכבר עבר את היער יכול להגיד למי שעדיין לא נכנס איפה יש בור או מכשול וכיוצא בזה, וכך הוא גם בנידון דידן, מי שמבוגר יותר יכול להגיד לבחורים צעירים מה כדאי לא לעשות.

אגיד לכם שהיצר הרע לא נברא רק בדור הזה. תאמינו לי, כי חייתי מלפני כמה וכמה שנים - וגם אז היה יצר הרע... וכן היה לפני כמה דורות, ולפני מאות שנים וכו'. תמיד היה יצר הרע והיו ניסיונות, ואין עניין לומר שהיצר הרע כיום קשה עוד יותר וכו'. גם בתומכי תמימים בליובאוויטש היו ניסיונות גדולים, ואחר כך נכנסו ליחידות בשביל זה וקיבלו תיקון.

נכון שהיום יש ניסיונות אחרים, וקשה מאוד להתגבר עליהם, אבל גם אז היו ניסיונות, וגם אז היה קשה מאוד להתגבר.

כל דבר שאינו קדושה כדאי להתרחק ממנו, כי מייד כשמתחילים ליפול לעניינים אלו - יורדים נאך טיפער און נאך טיפער [יותר עמוק ויותר עמוק] רח"ל. אפילו שטות אחת 'קלה' - נדבקת ועלולה להרוג רח"ל.

הרי אתם תלמידים ב'אהלי תורה', האם אתם מכירים את המעלה של אהלי תורה? על אהלי תורה אמר הרבי שזהו מוסד שלו. למדו נגלה וחסידות גם בישיבות שהיו אז, אבל זה היה רק כדי שגם מי שלומדים לימודי חול, ילמדו על כל פנים איזה שעות ענייני קודש. אבל זה לא מספיק, והרבי ייסד את אהלי תורה, מוסד שלו, כדי שילמדו אך ורק ענייני קדושה, ולא שום דבר אחר. לענייני חול אין שום שייכות לישיבה שלנו. וזו זכות גדולה, כי בכל ענייני חול יש טומאה, או בענייני מוחין או בענייני מידות, אבל זה לא 'קליפת נוגה', זה ג' קליפות הטמאות רח"ל.

שמעתי בעצמי מר' בערל ליווי מארגון הכשרות ok שהיה מהתלמידים שנסעו מאמריקה לאטוואצק: פעם המשגיח ראה שהוא קורא "ביכער" [ספר של חול] (סוף סוף הוא היה בחור אמריקאי...) ושלחו מייד לרבי הרי"צ.

כשבא להרבי הרי"צ, אמר לו הרבי: 'אויב דאס איז ענייני מוחין - איז א שאד די קאפ [אם זה ענייני מוחין - חבל על הראש]. אויב עס איז א 'נאוואל' [עלילה, שקשור לרגש] - איז א שאד די הארץ [חבל על הלב]. שמעתי את זה מר' בערל בעצמו. הוא ענה לרבי שהוא קורא את זה כדי שלא ישכח את האנגלית שלו... והרבי נתן לו עצה אחרת.

ואספר סיפור שבדידי הוה עובדא שמראה את ההשפעה של לימודי חול:

למדתי בישיבה במונטריאול, ובזמן הקיץ התלמידים הלכו לקעמפ והלכתי איתם כמדריך. כיוון שהבחורים היו מבתים חסידיים, למדו רק קודש, אבל היה מישהו שאימו רצתה שילמד גם עניינים אחרים, ובמשך השנה הוא למד גם עניינים אלו.

פעם למדנו את הווארט של הבעל שם טוב שבכל רגע ורגע הקב"ה מהווה את העולם מחדש, והחיות של כל דבר ועניין היא ה'דבר הוי". ואותו ילד הגיב במעין שחוק: אה, אל תעלו על העץ, כי אולי הוא יפסיק להתקיים... והוא אמר את זה כמלגלג על דברי הבעש"ט רח"ל.

אף שאיני יודע בוודאות, אבל אני משער שדיבר כך - הרי אף אחד מלבדו לא לגלג - משום שלמד ענייני חול, וזה מכניס קליפה לאדם ומטמאו רח"ל. ויש להיזהר שלא להיכנס לעניינים אלו כלל.

נותנים לכל אחד בחירה, ומכיון שזהו ישיבה שהולכים הביתה הנה מחוץ לסדרי הישיבה אפשר רח"ל להתעסק בעניינים שלא מתאימים, אבל זהו רק ברצון, לא מכריחים. זכיתם שלא תצטרכו להתעסק עם ניסיונות גדולים, אין לנו אלא מלחמות בעניינים פנימיים באדם עצמו - עצבות ועצלות וכיוצא בזה, ותחשבו שנוסף לכל זה יהיו מונעים גם מבחוח? עכשיו אין לנו אלא מה שאדה"ז מדבר בתניא.

ובאמת ה'מקום' של בחור הוא בישיבה. דאס איז דער היים, להבית - הולכים לאכול משהו, לישון קצת, זאגן א גוט מארגן און א גוטן אווענט, לדרוש בשלום בני הבית, ותו לא, אין זה הבית של הבחור, מקומו הוא בישיבה. כמובן שאין הכוונה להיות 'פרוש' מההורים והמשפחה, ולא לדבר איתם בכלל וכנ"ל, אבל מכל מקום, אין לו שום שייכות לעניינים אחרים.

ברוסיא היו אומרים ווארט: 'והיים - לא ידעו דרכי', 'והיים לא - ידעו דרכי!' ['היים' באידיש - בית] הבית אינו המקום של בחור, ולא צריך

'כאפן דאס און יענץ' ולשאל ולחקור, כי אז יוצרים עוד ניסיונות ועוד ניסיונות שכלל לא צריכים.

הרה"ח ר' דוד ראסקין ע"ה היה יהודי חסידי מאוד וידוע בתמימות ובאמת שלו. הוא היה המנהל של תומכי תמימים, ופעם, כשהשיבה הייתה בבדפורד ודין, ניגש אליו תלמיד ואמר שהוא לא מרגיש טוב וצריך ללכת הביתה, ור' דוד אמר לו - בסדר, אזמין טקסי ונלך ביחד, וכך הווה. הוא הזמין טקסי ונסעו יחד והגיעו ל-770. התלמיד לא הבין מה קורה, ור' דוד אמר לו: הלא אמרת שאתה רוצה לנסוע הביתה - הרי כאן הוא הבית, ב-770. אמר התלמיד: אבל אני צריך לנסוע לבית ההורים, ואמר ר' דוד: אה, בסדר, אם כן נשלם לטקסי עוד וניסע לשם.

זה היה נוגע לר' דוד לחקוק בזיכרון ומחשבת הילד שביתו אינו המקום שבו הוא הולך לישון, אלא 770, ואם צריך, נשלם לטקסי עוד וניסע - לבית ההורים.

הילד היה הרה"ח ר' משה קאטלארסקי שי'.

עוד בענין אהבת ישראל

נחזור לעניינינו - בענין אהבת ישראל, הנה רציתי לדבר אודות המשפיעים בליובאוויטש - אבל לא הספיק הזמן אז, ולכן אנצל ההזדמנות עכשיו:

בליובאוויטש היו ארבעה משפיעים וכולם היו מלאים וגדושים באהבת ישראל עד שאין לשער. ר' חנוך הענדל (קוגעל) היה המשפיע הראשון⁷, ולאחר זמן נוסף גם ר' מיכאל 'דער אלטער' (בלינער) - גם אז הוא נקרא 'דער אלטער' כי האריך ימים, ואמר שהוא הכיר את הצמח

(7) ראה אודותיו בארוכה ליובאוויטש וחייליה ע' 127 ואילך.

צדק כשעדיין היה א געלער [בעל זקן צהוב]. גם ר' גרונם היה משפיע (בזמן אחד עם ר' מיכאל), ור' שילם. ואספר עכשיו על שניים מהם:

ר' הענדל היה ידוע באהבת ישראל שלו. כשהייתה⁸ שרפה בליובאוויטש עמד שם ובכה בדמעות שלישי - לא מפני שהפסיד משהו, אלא - כפי שאמר: 'איי! אידישע געלט ברענט!' [ממון יהודי נשרף], ומזה הוא הצטער. ויש עוד הרבה סיפורים כאלה.

כשר' הענדל נפטר - לאחר חודשים אחדים כבר אמר עליו הרבי רש"ב נ"ע⁹: 'אט דער ר' הענדל קרייעט שוין אין גן עדן העליון!' [ההענדל (עוף) הזה כבר מקרקר בגן עדן העליון] (בקונטרס עץ החיים שנדפס בטבת תר"ס כתוב עליו 'שליט"א'¹⁰, ושיחה זו נאמרה בשמחת תורה תרס"א). ואמר שהבכיות שלו בתפילה ואמירת התהילים הלבבית, אהבת ישראל האמיתית שלו על דרך החסידות, ומסירות נפשו ומידותיו הטובות בקירוב האברכים לדרכי החסידות, הצילו אותו מייסורי גיהנום ומגביהים אותו מדרגה לדרגה בעילוי אחר עילוי.

ר' מיכאל 'דער אלטער' הצטיין אף הוא במיוחד באהבת ישראל. כשבחור קיבל צו גיוס הוא היה נוסע בעצמו לפטרבורג למצוא מישהו שיכול לעזור, והיה רץ לעסוק בזה עד שהצליח, כדי שבחור יוכל לשבת ללמוד, ולא יצטרך ללכת לצבא רח"ל.

וכן הוא בכל המשפיעים - שכל מציאותם ממש היה אהבת ישראל, ועלינו ללמוד מהם מידה זו ולהתנהג באהבת ישראל ולעזור לזולת. לא רק בעניינים גשמיים - אלא גם בעניינים רוחניים. ולא רק בעניינים רוחניים אלא גם בעניינים גשמיים, אהבת ישראל צריכה להתבטא

(8) ספה"ש תש"ב ע' 99.

(9) ספה"ש שם ע' 135-136.

(10) בספה"ש שם ע' 100 שנפטר ב"ט טבת תר"ס.

בשניהם. לקבוע חברותא, ללמוד כמה הלכות בשו"ע וכיוצא בזה - אף שאילו היה לומד לעצמו היה מצטיין ומצליח הרבה יותר - צריכים לוותר וללמוד עם חברו. אינו צריך פארלירן זיך אינגאנצן, אבל צריך שתהיה מסירת הרצון. ואם רואה שיש לחברו בעיות, צריך לעודדו וכו'.

אבל לאידך צריכים לזכור שגם לו עצמו יש נשמה - נשמה בגוף. וכפי שהרבי מבאר במאמר ד"ה ואלה המשפטים תשל"ח¹¹ באריכות, שהגוף הוא בבחינת עבד כנעני, ולאט לאט צריכים להגביהו לדרגת עבד עברי, ואחר כך לדרגת אמה עברייה וכו' (ובאמת אף בזה צריכים לדאוג גם לחבר...). אין לשכוח את עצמנו ולהתעסק רק עם הזולת, וצריך גם לזכור את עצמו ולתקן העניינים שצריכים תיקון. מצד אחד אומרים ש'חייך קודמים' לזולת, ער קומט ערשט, אבל מצד שני צריכה להיות אצלנו ה'הנחה' - וכפי שהרבי אומר - 'אז יענער דארף ניט ליידען', הזולת לא צריך לסבול, ולכן יש להתעסק בשניהם גם יחד ואינם עומדים בסתירה כלל.

שלום ואחוה

[בסיום ההתוועדות אמר]: בשיחה של תשנ"ב, אומר הרבי בנוגע לענין השלום ואחוה, שזהו מסימני הגאולה, וזה שבכל מדינה ומדינה מוסיפים בענין השלום, הרי זה הכנה וחלק מיעודי הגאולה.

לכן יש לפעול עד כמה שאפשר בעניני שלום ואחוה, להשפיע בכל מקום שידו מגעת שיהיה שלום בין בני"י ובין גוים. וזה חלק והכנה ליעודי הגאולה.

11) סה"מ מלוקט ח"א ע' שח ואילך.

הוספה

לקראת סוף ההתוועדות נכנס ר' י.ש. ר"פ שאל אותו אויב ער האלט ביי משקה, וענה ר"י: איך האלט שטענדיג ביי משקה. אמר ר"פ: אוון... דאס איז א מדרגה. אמר ר"י: וואס פאר א מדרגה איז דאס? ווער האלט נישט שטענדיג ביי משקה? ואמר ר"פ: אקאיי אקאיי.

ר"פ מזג לו קצת משקה לכוסו, אמר ר"י: אזוי ביסל, איך בין שוין ארבעים? ואמר ר"פ: אעפ"כ, כשתגמור את זה, אתן לך עוד. אין ענין דווקא לשתות הרבה משקה. תסתכל עלי (והרים את כוסו) - הרי גם אני למעלה מארבעים, ואין לי אלא קצת משקה. אעפ"כ ביקש ר"י עוה"פ עוד משקה, והמשיך הר"פ: עס איז ניט קיין ענין מאכן הייליק די משקה, וכמו שהרבי אמר. מען דארף ניט מאכן קיין עבודה זרה פון משקה, חסידים תמיד נזהרו ממשקה. והתחיל קצת 'מחלוקת' ביניהם.

אמר הר"פ: לי יש תלמידים כאן, ואני אחראי עליהם - עס איז דאך מיין 'דזשאב', ולכן אני צריך להתעסק איתם. והתחיל לנגן - בה בשעה שר"י אומר 'רק זה יש בעולם! ר"פ והתלמידים שלו! רק זה... ר"פ ותלמידיו'. אחרי הניגון אמר ר"י: 'וואו איז די בן החמישי?.. הרי אני רואה כאן רק ארבע תלמידים..', ולא התייחס לזה ר"פ.

אחרי ההתוועדות, התווכח הר"י עם א' המשפיעים על זה שתלמידי התמימים מקפידים ללבוש דווקא א ווייסע העמדל - שזה ענין חדש שלא היה מעולם, ומה הענין בזה וכו' וכו'. שאל הר"פ: וואס איז די פראבלעם? אמר ר"י: שלובשים דווקא חולצה לבנה. אמר ר"פ: איז דאך זייער גוט, שיש לנו 'יונעפארם', באופן מסויים, שונה משאר העולם. אמר הר"י: כן, אבל האם הם נראים כתמימים מיט'ן דארער הויזן? אמר ר"פ: לא, כמובן שגם זה צריך להיות, ולא רק שצריך להיות לבן - ותו לא, אלא

גם שאר הלבושים צריכים להיות באופן המתאים. והמשיך הר"י להתווכח, ואמר הר"פ: דו האסט דיינס, איך האב מיינס.

תרומה

יום חמישי פרשת תרומה

דעם רעבן'ס א ווארט

בשיחת שבת פרשת תרומה תשנ"ב אומר הרבלי: "ובפשטות - אז יעדער איד דארף האבן עשירות, סיי ברוחניות און סיי בגשמיות - עשירות בפשטות ממש!.. ועוד והוא העיקר - בענין שהזמן גרמא - אויפבויען דעם בית המקדש השלישי בפשטות ממש:

"לאחרי כל הפירושים אין דעם פסוק "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", כולל דעם פירוש "בתוך בל א' וא" - איז דאך אין מקרא יוצא מדי פשוטו, לכל לראש איז דער פירוש בזה בנוגע להלכה למעשה - אז אידן האבן דעם חיוב צו אויפבויען דעם בית המקדש. ובנוגע אלינו מיינט עס - צו אויפבויען דעם בית המקדש השלישי, בפשטות ממש כפס"ד הרמב"ם אז דאס וועט אויפגעבויט ווערן דורך משיח צדקנו, "ובנה מקדש במקומו", וע"פ דברי הרמב"ם "הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם, אנשים ונשים כמקדש המדבר" (כנ"ל), איז מובן אז אזוי איז דאס אויך בנוגע צום בית שלישי, אז יעדער איד וועט זיך אין דעם משתתף זיין ע"י נדבותיו, אנשים נשים, ויש לומר - אויך טף (ווי ס'איז געווען בנדבת המשכן)."

הנקודה שרואים כאן הוא, שכשאומרים שצריכים להיות עשיר, הנה מה צריך לעשות עם הכסף? - הענין שהזמן גרמא, בנין בית המקדש! רואים מכך עד כמה צריכה להיות המוכנות למשיח, שזה לא רק בהרגש, אלא גם במעשה בפועל - בנתינת כסף לבניית המקדש!

ובהקדמה, כפי שאמרתי כמה פעמים, קצת קשה להביא דוגמאות לעניין זה, אבל יש סיפורים בעניין האמונה ב'דעם רעבן'ס א ווארט', ואיך צריכים לפעול בזה. וכיוון שהרבי אומר שזה עניין 'שהזמן גרמא' ו'הנה הנה משיח בא', כלומר שמשיח מגיע ממש עכשיו - נביא סיפורים בעניין הזריזות בציות לדברי הרבי.

הרבי ריי"צ מספר², שבזמן אדמו"ר הזקן היו שני חסידים, שהם כבר הכירו הרב המגיד, ובאדמו"ר הזקן הי' להם הכרה (לא רק השגה). שניהם היו בעלי עבודה, אבל חלוקים היו באופן עבודתם: א' הי' 'ממטה למעלה' - מפועל ממש להבנה והשגה, והשני הי' להיפך.

שניהם היו בעלי פרנסה בריוח, ונתנו צדקה וכו'. פעם הגיע אליהם שליח של אדה"ז בשביל צדקה. כשבא להחסיד של 'ממטה למעלה', שאל כמה? וענה - שהרבי לא אמר כמה. לקח כל מה שיש לו ונתן להשליח.

אחר כך בא לה' ממעלה למטה', וגם הוא שאל כמה? וענה שהרבי לא אמר כמה. אמר החסיד שהוא ייסע לאדה"ז וישאל כמה לתת.

השליח חזר וסיפר כל זה לאדה"ז, ושאל אדה"ז: קודם המעשה, אדער לאחר המעשה?

בבוקר נכנס החסיד הראשון לאדה"ז (נסע לליאזנע), ואמר לו אדה"ז שהוא צריך לנסוע עם כל בני ביתו מעירו. מיד חזר ומכר כל מה שהי' יכול ובא לליאזנע עם כל בני ביתו וכו' לבית המדרש.

החסיד השני גם בא לליאזנע, אחרי ככל ההכנות וכו' - בינתיים הי' שריפה בכל הרחוב, והספיק להציל נפשות בני ביתו עכ"פ. ואולי זה שהי' לו המעלה של 'לאחר המעשה' ניצל וכו'. ואיך שיהי' - אדמו"ר מהר"ש אמר ע"ז, שזה הי' המעלה של הראשון 'אומר ועושה', שעשה מיד, משא"כ השני שרצה להבין קודם. ואין שואלים על ענין שהרבי אמר.

עוד סיפור ששמעתי מר' לייזער ננס ע"ה³, שבשמחת תורה תר"פ אמר הרבי רש"ב שהוא מקבץ כסף בשביל אלו שצריכים, ורצה שהגבירים ייתנו מזומנים, וכל אחד נתן. היה מישהו בשם נחה לאפאצער, ומייד כאשר הרויח מיליון טשלאנזיעס - כיוון שהרבי ביקש לתת מזומנים, לקח את כל הכסף והביאו לרבי, ואמר הרבי: דאס איז א תמים - הנחת עצמותו. הוא לא חשב, ונתן מייד כל מה שיש לו.

(3) ראה גם קובץ תפארת פנחס ח"א ע' 70. עיין שם בפרטיות.

עוד סיפור מהרבי (שכבר ספרתי⁴), ובקיצור, שהי' יהודי שהי' לו מופת גלוי מהרבי, ואעפ"כ לא נעשה חסיד. ומה שעשה אותו חסיד הי' מסיפור, שהי' חסיד שהי' חייב לו הרבה כסף, ואמר לו שיביא את זה להתוועדות של הרבי.

בהתוועדות זו אמר הרבי 'צו אויסליידיקן די קעשענעס' לתת למגבית. היהודי הזה הסתכל על החסיד וראה שנתן לרבי את כל הכסף. וזה עשה אותו לחסיד.

התוועדות שבת קודש פ' תרומה

המשפיע דיבר מקודם על מה שהרבי אומר בשיחה של תשנ"ב בנוגע לגאולה, שזהו ענין ש'הזמן גרמא', ו'אט אט קומט משיח', בנוסף לזה שבכלל 'אחכה לו בכל יום שיבוא'.

אומנם העניין של 'עשירות בגשמיות' לאו דווקא שייך לבחורים, ובזה צריכים להתייעץ עם המשפיע, אבל העניין ברוחניות - לעמוד מוכן לגאולה - זהו חובה.

כשעומדים מוכנים להתגלות של משיח, שייכנס בפתע פתאום, איז איז עס אנאנדערע לעבן אינגאנצן, כי כיוון שמחכה ומאמין שמשיח מגיע ממש עכשיו, הרי צריכים להיות מוכנים, צריכים להראות לו משהו... וממילא עס איז ממש אן אנדערע לעבן.

(4) ראה לעיל פ' וארא.

ציות לדברי הרבי

ביום חמישי הזכרנו כמה דוגמאות לענין של ציות לדברי הרבי בענינים של צדקה, שאינם נוגעים כל כך לבחורים. ולכן עכשיו אתן עוד דוגמאות לענין זה - לא רק בענינים של כסף, אלא בכלל ווי א ווארט פון רבי'ן דארף מען היטן און גלויבן.

זהו סיפור⁵ שהייתי בשעת מעשה, אבל אז לא הבנתי מה קרה, ואח"כ שמעתי פרטי הסיפור: ביו"ד שבט תשט"ו הגיע ר' פרץ מאצקין להתוועדות של הרבי. זה לא הי' דבר יוצא דופן, הוא הגיע כבבר מזמן לזמן להתוועדויות.

הטעם שהגיע היה, כי ה'שנור' שלו היתה חולה מסוכנת ממש, ורצה לבקש את ברכת הרבי. הוא ניגש לרבי בין השיחות - באותם שנים היה זה דבר רגיל שאנשים ניגשו אל הרבי בזמן זה, וממילא לא חשבנו על כך כדבר מיוחד - וביקש ברכה. הרבי נתן לו מהמזונות שלו, ואמר שיאכילו לה, ותהיה בריאה.

באמצע ההתוועדות בא ידיעה ממונטריאול - הם התקשרו למישהו שלא היה בהתוועדות - הוא היה בבית בזמן ההתוועדות, והרופאים אמרו ששעותיה ספורות רח"ל.. מייד שקיבל ידיעה זו, נסע במונית לאולם וסיפר כל זה לר' פרץ.

מייד ניגש ר' פרץ עוד הפעם אל הרבי. ואז היה זה לפלא בעינינו, כי ניגש באמצע הניגון שלפני המאמר, ואז אף אחד לא היה ניגש, כי הרבי היה אז ברצינות ביותר וכו', אבל כשקיבל ר' פרץ ידיעה כזו, שזהו סכנת נפשות ממש, ניגש אעפ"כ.

(5) ראה לעיל פ' בראשית, וש"נ.

אנחנו ראינו אז, שהרבי משך את הכובע של ר"פ על פניו, ואח"כ שמענו שאמר לר"פ: 'אז איר האט אין מיר ניט קיין אמונה, איז זי שולדיק?' כלומר, אע"פ שהרופאים אמרו, שע"פ טבע וכפי מה שנראה להם, אלו שעותיה האחרונות רח"ל - אעפ"כ הרי הרבי אמר שיתנו לה המזונות, א"כ כך יהיה, וא"א שתמות עכשיו! עד כדי כך צריך להיות 'ווארט' של הרבי מונח בפשטות!

ובאמת בענייננו, לא מספיק 'לדעת' ולהבין' שהרי עינינו רואות שמשיח עדיין לא בא... אלא צריכים אמונה. אם מאמינים באמונה שלמה בווארט של הרבי, אזי אם הרבי אמר שזה עניין שהזמן גרמא - אז כך הוא!

עוד סיפור שמעתי מר' אליהו חיים רויטבלט: בליובאוויטש בזמן הצמח צדק אישה אחת הייתה חולה מסוכנת. זה היה שבת, ושאלו את הצמח צדק מה לעשות, והצמח צדק אמר שייסעו עם סוס ועגלה לדובראוונע - שם יש רופאים מומחים (שהרי ליובאוויטש היא רק שטעטל), ומשם יביאו רופא לליובאוויטש לטפל בחולה. החסידים לא שאלו שאלות - אם הרבי אמר לחלל עליה את השבת אזי כך עושים, וכך עשו.

כשהגיע השליח לבית הרופא בדובראוונע וביקש מבני הבית שיקראו לו, הם התנגדו לכך בתוקף באומרם שהרופא מעולם לא חילל את השבת, ובשום אופן לא יעשו זאת, ואילו החסיד טען שכך אמר הרבי. וככה התווכחו עד שהחסיד הלך לרב העיר, ר' נחמיה מדובראוונע.

כאשר הוא שמע שמתנגדים, אמר בפליאה: 'וואס הייסט אז מען גלויבט נישט אין א ווארט פון רבי'ן?!... וואס הייסט?!...' [מה זאת אומרת שלא מאמינים למילה של הרבי?! מה זאת אומרת?!]. הוא לא הבין איך ייתכן שלא עושים כפי שהרבי ציווה. עם פסק כזה מהרב הם הקיצו את הרופא משנתו ואמרו לו מה שצריכים ממנו. הוא אמר מייד:

'וואו איז דא א פערד און וואגן, לאמיר גיין' [היכן יש סוס ועגלה, בואו נלך]. אמרו לו שהסוס והעגלה כבר מוכנים, ונסעו.

כששאלו את הרופא מדוע הסכים פתאום לחלל שבת, אמר שכפי מנהגו בכל שבת, הוא ישן קצת, וחלם שבא אליו יהודי אחד ואמר לו: אם יבקשו ממך לבוא כרופא - תבוא מייד, וכך עשה.

צריכים להאמין בדברי הרבי. לא לעשות חשבונות, אלא לציית בלי לערבב דעות וחשבונות של עצמו.

'להיות שקוע בדברים שמחים'

שמחה היא עניין שהרבי תבע הרבה מאוד, זה היה הקו של הרבי - וחיידוש של הרבי - לפעול הכול בקו השמחה. הרבי שלל מרירות בכל התוקף, ואמר שהדרך היא רק בקו השמחה. ועד כדי כך חידש הרבי, שעל ידי שמחה אפשר להגיע לתשובה עילאה לפני תשובה תתאה! הדור הקודם לא הבינו את זה, ובאמת שהוא חידוש גדול, כי בחסידות מבואר שלפני תשובה עילאה צריכים להגיע לתשובה תתאה.

כשהיינו בחורים נכנסנו לר' זלמן וילנקין, המלמד של הרבי, ודיברנו עימו, חזרנו בפניו את השיחה של הרבי שהזכרנו שעכשיו אפשר להגיע לתשובה עילאה לפני תשובה תתאה, והוא אמר לנו: 'איר פארשטייט דאס?...?' - כך אמר הרבי, אבל האם אתם מבינים את העניין? הרי תשו"ת מוכרחת לבוא לפני תשו"ע!

זכור לי שהרבי התבטא בעניין זה: 'אבער מען זעט במוחש אז מיט'ן צווייטן קו טוט מען א סאך בעסער', רואים במוחש שבקו השני - קו השמחה - פועלים הרבה יותר טוב. וזה היה שנים רבות לפני המאמר ד"ה מרגלא בפומיה דרבא תשמ"ו שבו הרבי אמר שעכשיו אנחנו לא שייכים לקו המרירות.

ביחידות הראשונה⁶ שנכנסתי לרבי - כלומר די ערשטע ערענסטע יחידות, כי היחידות הראשונה הייתה עם המשפחה, והשנייה לעניין אחר, והשלישית הייתה 'הראשונה'; מובן שביחידות לא מספרים לרבי על עניינים המשמחים את הלב... ואחד מהעניינים שהרבי אמר לי הוא: 'ליגן אין פרייליכע זאכן [להיות שקוע בדברים שמחים], דברים המשמחים את הלב'. רואים במוחש שבקו השמחה מצליחים באין ערוך יותר מקו המרירות, ולכן אף על פי שמדובר בעניינים לא שמחים כלל - אף על פי כן, דארף מען ליגן אין פרייליכע זאכן.

מובא באחת השיחות⁷ בנוגע למי שעובד את ה' בקו השמחה, שאפילו 'על חטא' שבקריאת שמע שעל המיטה הוא אומר בשמחה! והגע עצמך: 'על חטא' בקריאת שמע שעל המיטה אומר מי ששייך לזה, כי נוגע לו העבירות שעבר כו', ולכן אומר 'על חטא' אף על פי שלא חייבים לאומרו. ואף על פי כן אמר את זה בשמחה!

ובאמת אינו סתירה, כי לאחר שבא להכרה שצריך לשנות את עצמו, ואומר על זה 'על חטא', הוא שמח בזה שעובד את ה' ועושה את רצונו, יש לו נשמה וכו'. תמיד יש במה לשמוח: אנחנו יהודים, ולא זו בלבד אלא שאנחנו חסידים.

בשמחת תורה תשט"ו דיבר הרבי שיחה⁸ בעניין הברכה 'שלא עשני גוי', ובסיום השיחה קרא אחד מהנוכחים⁹ (עד לאותה שנה בערך חסידים התנהגו עם הרבי באופן 'פתוח' יותר) 'אפענערהייט' (, ואחר כך

(6) ראה קובץ תפארת פנחס ח"ב ע' 28.

(7) אולי הכוונה לסה"ש - קייץ ה'ש"ת ע' 10.

(8) ראה תורת מנחם התועדויות ח"ג ע' 48.

(9) ראה גם קובץ תפארת פנחס ח"א ע' 96, ושם שהיה זה ר' נחום חדש.

נהיה יותר כפי שמתנהגים כלפי מלך): 'רבי, מיר זאגן ברוך שלא עשני מתנגד!...' ואכן, אשרי חלקנו שזכינו להיות חסידים.

וזהו העניין של קו השמחה, שבכל דבר מוצאים את הטוב. אפילו דבר שנראה כלא טוב - מכל מקום מוצאים את הטוב שבו, ובזה שמחים.

בפסח תשי"ד¹⁰ לאחר הסדר, עמד הרבי על מפתן הפתח שבין ג"ע העליון לג"ע התחתון. [אני לא זכרתי פרטים אלו, ר' שלום ע"ה פלדמאן הזכיר אותי, וזכרתי]. היה שם בחור מארץ ישראל, ר' יוסף בליזנסקי ('הינט איז ער א פיינער יונגערמאן'), ואמר לו הרבי: 'די מרה שחורה האסט דו געדארפט ווארפן אין ים!...' [את המרה השחורה היית צריך לזרוק לים], והרבי עשה תנועת ביטול בידו.

ר' יהושע (היישקע) דובראווסקי ע"ה היה כותב הרבה בעיתון 'די אידישע היים', ואחד מהסיפורים שכתב שם¹¹ - סיפור שאינו קשור לרבי-חסידים - מבטא בבהירות את החילוק בין מי שעובד בקו השמחה למי שעובד בקו המרירות:

בסמרקנד בשנות המלחמה, מלבד המגפות והמחלות רח"ל שהיו, היה מחסור באוכל, היה רעב, והיה ממש נורא. אנשים נפלו על ימין ועל שמאל מרעב. בזמן זה היה מלמד אחד שהיה לו בן יחיד (אינני זוכר אם זה היה ר' אליהו חיים רויטבלט ובנו ר' שמערל. רא"ח היה מלמד אז, אני לא למדתי אצלו כי הייתי יותר צעיר, כמעט לפני חומש אפילו, אבל אני זוכר שהוא לימד, ואחי ר' גדליה ואחרים למדו אצלו. ועכ"פ), ולמדו אצלו שני תלמידים, אחד מהם היה בקו השמחה, תמיד היה מתלהב בחיות וכו', ואחד שהיה בקו המרירות, בכיווץ.

(10) ראה לעיל פ' נח.

(11) גיליון 23, אדר-ניסן תשכ"ה, ע' כ.

יום אחד הם הגיעו למלמד ללמוד, והוא יצא לקראתם באומרו: היום אינני יכול ללמוד איתכם, אני חלש מדי, והראה להם את רגלו שהייתה נפוחה וכו', ואמר שאף לא היה לו כוח לצאת ולהביא לחם לבנו... ובכן, היום הוא לא יכול ללמוד איתם.

אז מה יש להם לעשות? הם החליטו שלמחר יביאו לו מהחלק שלהם בלחם - כך היה הסדר אז, שכל משפחה הייתה מקבלת כרטיסים עבור לחם. ה'מרה שחורה' הסכים לכך בדוחק.

למחר, ה'שמח' לקח את חלקו בלחם בחיות גדולה - הוא אמר למשפחתו שזה חלקו בלחם, ואם הוא לקח גם מחלקם אזי ימחלו לו, כיוון שזה בשביל המלמד... ובחיות גדולה הלך לבית של המלמד. חברו ה'מרה שחורה', שבדוחק הסכים לכך בכלל, הנה כשחילקו את הלחם לכל בני הבית, לקח את חלקו, שהרי סוף סוף גם הוא צריך לאכול, ואכל חלק מסוים מהלחם, ואז צעד לבית של המלמד - ובכל הדרך הוא אכל עוד קצת ועוד קצת... עד שכשהגיע היה נשאר חלק קטן כזה שלא היה מכובד לתתו. וכך נשאר עומד בפתח הבית בלי לדעת מה לעשות.

פתאום רץ אליו חברו ובידו חלקו בלחם, ובהתלהבות גדולה אמר 'הנה הלחם!'. אבל הוא רואה שחברו עצוב. הוא שאל אותו מה קרה, והבין שהוא מתבייש כי אין לו לחם. הוא אמר לו שהיום הביא הרבה לחם למלמד, ואם אולי גם הוא (החבר) צריך לחם - יש לחם גם בשבילו...

זהו החילוק בין העובד בקו השמחה, לחילופו... החילוק הוא ממש יום ולילה.

חילוק זה ראו חסידים אצל החסיד ר' פרץ חן, שהיה רב בטשערניגאוו, ובנו הרד"צ חן. האב והבן היו שונים מן הקצה אל הקצה. ר' פרץ היה בקו השמחה, הוא היה בשמחה ובהתלהבות, והרד"צ היה בקו המרירות, כל הזמן ברצינות ובכיוץ.

בסוף ימיו¹² התגורר ר"פ בבית בנו הרד"צ (כפי הנראה העביר אז את הרבנות לבנו שמילא את מקומו ברבנות העיר). חסידים אמרו שמי שנכנס לבית בשבת כששניהם עומדים בתפילה היה חושב שהוא נמצא ב'בית משוגעים'... בפניה אחת עומד ר"פ און טאנצט און שפרינגט און זינגט וכו', ובצד השני עומד הרד"צ און עס גיסט זיך טרערן...

ר' פרץ מאצקין סיפר שכנראה פעם אחת ר"פ נתן 'חלק' לבנו; זה היה בחג הסוכות, ושניהם ישבו ביחד בסוכה - והרד"צ היה 'בשלו', ואמר לו אביו: 'דו האסט א סוכה, דו האסט א לולב, וואס ווילסטו - אז מען זאל דיר ארויפברענגען אין ג"ע?...' [יש לך סוכה, יש לך לולב, מה רצונך - שיעלו אותך לגן עדן?..]. הוא לא היה יכול לסבול את הכיוץ של בנו. הרי רק מכך שאנחנו יהודים, ויש לנו מצוות, עלינו לשמוח. וכפי שאמרנו, זהו הפירוש 'עבודה בקו השמחה', שבכל עניין רואים את הטוב שבו.

אבל צריכים להבהיר ששמחה אינה הוללות, 'ווילדקייט', 'הרהא'. שמחה אמיתית היא רגש פנימי, שאנחנו יהודים, חסידים ועובדים את הקב"ה.

דווקא בעניינים 'קטנים' מתעלים

לפעמים חושבים בחורים (בפרט בישיבה קטנה) שיש 'הבחורים העובדים' שמתפללים באריכות, לומדים ועוסקים באתכפיה וכו', אבל 'אני' - הנני בחור פשוט ואין לי שייכות לעניינים אלו.

אבל האמת אינו כן. לא צריכים להיות שינויים מן הקצה אל הקצה - פתאום ברגע אחד 'בום'. זה כלל לא העניין, אלא דווקא בעניינים 'קטנים' מתעלים בסולם ה'עבודה'. להאריך בתפילה עוד חמש דקות

12) ראה גם תפארת פנחס ח"א ע' 108, ושם ששמע מהרה"ח ר' סעד' ליברוב (וראה גם לקמן פ' תשא). וראה בזה גם אבני חן ע' 106.

יותר, לאו דווקא שש שעות... שיום אחד מתפללים תפילה אחת חמש דקות יותר - לחשוב בכוונה רבה יותר פירוש המילות של קטע מסוים בתפילה, או לעשות אתכפיא בענייני אכילה, שהוא דבר המוכרח.

פעם נכנס בחור¹³ ליחידות, והרבי שאל אותו אם הוא אוכל 'מזונות' לפני התפילה (בבוקר), והבחור ענה שאינו אוכל כי יש בזה תענוג. ואמר לו הרבי שישים מלח.

[שאל א' המשפיעים: האם עניין אכילת מזונות כל כך מוכרח? וענה ר"פ]: כן, בוודאי, הרי הרבי אומר שכשלא אוכלים מזונות זה מבלבל לתפילה, וזה מוכרח. הרבי אף אמר לי ביחידות¹⁴ שאני צריך להיזהר בזה, ולא דווקא בשבת, אלא גם בכל יום. יכול להיות שבישיבה קטנה, כיוון שמתפללים מוקדם יותר ולא מתאחרים כמו בישיבה גדולה, זה שונה, אבל בישיבה גדולה שמתפללים מאוחר יותר, זהו עניין המוכרח.

על כל פנים, הנקודה בסיפור היא שהיה דבר הפשוט אצל הבחור שלא צריך למלא את התאוה, ולא כל מה שרוצים לאכול צריכים לאכול בפועל.

ואתן דוגמא שנוגעת לבחורים כאן: בשבת מברכים יש ב"ה 'מזונות' מיוחדים ובשפע, אז לאו דווקא שצריך להדר לקחת את החלק המובחר ביותר, ואפשר להסתפק בחלק שאינו המהודר ביותר... ב'מזונות' בכלל, יש 'המזונות המעולים' וה'מזונות הגרועים', ולכן אף שעניין ה'מזונות' מוכרח כפי שאמרנו, אפשר לאכול מזונות שאינם כל כך מיוחדים.

ולהעיר שהבחור הנזכר נכנס לרבי ליחידות עוד פעם לאחר זמן, והרבי שאלו אם הוא עדיין נותן מלח על המזונות שלו, והוא ענה בחיוב, והרבי אמר לו ששוב אינו צריך.

(13) ר' ישראל יוסף ע"ה זלמנוב.

(14) ראה קובץ תפארת פנחס ח"ב ע' 34.

אבל לאידך גיסא, צריכים להיזהר שלא להיות שבע רצון מהעבודה. הרבי ריי"צ אומר¹⁵ שמידה זו - להיות שמח בחלקך - כשמדובר בעניינים גשמיים היא מידה הכי טובה וממנה יבוא האדם למדרגות גבוהות בעבודת ה', אבל כשמדובר בענייני קדושה זו המידה הכי גרועה, ומשם ייפול האדם. יש חסידישער ווארט: 'שמח בחלקך' - בזה הוא שמח, בחלקו. מתנגד אומר (און גיט זיך א פאטש אויפן פלייצע) 'תיתי לי', 'תיתי לי', יש לי כאן ש"ס...

[ר"פ הזכיר שיחה זו בהתוועדות, ואיני זוכר לאיזה עניין סיפר:]
בשיחות הרבי ריי"צ מובא פתגם¹⁶: 'עלה בכבש' - כשמתעלה בעבודה, והוא 'א טפח העכער', 'ופנה לסובב' - והוא מסתכל על הסביבה, ורואה עד כמה היא שפילה. הנה אחרי ש'ובא לו לקרן דרומית' - ששם חם ביותר, ואח"כ ל'מזרחית' - ששם מאיר יותר, מגיע אח"כ ל'מזרחית צפונית' - שמאיר גם את הנה"ב.

(15) היום יום ל' סיון.

(16) סה"ש ה'תש"א ע' 87.

תצוה

יום חמישי פרשת תצוה

הפצת היהדות

בשיחת שבת פרשת תצוה תשנ"ב אומר הרבי¹: "ההוראה מהאמור לעיל בנוגע לעבודה בפועל:

"בבואנו משבעה באדר שחל בפרשת תצוה, שבשניהם מודגשת התגברות מזלם של ישראל, החזוק והתוקף דעצם הנשמה ('ואתה') כפי שנמשך ומתגלה בעבודתם ופעולתם בעניני העולם (לא מס"נ ויציאה

(1) סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 406 ואילך.

מהעולם ח"ו וח"ו, אלא נשמות בגופים לאורך ימים ושנים בריאות וטובות), יש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז, ובהתגברות החיות, בכל מעשינו ועבודתינו בלימוד התורה וקיום המצוות, כולל ובמיוחד בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, כדי להביא בפועל ובגילוי את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז תהי' שלימות ההתגלות דהעצם דישראל, ישראל וקוב"ה כולא חד, בכל העולם כולו, שנעשה דירה לו ית' בתחתונים".

ונתעכב כאן על הפרט של 'הפצת התורה והיהדות'. אצל תלמידי התמימים זהו העניין של 'מבצעים', שאז מפיצים תורה ומצוות. וכאן המקום לעורר על חשיבות העניין, וכפי שהרבי אומר שזה מביא את הגאולה, וחשוב שכל בחור ילך למבצעים (בזמנים המיועדים לכך ביום שישי וכו'). וגם יש לעורר את אלו שכבר הולכים למבצעים שינצלו את הזמן לקרב את היהודים עוד יותר ועוד יותר, כי מלבד שזה גופא הוא עניין גדול - זה יכול להביא שהם יתקרבו ליהדות.

ועל זה יש לספר כמה סיפורים: מסתמא ידוע לכם מה שהרבי סיפר פעם² שבבית ספר מסוים בארץ הקודש הגיעה מישהי וסיפרה על נרות שבת, וביארה את חשיבות העניין ונתנה להן נרות כדי שידליקו בביתן. הייתה שם ילדה אחת שהתלהבה וחזרה הביתה שמחה מאוד וסיפרה לאימה על נש"ק. האם אמרה לה 'אנחנו לא עושים את זה', אבל הילדה לא הבינה - הרי זה עניין גדול וחשוב! וכדרכם של קטנים וקטנות הילדה בכתה, והאם נאלצה להסכים לכך בעל כורחה.

וכאשר הגיע הזמן הדליקה הילדה את הנרות. לאחר כמה שבתות חשבו ההורים לעצמם שלא מתאים להפעיל את הטלוויזיה כאשר הנרות דולקים והילדה שרה שירים. אחר כך גם לא ענו לטלפון. בשבת הבאה

(2) שיחות קודש תשל"ו ח"א ע' 24 ואילך.

חשבה האם לעצמה - איך זה מתאים שהילדה מדליקה נרות שבת ואני לא מדליקה? וכך התחילה גם האם להדליק, ולאט לאט התחילה לשמור שבת עוד יותר ועוד יותר - עד שהם נהיו בעלי תשובה גמורים, וכל זה מנר אחד! זהו סיפור שהרבי בעצמו סיפר.

עוד סיפור, איך שמצוה אחת הביא להתקרב יותר: בבני ברק הי' רב או ראש ישיבה, שהי' מתנגד, והתנגד למבצע תפלין, ובכלל לענייני הרבי. הי' שם יהודי³ שהי' קרוב מאד לרבי, והי' מבקש ברכות מהרבי, א דערהויבענע איד - והוא הי' אומר לו "תדע לך שאתה משחק באש!", ואעפ"כ לא הקשיב לו.

הי' לו בן יחיד, והוא התחיל לאט לאט לרדת מדרך התורה - ולא עזר שום דבר, והבן הפסיק את הקשר עם הבית, ויותר לא יכלו לדבר איתו.

פעם עמד חסיד א' במבצעים, ועבר הבחור הזה לפניו. החסיד ביקש ממנו להניח תפלין, ולא רצה. אמר לו החסיד "בבקשה, תעשה לי טובה, אני עומד כאן כ"כ הרבה זמן - ואף א' לא רוצה.. בבקשה, תעשה את זה בשבילי!", ולזה הסכים. בחסיד ראה שהבחור ידע טוב איך להניח התפלין, והבין שהי' פעם דתי, והתחיל לדבר איתו, והבחור אמר שהוא לא מעוניין, רק רוצה לחיות חיי עוה"ז בשרירות לבו.. החסיד המשיך לדבר איתו והזמין אותו לביתו וכו', עד שפעל עליו שיחזור לדרך התורה. כשחזר הבן לביתו, הבין האב ש"הוא שיחק באש", וזה הי' העונש, והוא חזר לביתו ע"י מבצעי הרבי. והחליט לבקש מחילה מהרבי.

הרב בא לרבי ליחידות, וסיפר את הכל, וביקש מחילה. והרבי אמר לו [בחלק זה יש כמה נוסחאות, ואספר איך שכתוב בספר 'רבות מופתי'⁴]:

(3) ר' משה שוסטער ע"ה. ראה רבות מופתי ע' 72 ואילך.

(4) ע' 77 ואילך.

כשהבן שלך ירד מהדרך, זה כאב לך. בשביל כ"ק מו"ח אדמו"ר כל יהודי הוא בן יחיד.

עוד סיפור: הי' יהודי שגדל בצרפת, ולא הי' שם שום ענין של יהדות, רק הי' 'צרפתי', והי' לו קאך בפוליטיקה, ונהי' 'פוליטישן'. פעם הגיע לאמריקה, וא' במבצעים ביקש ממנו להניח תפלין, ואמר 'אבל אני צרפתי?'. לבסוף פעל עליו להניח אחרי שדברו ופטפטו ביחד. אח"כ אמר לו שכל הפוליטיקאים הולכים לרבי, והסכים לבוא. החסיד הביא אותו לחלוקת הדולרים, והרבי שאל אותו לשמו. הוא ענה 'michelle', שאל הרבי 'דער אידישער נאמען..', ואמר שאינו יודע, אמר הרבי שיברר ויחזור אח"כ. היהודי התקשר לאמא שלו, ואמרה שאינה יודעת, אבל דודתו כן יודעת. כששאל אותה אמרה שהשם שלו 'מנחם מענדל!' אח"כ חזר ואמר לרבי השם שלו, והרבי אמר לו שיתחיל לשמור שו"ע, ואח"כ הי' לו קשה מאד עם כשרות, שהי' במסעדה ורצה לאכול טרף, וראה ציור של הרבי ועמד בנסיון, עכ"פ זה סיפור ארוך.. מה שרואים מכאן מה שיצא מפעם אחת שהניח תפלין!

עכ"פ רואים גודל הענין של הפצת היהדות, שזה מביא הגאולה. וכל אחד ואחד שייך לזה, לדבר עם יהודים, ולפעול שיעשו עוד מצוה ועוד מצוה.

התוועדות יום שבת קודש

דיברנו ביום חמישי על מה שהרבי דיבר בתשנ"ב, שכהכנה להגאולה, יש לנו להוסיף בקיום התומ"צ, ובפרט בהפצת התורה והיהדות. ולכאורה, הענין של קיום התורה והמצוות הוא דבר הפשוט, ועיקר ההוספה בשיחה הוא שצריכים להוסיף גם בהפצת התורה והיהדות.

אבל האמת היא שהרבי חידש כאן חידוש גדול גם בנוגע לקיום התורה והמצוות, שהרי בשיחת ש"פ נח תשנ"ב אמר הרבי⁵ ש"כבר סיימנו את עבודת הבריורים", ובמילא נשאלת השאלה - למה צריכים להמשיך לקיים תורה ומצוות? וזהו מה שהרבי מבאר כאן, שעכשיו צריכים לקיים תורה ומצוות כהכנה לגאולה.

היינו, שאף שאמת ונכון הדבר, שמצד עבודת הבריורים, אין צורך בהמשך העבודה. אלא שעכשיו באנו לשלב נוסף ועיקרי: קיום התומ"צ כהכנה לגאולה, שהרי אז יתגלה רצון העליון בכל העולם כולו, וכולם יקיימו רצון ה'. וכהכנה לזה צריכים אנו לקיים רצון העליון עכשיו.

ביום חמישי דיברנו על ענין הפצת התורה והיהדות ע"י פעולות והשתדלות. ובאמת אלו שלא הולכים לעת עתה על מבצעים - צריכים לילך.

אבל בעניין זה יש עוד אופן של הפצה - על ידי דוגמא חיה. כאשר החבר רואה איך בחור חסידי מתנהג, איך הוא לומד ומתפלל, והחיים שלו הם חיים של תוכן - הוא 'מקנא' בזה, ויש לו שאיפה להיות כך בעצמו. אין הכוונה למעט באופן הראשון של פעולה על הזולת, אלא להוסיף שבזה שאנחנו כמו שצריכים להיות - אפילו בלי פעולה והשתדלות מיוחדת להשפיע על הזולת - גם זהו הפצת היהדות, אבל מובן שאין להסתפק בזה.

בשבוע זה יש שבתון ב'770 בהשתתפות כמאה בחורים מ'ישיבה אוניברסיטה' שהגיעו לכאן לשבת. מה עניינו של השבתון? - הם מתארחים בבתיים של חסידים, ורואים איך חיים על פי חסידות; כולם רגועים, מדברים זה אל זה בצורה יפה, חוזרים על דברי תורה, ויש להם השקפות עמוקות. להם זה חסר. זהו עניין שבא רק על ידי חסידות,

וכשרואים את הפעולה של חסידות - זה מעורר אצלם תשוקה לחיות חיים אמיתיים.

כל העולם 'מחפש את האמת', 'לדעת מי אני'... ואף אנשים שיש להם כל תענוגי עולם הזה - זה לא מספיק להם, כי תענוג גשמי אינו תענוג אמיתי, הוא כאן לרגע ואחר כך הולך, אוכלים ואוכלים כמה שאפשר, ואחר כך - שום דבר. וכן הוא בכל תענוג גשמי שאין לו קיום, ולכן חסר להם והם מחפשים.

אבל חסידים הם שמחים באמת, כי תמיד יש לנו תורה ומצוות, ובכלל, חסידות פועלת שהשמחה תהיה באמת לאמיתו. כל העולם יודע שחסידים הם הכי שמחים. ואת זה רוצים להראות לבאים לשכונה לשבת, על ידי שאנחנו נהיה דוגמא חיה לחיים אמיתיים.

הרבי ראה אותו ואמר: 'עס גייט א חסיד'

[היה יום הולדת של תמים אחד, ואמר ר"פ]: אני הכרתי את הסבא-רבה שלך ר' סעדיה ליבעראוו. קיבלתי ממנו הרבה מאוד, הן בהתוועדויות (של כמה וכמה שעות) הן באמצעות שיחות איתו. ושמעתי על אודותיו שני סיפורים:

פעם, כאשר הוא הלך ברחוב איסטערן פארקוויי, ראה אותו הרבי מ'770 ואמר: 'קוקט ווי ס'גייט א חסיד'.

ופעם כאשר ר' סעדיה התפלל בפרוודור של 770 (למעלה) ופניו אל הקיר - הרבי נעמד לידו והאזין לתפילה שלו.

ר' סעדיה לא היה מהמאריכים הכי גדולים בתפילה - הוא האריך בתפילה, אבל לא עד כדי כך. ואף על פי כן נעמד הרבי להאזין לתפילתו. עיקר העניין שבו הצטיין היה מידת האמת. חסיד הוא אמת, ומידת האמת היא "מברייח מן הקצה אל הקצה", ולכן בכל העניינים שהוא עושה הוא חדור בחסידישקייט, 'עס גייט א חסיד'. זהו הפירוש 'אמת'.

ולדעתי זהו הטעם שהרבי האזין לתפילתו - כי הוא היה אמת, וב'אמת' - כל דרגא שאוחזים, איזו שלא תהיה, אפילו בחור 'פשוט' שמתפלל ולומד כרגיל, אם זהו 'באמת', יש לזה ערך אחר לגמרי. אם יש לאדם מיליון דולר אבל הם מזויפים, אזי אין לו כלום, ואפילו דולר אחד - אבל אמיתי - שווה יותר מזה, כי הוא אמת. וכך הוא גם בעבודת ה', לא צריכים דרגות גבוהות אלא שמה שיעשו, יעשו באמת. מידת האמת "מבריא" בכל העולמות, עליונים ותחתונים.

כשיש לבחור יום הולדת, יש לקבל החלטה אחת, לאו דווקא לטפס לעניינים נעלים, אלא אפילו דבר קל, אבל לעשות את זה באמת, כי דולר אחד אמיתי שווה יותר ממיליון דולר מזויפים.

הבית של בחור

זוה נוגע גם לכל הבחורים. נמצאים בשיבת 'אהלי תורה', ישיבה שהרבי אמר עליו שזה "מיינער א מוסד", וזהו זכות גדולה, זה מקום שאין לו שייכות כלל לענייני חול, רק לענייני קדושה. ואף כשהולכים הביתה, כל דבר שאינו קשור לצד הקדושה - אין לך שייכות אליו ח"ו.

[ביקש אחד מהבחורים לפרט, ואמר]: א מאגאזין, ביכער וואס האבן שטותים וכו' - אין לזה שום שייכות לבחור. וגם מהקאמפיטער צריכים להיזהר מאוד.

כשמבקשים לפרט - צריכים לפרט: ה'מקום' של בחור הוא בשיבה. זה הבית שלו, והבית הוא אך ורק לומר - 'א גוטן מארגן', 'א גוטן נאכט', לדרוש בשלומם, לאכול קצת, לישון קצת, ותו לא. כל העניינים האחרים אינם שייכים לבחורים.

כל ענייני חול אינם נצרכים לבחור בכלל בשיבה. לפעמים היצה"ר מפתה שצריכים לקרוא עניינים באנגלית כדי להיות שליח מצליח שיודע לדבר ולקרוב באופן המתאים, -

זהו שקר גמור, ואינו סתירה כלל וכלל. אני יכול להעיד שאתמול בסעודת שבת בשביל הבחורים משיבה אוניברסיטה חזר אחד מהמשפיעים [הרב ז. וו.] על מאמר, וכמדומני אז ער איז א אהלי תורה'ניק ובמילא לא למד אנגלית כלל, ואף על פי כן הצליח לחזור על המאמר עם כל הלשונות המתאימים וכו' (איני בקי כ"כ, אבל אעפ"כ).

למה זה לא סתירה - אינני יודע, אולי זהו למעלה מטעם ודעת, או ייתכן שאפשר לקבל את זה בקצרה אחר כך. אבל בכל אופן ברור שבחור בישיבה לא צריך את זה כלל.

כי תשא

יום חמישי פרשת כי תשא

להודות להקב"ה

בשיחת שבת פרשת כי תשא תשנ"ב אומר הרבי (בסעיף יא): "דער אל"ף - דער יסוד והתחלה - פון דער עבודה פון אידן איז: זיין ביטול הודאה צו דעם אויבערשטן (דער אל"ף פון "אנכי")."

.. דערנאך, בסיום וחותם היום קומט דער גימ"ל - דער גמר ושלימות פון עבודת היום, ווען ער מאכט א חשבון הנפש וסך-הכל פון אלע זיינע ענינים ומעשים במשך היום, ובכללות - טוט ער דאס אין תפלת ערבית, ביז סיומה - "אך צדיקים יודו לשמך גו", א הודאה לה' (אזוי ווי "מודה אני" בבוקר), אבער אלס גמר ושלימות העבודה, ביז - קריאת שמע שעל

המטה, און ער גיס זיך אינגאנצן אוועק צו דעם אויבערשטן - "בידך אפקיד רוחי".

בדרך כלל לא מדגישים ומדברים על עניין ההודאה להקב"ה, אלא מדגישים את עניין ה'עבודה' - שתמיד צריכים לעבוד על עצמו להיות עוד יותר טובים; ללמוד יותר, להתפלל יותר ולהיות חסידיים יותר. והאמת שאפשר לעורר על מה שחסר ולעבוד על זה, ובה בשעה להודות על מה שיש, וכפי שמבאר בשיחה, שבסוף היום עושים חשבון נפש ואחר כך מודים להקב"ה.

הרבי הריי"צ מביא בלקוטי דיבורים¹ שבעיירה ליובאוויטש, עוד לפני זמן הבעל שם טוב, גר יהודי ושמו ר' ישראל 'דער לעבעדיקער' [החי], והוא עבד את ה' בשמחה גדולה. הוא היה אומר: "אני ה' אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. און אז איך, ישראליק גארנישט', האב זוכה געווען מקיים זיין א צוזאג פון דעם א-ל יחיד יתברך, דארף איך שפרינגען און טאנצן בשמחה רבה".

האמת היא שגם אצל חסידים היו כאלו שעיקר עבודתם הייתה במרירות ויש שהיו בקו השמחה. ולכאורה זה תלוי בהנ"ל, היינו על מה מתעכבים. אם מדגישים את מה שחסר, זה גורם לתחושת מרירות, ואם מדגישים את מה שיש לנו, זה גורם לשמחה.

שמעתי² מר' סעדיה ליבעראוו, שהיה שליח של הרבי ריי"צ בטשערניגאווא³. הרב בעיר היה הרד"צ, ור' סעדיה קיבל ממנו הרבה. וסיפר החילוק שהיה בין הרד"צ ואביו ר' פרץ, שר' פרץ היה עבודתו בשמחה, ואצל הרד"צ היה העבודה במרירות. כנראה בסוף ימיו של ר'

(1) ח"א ע' קטו, א. בהוצאה חדשה: ע' רכא.

(2) ראה לעיל פ' תרומה וש"נ.

(3) ראה תולדות ר' סעדי' (תשורה סיום ס"ת ד' אד"ר תשס"ח) פ"ג בארוכה.

פרץ הפסיק להנהיג הרבנות בטשערניגאוו, והתגורר אצל הבן שלו הרד"צ.

וסיפר ר' סעדיה, שפעם ר' פרץ האט זיך 'אנגעבויגן' על הרד"צ. זה היה בסוכות, והרד"צ היה במרירות, ואמר לו ר' פרץ 'וואס ווילסטו? א סוכה האסטו וכו' - וואס ווילסטו? מען זאל דיר נעמען אין גן עדן?', היינו שצריכים להודות על מה שיש.

בכלל, חסידים היו נקראים 'די פריילעכע' [השמחים], והמתנגדים 'די אומעדיקע' [העצובים]. בה'ליינגער בריוו' של הרבי הריי"צ יש סיפור⁴ על חסיד ושמו ר' חיים האלץ' שהתגורר בעיר קאליסק. הוא היה מדבר עם הבחורים בלימוד ולא ידעו שהוא חסיד, וכשדיברו על חסידים היה אומר 'וואס דארף מען רעדן אויף אידן' [למה צריך לדבר על יהודים]. כאשר שאלו אותו לאיזו ישיבה ללכת, הוא שלח אותם לישיבה חסידית, וכך עשה נפשות לחסידות.

כאשר הבחורים חזרו לעיר כחסידים - פתאום נעשתה העיר שמחה. הם התפללו בשמחה, בקול ובניגון. וקרה שפעם בלילה בישלו אוכל והביאו לבית המדרש משקה, והתוועדו ורקדו - דבר שהתמיה את בני העיר.

רואים מכך שאחד החידושים של החסידות הוא בעניין השמחה. ועניין השמחה קשור בכך שמודים להקב"ה על מה שיש לנו; שבחר בנו מכל העמים, ויש לנו שייכות לתורה ומצוות, שייכות לחסידות ושייכות לרבי, ויש לשמוח בכל זה ולהודות להקב"ה.

(4) אג"ק אדמו"ר הריי"צ ח"ג ע' קע ואילך.

בענין הזה של הודאה להקב"ה, יש סיפור מוזר, אבל סיפור אעפ"כ⁵: פעם בא א' לעיר, ובא לבית הכנסת להתפלל ערבית, וב'אהבת עולם' ניגנו שם שתי שעות.. אחרי התפילה הכריז השמש שיה' סעודת מצוה. בשעת הסעודה הקריא השמש מה'פנקס' של הקהילה, מדוע מנגנים 'אהבת עולם' לשתי שעות:

פעם ה' גזירה בעיר, שכולם צריכים להשתמד עד זמן מסויים. השמש ה' אדם גדול, והוא אמר שסיבת הגזירה הוא שהחזן בעל גאווה התפלל בבית הכנסת. והעצה היא שיעשו עוה"פ חודש אלול, ר"ה ויוהכ"פ, וכך עשו.. ביום הגזירה ה' זה ה'יום' של יוהכ"פ, והחזן ה' השמש, ובשעת 'נעילה', היו הגוים מוכנים לעשות את שלהם ר"ל, ופרצו לתוך בית הכנסת, וה' מהומה גדולה והרגו בהם וכו'.

בכל יום (למנהגם) מתפללים בנוסח 'אהבה רבה', והתקינו שבכל שנה ביום זה, ינגנו 'אהבת עולם' לשתי שעות. ועכ"פ הענין הוא, שיש להודות להקב"ה על הניסים, ומה שנותן לנו.

התוועדות יום שבת קודש פרישת כי תשא

דיברנו ביום חמישי על מה שהרבי אומר בשיחה, שצריכים להודות להקב"ה על מה שיש לנו, וכרגיל לא יכולנו להאריך במסגרת הנ"ל, וכאן המקום להאריך בזה:

דבר זה צריך הרבה תשומת לב, כי לא ראיתי שמדגישים ענין זה, בד"כ המשפיעים מדגישים רק שצריכים לערנען מער, דאווענען מער, ווערן מער חסידיש וכיו"ב. ובאמת ההודאה להקב"ה הוא דבר חשוב

(5) הסיפור דלקמן מובא איך שנכתב בשעתו, תוכן הסיפור לא ברור, וגם הקישור של הפרטים וכו'. ונבקש מהקוראים שידעו משהו בזה להעיר ולהאיר לנו.

מאוד, ודבר הכרחי. והרבי אומר בשיחה שכשאומרים בתפילת מעריב 'אך צדיקים, הכוונה בזה הוא להודות לה' על העבודה שהייתה במשך היום.

כמובן (וכפי שהזכרנו אז) - אין הכוונה כלל להיות שבע רצון מהעבודה, ח"ו לומר כן, אלא עדיין תובע מעצמו עוד ועוד, אבל עניין ההודאה להקב"ה הוא באמת חלק גדול מעבודת ה' וצריכים לתת לזה תשומת לב. כשמודים להקב"ה בסוף היום, מודים לו שעבר עלינו אידישער טאג, יום יהודי, יום שבו עבדנו את הקב"ה. יש לנו הרבה על מה להודות. זכינו להיות יהודים, וזכינו להיות חסידים וזכינו שיש לנו שייכות לרבי.

בסמרקנד, כשהייתי בן תשע, הייתה בר מצווה של ר' זלמן מרוזוב. זה היה בכ"ד טבת והייתה אז גם התוועדות. לא ברור לי איך בדיוק לתאר את זה, אבל בכללות - ההתוועדות הייתה בחדר הגדול, והבר מצווה - עם חבריו וכן ילדים צעירים כמוני - הייתה בחדר קטן בצד.

ר' מאיר גורקאוו ע"ה יצא מההתוועדות עם החסידים המבוגרים ונכנס אל הצעירים. הוא חש שמישהו צריך להתוועד אתם, שהרי גם הם ראויים וזכאים להתוועד, והוא לקח את זה על עצמו.

אינני זוכר את כל מה שהוא אמר, אבל זכור לי שהוא אמר לנו כך: ילדים, תראו - 'אתם המעט' מכל היהודים ברוסיא. זכיתם שדווקא לכם יש שייכות לתורה ומצוות ולחסידות. הרבה יהודים לא זכו לזה, וזו זכות גדולה; יש לכם 'שייכות' ואתם צריכים להודות להקב"ה על כך.

בזמנו, כשהייתי משגיח בתומכי תמימים במונטריאול, הבחנתי בבחור שלא היה כל כך 'בסדר', ולא זו בלבד - אלא שהיה ממש לא בסדר... ניגש אליי בחור אחר ואמר לי שיש לשים לב לאותו בחור לקרבו ולהכניסו 'בתוך העניינים', והוסיף לומר: 'אני בעצמי קען נוצן אסאך הילף, אבל איך קום ניט צו דעם...'

ואכן כך הווה והבחור התקרב ב"ה. כשכבר היה א חסידישער יונגערמאן, היה נוהג להודות להקב"ה על שזכה לצאת מהעניינים השליליים ולהיכנס לענייני קדושה. וככה צריך להיות אצל כל אחד שעל כל דבר קטן שיש לנו - יש להודות להקב"ה.

כשמודים להקב"ה, אזי מראים שאנחנו שמחים להיות כך, אנחנו שמחים שזכינו להיות חסידים וללמוד בישיבה חסידית, ולא ש'נעבאך' אני בישיבה חסידית ו'נעבאך' אני צריך להתנהג בדרכי החסידים ולבוא להתוועדות וכיוצא בזה. ודווקא באופן זה אפשר לקרב בחורים אחרים להיות 'בתוך העניינים'. אם אתה מרגיש שרחמנות עליך שאתה מוכרח להיות בחור חסידי, אזי הגישה היא 'מה אתה מבקש ממני לפעול על אחרים - מספיק מה שאני צריך להיות כך בעצמי...!', אבל כשמרגישים מאושרים - אז שייך לקרב אחרים, ולהצליח בזה.

'ימות המשיח' של ילד ברוסיה

[הי' יום הולדת של אחד התמימים והוא חזר מאמר ד"ה וקבל היהודים תשד"מ (כמדומני), ואח"כ אמר ר"פ בקשר למאמר]:

כשהייתי ילד, מייד אחרי המלחמה, למדתי בחיידר. בזמן ההוא הרדיפות לא היו נוראות כל כך, מפני שהרוסים עדיין היו עסוקים במלחמה ולא שמו לב כל כך לפעילות ביהדות, אבל מכל מקום לא היה דבר קל ללמוד בישיבה ולהתעסק ביהדות. אפשר להדגיש את זה באמצעות הסיפור הבא⁶:

למדנו בבית מסוים ומובן שלא יכולנו לספר לדיירים מה אנחנו עושים שם, כי הם בוודאי היו מוסרים עלינו לממשלה - ומי יודע מה יהיה הסוף ח"ו, ולכן הוצרכנו להתחמק מהם. פעם שאלו את אחד הצעירים

(6) ראה קובץ תפארת פנחס ח"א ע' 79.

(או אחד התמימים) מה אתה רוצה שיהיה בימות המשיח - כלומר מה תהיה העדיפות והמעלה אז על עכשיו, והוא ענה: 'אז אוכל לספר למשכיר הבית שאני לומד בישיבה...' כך היה מהלך המחשבה בזמן ההוא - גם אחרי המלחמה.

לפי זה, כנראה שעכשיו אנחנו חיים ב'ימות המשיח'... ב"ה אין לנו ממה לפחד ולא רודפים אותנו; לא צריכים לחשוש מהקג"ב או הנ.ק.וו.ד. וכל השמות שקראו לה... אנחנו יכולים להתוועד בלי חששות - ואדרבה, מסייעים לנו לקיים תורה ומצוות. באמת זו זכות גדולה להתוועד בשבת קודש - זו הוראה של הרבי ובמילא יש לשמוח ולהודות להקב"ה על זה, וגם (והוא העיקר) - למשוך עוד בחורים להתוועדות.

'כי תשא את ראש - על ידי הראש'

שמעתי ווארט מר' שמואל לויטין - אינני יודע אם הוא שמע את זה מזקני החסידים או מרבותינו נשיאינו, או שזה ווארט שלו, אבל איך שיהיה, כך אמר: כתוב 'כי תשא את ראש בני ישראל'. ומובא בגמרא⁷ שמשה שאל את הקב"ה במה תרום קרנם של ישראל, ואמר לו הקב"ה ב'כי תשא את ראש בני ישראל'. והוא פירש: במה מרימים ומנשאים את בני ישראל? זהו על ידי הראש.

זהו כל העניין של חסידות חב"ד - מוחין. מובן שיש גם 'עבודה', אבל זה יש גם אצל חסידי חג"ת - באופן כזה או באופן אחר, אבל על כל פנים יש להם עניין העבודה שבלב. והחידוש של אדה"ז הוא בהבנה והשגה. ודווקא על ידי זה - על ידי נשיאת הראש - מגביהים את כל הגוף. כלומר, על ידי לימוד החסידות בהבנה והשגה, מגביהים את כל הגוף - על ידי עבודה.

(7) ב"ב י, ב.

קורה שבחורים לא מייקרים את לימוד החסידות, הם חושבים שזה עוד לימוד שלומדים במשך היום - לומדים גמרא, מפרשים והלכה, ולומדים גם חסידות. זו טעות גמורה. חסידות היא לימוד מסוג אחר לגמרי, זה לימוד שמשנה את האדם, זה משנה את המבט שלו ואת המעשה בפועל שלו. צריך לייקר את זה וללמוד חסידות בהבנה והשגה, ועל ידי זה מרימים את כל הגוף.

יש ווארט בשם ר' הלל פאריטשער שאמר בנוגע להידורים שלו, ואני שמעתי בנוסח הזה: הקרעמענטשוגער חסידים (בעיקר) היו להם טענות על ר' הלל שמהדר כל כך במצוות. לא ח"ו על שמהדר כי זהו דבר טוב כמובן, אלא על כך שמהדר בעניינים שאף אחד אינו מהדר בהם מלבדו. והוא ענה להם: 'איך טו דאך מצוות כדי איך זאל קענען האבן הבנה והשגה אין חסידות' [הרי אני מקיים מצוות כדי שתהיה לי הבנה והשגה בחסידות]. כמדומני ששמעתי בנוסח זה מהרבי⁸ (וכיוצא בזה שמעתי מר' סעדיה ליבעראוו). יש עוד נוסח - שאמר 'כדי עס זאל זיך אפלייגן [כדי שיונח אצלן] א ווארט חסידות'. ואיך שיהיה הנקודה היא שכדי לקיים תורה ומצוות כדבעי, זהו דווקא על ידי לימוד החסידות, וכן לאיך - שמבינים חסידות כדבעי דווקא כשאנחנו 'כלי קיבול' הראוי לכך.

בעה"ב וחסיד

[אמר לבעל יום ההולדת]: אני מברך אותך שתהיה חסיד, ולא בעה"ב. אתה יודע החילוק ביניהם? אגיד לכם: אצל בעה"ב מונח שכל צרכיו הגשמיים צריכים להיות בדקדוק כדי צורכו. הוא אכן גם חסיד, אבל תחילה הוא דואג לצרכיו הגשמיים, ואחר כך הוא גם חסיד, ובמילא

8 כנראה הכונה להתועדות 'שבת תשי"ג' (מההתועדויות הראשונות שלו אצל הרבי) - ראה שיחות קודש תשי"ג ע' 180). לפלא איך שהודפס בתורת מנחם). ולהעיר שברוב המקומות מביר הרבי סיפור זה בנוסח השני, ואלו ואלו דא"ח.

אם זה סותר לצרכיו הגשמיים, הרי תחילה הוא בעה"ב ואחר כך גם חסיד.

אצל חסיד הוא להפך ממש. אצלו מונחים בפשטות כל העניינים של חסידות ודרכי החסידים, ושכך צריך להיות, אלא שהוא צריך גם עניינים טפלים, עניינים גשמיים, לאכול ולישון וכו', אבל אצלו זה לא העיקר, אין הכוונה שאין נוגע לו צרכיו הגשמיים, אלא שאין זה העיקר, ואינו צריך להיות בדקדוק ממש.

[שאל א' מהתמימים לביאור בזה, ואמר ר"פ:] ממך אני צריך לזוהר, כי אצלך מונח שהפירוש הוא, שלא יקפיד על זמני השינה ואכילה, וזה לא נוגע לו. ח"ו לומר כן, מזה צריכים לזוהר ביותר. לא מפקירים את הצרכים הגשמיים, דאס איז א פארדארבענער, אלא שלפעמים זמן האכילה שלו נדחה מפני שהוא מתפלל באריכות, או שהוא גוזל קצת מזמן השינה כדי ללמוד וכיוצא בזה, אבל ח"ו אינו מפקיר צרכיו.

מובא במאמר חסידות⁹ שפעם אמר הבעש"ט לתלמידיו שיניחו את ידיהם זה על זה, וגם הבעש"ט הניח את ידיו לימינו ולשמאלו, והם ראו בחיזיון שור לבוש בבגדי שבת ושטריימל שאוכל טשולנט. אין הכי נמי שצריכים לאכול לכבוד שבת, אבל לא צריכים להיות שקועים בזה, והפשט בסיפור הוא, אז ער איז געווען אזוי פארטאן אי עסן די בשר - ביז ער אליין איז געווארן דער שור...

בתומכי תמימים באטוואצק היו הרבה תלמידים פולישער'ס. אצל הפולישער'ס ענינו של שבת הוא א הייסע קיגל, א געשמאקע טשולנט, און אין דעם קאכן זיי. וכשהבחורים למדו בתומכי תמימים הם הגיעו להכרה שהשבת היא עניין הרבה יותר עמוק מזה..

(9) ראה תורת שמואל תר"ם ח"א ע' לו וש"נ.

פעם, כשבחור אחד חזר לביתו, התפלל באריכות כמובן, וכשמשפחתו אכלה את הסעודה והביאו את הטשולנט החם הוא לא היה שם, וכשהגיע, הטשולנט לא היה חם... אמר לו אביו: וואס פאר א שבת איז דאס אן א הייסע טשולנט? וענה התמים: דאס איז דין שבת, דו ביסט א בהמה!

כמובן, לא היה נכון לענות כך, אין לומר דבר כזה צום טאט'ן. אבל הנקודה היא אמת - כשמונחים ושקועים במאכלים גשמיים, אז אנחנו בהמה ממש.

הבחורים כאן מסתמא חוזרים הביתה מאוחר, ומסתמא הטשולנט עדיין יהיה חם, אבל גם אם לא - איז אויך גוט...

על ידי תשובה - אף ממשה רבינו יראו...

בשיחה שהזכרנו הרבי מדגיש בהתחלה את המעלה של עניין התשובה, ושדווקא על ידי הלוחות השניות האירו פני משה וכו', כי אז הייתה לישראל המעלה דבעלי תשובה.

פעם אמר לי אחד החברותות שלי (ע"ה) ווארט על פירוש רש"י בפרשת השבוע (לד, ל): 'בא וראה כמה גדולה כוחה של עבירה, שעד שלא פשטו ידיהם בעבירה מהו אומר: 'ומראה כבוד ה' גו' - לא יראים ולא מזדעזעים, ומשעשו את העגל אף מקרני משה היו מרתיעים ומזדעזעים'.

פשטות הדברים הוא בגנותן של ישראל, שהעבירה פעלה בהם עד כדי כך. אבל החברותא שלי פירש באופן אחר: ראה כמה גדולה כוחה של עבירה - שלפני שעשו תשובה לא יראו מהקב"ה, ועל ידי תשובה - אף ממשה רבינו יראו...

בפעם הראשונה שאמר לי את הווארט, 'שמעתי' אבל לא היה מונח אצלי כל כך, ולא קיבלתי את הדבר. אבל כנראה זה מתאים מאוד למה

שהרבי אומר בשיחה זו, שעל ידי תשובה מגיעים לעילויים גבוהים ביותר. מובן שאין הכוונה שיש מעלה בעבירה עצמה ח"ו, אלא המעלה היא בתשובה שמגיעה אחר כך.

וכך הוא גם בכל העניינים הפרטיים של כל אחד ואחד, שעל ידי שעושים תשובה עם כל הלב, נעשה יתרון גדול מאוד.

ויקהל

יום חמישי פ' ויקהל

בהתוועדות שבת פרשת ויקהל תשנ"ב, בשיחה האחרונה ששמענו מהרבי לע"ע, אמר הרבלי: "שיש להוסיף בנתינת הצדקה, שהרי בצדקה יש כמה דרגות: מעשר, חומש, 'כל אשר לאיש יתן בעד נפשו' ולהחליט בזה בשבת זו, וגם להתחיל בזה, כגון ע"י נתינת מאכל ומשקה וכיו"ב. וגם באופן הנתינה ישנה הוראה מפ' שקלים: נתינת מחצית השקל היתה בשביל קרבנות ציבור, וידוע ביאור אדה"ז בפירוש הפסוק 'אדם כי יקרב מכם קרבן להוי" ששבכדי שהאדם יתקרב לה' הוא ש'מכם קרבן להוי", שנותן כל מציאותו לה'. ומזה מובנת ההוראה למעשה בפועל, שנתנת

הצדקה וגמ"ח צ"ל באופן שמכניס בזה כל עשר כחות נפשו, שנוסף להעשי' בפועל, חושב ומדבר עד"ז כו'. ועי"ז מזרזים את הגאולה שתבוא תומ"י ואז יעשה הקב"ה את צדקתו שמקבץ כל בני", 'קהל גדול ישובו הנה'".

נתעכב על ענין זה אריינלייגן זיך פאר יענעם'ס טובה. בספר הזכרונות ח"ב², מסופר על ר' יעקב קערפל, שנתן כל מה שהי' לו בשביל יהודי:

הי' יהודי בשם גרשון יצחק שעבד אצל פריץ ב'קרעשטמע', ושילם את השכירות כל חודש לפריץ. ויהי היום, וכומר חדש הגיע לעיר, און האט אנגערייצט דעם עולם, לא לקנות אצל היהודי. ובמילא לא הרוויח כלום, ולא הי' יכול לשלם לפריץ. הפריץ עצמו הי' שונא ישראל, אבל לבן שלו הי' לב טוב. הלך גרשון יצחק אל הבן, וסיפר את אשר על ליבו. הבן הבין, אבל לפעול אצל אביו, הי' זה 'צרות'.. האב כעס מאד, ולא קיבל כל ההסברים של בנו, ואמר שצריך לשלם, ואם לא ישולחו לתפיסה.

אחר כך אמר הגלח לפריץ - מה תרוויח שתשלח אותו לתפיסה? קח את הבן שלו כמשכון - ואז יתן את הכסף. וכך אכן עשה רח"ל, ולא עזרו כל ה'קולות הברקים' שבכו ויללו. והפריץ אמר שזה שלקחו את הבן הוא רק בשביל הריבית, אבל בשביל הקרן, ייקח את גרשון ואשתו.

ובקיצור, הם רצו לכפות את הילד להשתמד רח"ל, ואף שלא הי' לו חינוך כ"כ טוב, עמד חזק, והלך על מס"ג, ולא יכלו לכפותו, ועבר יסורים נוראים. סוכ"ס החליט למכור ממש כל מה שהי' לו כדי לפדות את הבן, אבל ממש הצירו לו מכל הצדדים והגוי שקנה ממנו הבית מרזח לא היה מוכשר ותוך כמה ימים מכר כל הסחורה בלי להרוויח, ודרש ממנו - בתמיכת הכומר - להחזיר כל הכסף.

גרשון יצחק ורעייתו היו נבוכים ולא ידעו מה לעשות. לפתע תפס ששכח על ר' יעקב קערפל שהי' חבר שלו במסחר.

הוא הלך אליו וסיפר לו את כל הסיפור, איך שזה ממש 'סכנת נפשות'. ר' יעקב הלך ומכר ממש את הכל, והביא לו את הכסף, והי' מספיק הן להקרן והן להריבית. הלך גרשון יצחק ושילם לפריץ את הכל, אבל הפריץ אמר שעל הבן הוא לא בעה"ב, כי כבר מסר אותו אל הכומר.. כשראו שכל מאמציו לא מצליחים פרצו הוא ואשתו ביללה, ועבדיו של הפריץ התנפלו עליהם והיכו אותם.

כשנודע המצב ליעקב קערפל החל לטכס עצות איך להוציא את דוד מידי הכומר. לר' יעקב היו הרבה מכרים בכפר והרבה ידעו מהסיפור שנעשה, ואחרי שר' יעקב הלך ודיבר איתם, נוצר 'דעת קהל' חיובי כלפי גרשון יצחק. ואז הלך אצל בן הפריץ ודיבר עמו, ולבסוף כפו את הגלח להחזיר אותו. הי' ררחמנות להסתכל על הבן, מה שעשו לו וכו', ואף שהי' עם הארץ, וגם אביו, אעפ"כ הי' חזק מאד.

והנקודה מהסיפור לענינינו - שיהודי פשוט נתן את כל אשר לו, להציל יהודי אחר. צריכים לתת עם הראש והלב. הוא הרגיש שמציל נפשות, ולכן לא עשה שום חשבונות.

התוועדות שבת קודש פ' ויקהל

התוועדות בשבת קודש

ההתוועדות בשבת קודש היא דבר חשוב מאוד, זוהי הוראה של הרבי

משבת זו עצמה³ להתוועד בכל שבת. אין הכי נמי שלא כל השנים הייתה הוראה, אבל בתש"נ⁴ הורה הרבי להתוועד בכל ש"ק (ובשבת פרשת וארא תשנ"ב אמר הרבי בפשטות - לא בתור הוראה - שעורכים התוועדות בכל שבת⁵, וזה יותר חזק מהוראה).

הרבי רש"ב אומר⁶ שדבר טוב הוא ללמוד בכל יום אחר התפילה פרק אחד משניות, אבל העושה כך בשבת קודש הוא 'מתנגד', כי בשבת צריכים לומר לחיים, ואם מתיירים שיתגשמו על ידי זה - תדע שלא זהו מה שמגשם, אלא הקוגל והצימעס הם המגשמים. וכעת ניתוסף עוד עניין, שהרבי הורה להתוועד בכל שבת, ואשרי חלקכם שזכיתם להתוועד ולקיים את ההוראה של הרבי. אבל צריכים לזכור שעדיין יש כמה וכמה בחורים שלא זכו לקיים את ההוראה, וצריכים למושכם בחבלי עבותות אהבה שגם הם יבואו להתוועדות. וכפי שאמרנו⁷, על ידי זה מתווסף גם אצל 'המשפיע', כי הוא אינו לוחם רק 'מלחמת הגנה', אלא גם 'מלחמת תנופה', וזה עושה אצלו שעניין ההתוועדות בשבת קודש הוא דבר הפשוט ומוכרח.

(3) כנראה הכוונה שההוראה נלמדת מפרשתנו - 'להקהיל קהילות בכל שבת', וכפי שמצוין בשיחה. אבל ההוראה עצמה נאמרה כמה שבועות לפני זה, כמצוין בהערה הבאה.

(4) ספה"ש תש"נ ח"א ע' 233. וראה גם שם ע' 94-95.

(5) ספה"ש תשנ"ב ח"א ע' 266.

(6) ראה תורת שלום - ספר השיחות ע' 57.

(7) המשפיע שלפני זה דיבר בענין זה (ע"פ השיחה הידועה בלקו"ש ח"י ע' 254 ואילך).

אהבת ישראל בכל מציאותו

בהמשך למה שדברנו ביום חמישי, הנה הרבי אומר בשיחה דבר מעניין. הרבי לומד מהווארט של אדמו"ר הזקן 'אדם כי יקריב מכם קרבן להוי', שהקרבן צריך להיות 'מכם', היינו שנתנית צדקה וגמילות חסדים צריכות להיות באופן שמכניס בזה את כל עשרת כוחות נפשו. כלומר, לא מספיק מעשה בפועל בלבד, אלא צריכים גם לחשוב ולדבר על זה.

עס איז ממש א מורא'דיקע זאך, שהעבודה עם הזולת צריכה להיות עם כל מציאותו. לא רק 'להתעסק בזה', ללמוד ולשוחח עם חבר במשך היום וכיוצא בזה, אלא זה צריך לחדור לתוך תוכו, בכל כולו, שחושבים בזה ושקועים בזה וממציאים תחבולות וכו' איך לקרב את הזולת.

והכוונה אינה רק למשפיעים, שהרי זו העבודה שלהם ומשלמים להם על כך... אלא גם הבחורים צריכים להתעסק בזה בלהט, מיט א קאך, ובחיות.

ועוד והוא העיקר וכנ"ל, שכשמתעסקים ופועלים על הזולת, אזי בדרך ממילא האדם עצמו שמור יותר, כי הוא לא לוחם רק 'מלחמת הגנה' על עצמו, שהוא יהיה כדבעי ולא ייכשל חלילה, אלא גם 'מלחמת תנופה' על הזולת, שגם הוא יהיה 'בתוך העניינים', ובדרך ממילא האדם עצמו הוא כדבעי למהוי.

לרבי מספרים הכל

המשגיח נגע כאן מקודם בעניין חשוב מאוד, שבחורים יודעים וזוכרים שכל העניין של קיום התורה ומצוות וכו' הוא כדי להביא את משיח צדקנו תכף ומייד ממש, אבל יש גם ששוכחים את העיקר.

והאמת היא שצריכים לעורר על כך שגם מי שיודעים מה שצריכים לעשות, ועושים בזה, מכל מקום יש להם מלחמות בעניינים פנימיים שהיצר הרע מצליח להפילם, אם זה בשמירת העניינים, בביטול תורה או

לשון הרע. ואף שידועים את מה שדורשים מהם, והם רוצים לקיים את רצון העליון, מכל מקום לפעמים הם נכשלים. ומובן שצרכים לעבוד על זה, או עם חבר או עם משפיע, כדי לדעת איך לתקן את העניין.

לפעמים יש דברים שמתביישים להגיד למשפיע או לחבר, ובעניינים כאלו יש להתייעץ עם המשפיע אם יש לכתוב עניין זה לרבי. לרבי מספרים הכל, לא מסתירים שום דבר. וייתכן שיש לכתוב עניין זה לרבי ולהביאו לאוהל או בכל אופן שמסתדר לכם.

והעיקר שלא נהיה בבחינת 'עבר ושנה' ו'פגם את הדרך', אלא לעבוד תמיד על העניינים שצרכים תיקון. וכאשר אנחנו עובדים על עצמנו, אזי מקרבים ומזרזים את הגאולה האמיתית והשלמה, במהרה בימינו ממש.

מס"נ בשביל הזולת

ביום חמישי סיפרנו סיפור מר' יעקב קערפל, איך שנתן את 'כל אשר לו' בעד נפש חברו. זה היה סיפור מזמן העבר, ואספר סיפור מזמננו שבו רואים את המסירות של חסידים אל הזולת:

ר' זלמן חאנין מספר⁸ שבזמן הבריחה מרוסיה בתש"ו (גם משפחתנו יצאה אז מרוסיה) אביו ר' חייקל עסק בזה הרבה ולפני שהוא יצא מרוסיה הוא נתן גם לר' ישראל נח בלינצקי כסף לפספורטים ולכרטיסים כדי לברוח מרוסיה. ר' ישראל נח היה יכול להציל את עצמו בזה, אבל אלמנה אחת באה ובכתה לפניו באומרה: יש לי כמה ילדים, ואם אשאר ברוסיה - כל הילדים שלי יהיו גויים רח"ל, ור' ישראל נח נתן לה את הכרטיסים שלו. כאשר טענו בפניו איך הוא מסכן את עצמו, אמר: ר' חייקל ייתן לי עוד כרטיס.

אין צריך לומר שהיה מוטל בספק אם ר' חייקל בכלל ידע שר' ישראל נח נתן לה את הכרטיסים שלו, ואפילו אם יוודע לו, לאו דווקא שיהיה לו עוד כרטיס לתת לר' ישראל נח, ואף על פי כן סיכן את עצמו בשביל הזולת.

אילו ר' ישראל נח היה נשאר ברוסיה ייתכן שהיה נשלח לסיביר, או ל'חור' אחר - מי יודע איפה, כפי שהיה מנת חלקם של רבים מהחסידים ל"ע, אבל ר' ישראל נח לא חשב על עצמו, הוא היה א געהויבענער איד. זו מסירות נפש בשביל הזולת.

יש עוד סיפור בזה? מר' יאסקע פרץ'ס, בנו של ר' פרץ מאצקין. היה חסיד שנאסר, וכדי לשחררו היו צריכים לשחד את השוטרים. ר' יאסקע לא חשב פעמיים ונתן צרור כסף - שהיה דבר מאוד חשוב ומאוד קשה להמציא - כדי לשחרר את החסיד. לפועל נודע לרוסים שנתנו שוחד למשטרה, וכששאלו מניין הכסף אמרו שזה מר' יאסקע, ובגלל זה ישב ר' יאסקע ב'תפיסה' כמה שנים!

א חסיד טראכט ניט וועגן זיך, אלא על הזולת, אפילו אם הוא עצמו אולי יסתכן על ידי זה.

אחיו ר' לייבקע פרץ'ס עסק הרבה עם הבריחה מרוסיה, והוא סיפר לי:

פעם¹⁰, כאשר רכבת אחת שקרון אחד ממנה היה כמעט מלא בחסידים עמדה לצאת מרוסיה - העלילו עליו, וכמעט לא נתנו לו לצאת. ר' לייבקע החליט ללכת לנ.ק.וו.ד. (או מה שהיה אז) כדי לסדר את העניין. חבריו אמרו לו שהוא מסכן את עצמו והוא משוגע וכו' ואיך

(9) החסיד שנאסר הי' ר' מולע פרוס. וראה על זה בארוכה בספר זכרונותיו של ר' מולע ע' 94 ואילך, אלה תולדות פרץ ע' 505 ואילך.

(10) ראה אלה תולדות פרץ ע' 206 ואילך, פעילות חוצה גבולות ח"א ע' 156 ואילך.

אפשר לעשות דבר כזה, ממש להיכנס לגוב האריות, אבל הוא לא שמע בקולם והלך למשטרה ודיבר איתם וכו' - ואכן הצליח!

הוא סידר את הבעיה והם יצאו בשלום.

הרבי אומר בשיחה שכל יהודי הוא 'מחצית השקל', ורק כשמתחברים עם עוד יהודי - אזי נהיים שקל שלם. 'אהבת ישראל' היא עניין חשוב מאוד וצריכים להתעסק בזה ולפעול על החברים שעדיין לא זכו להיות 'בתוך העניינים' - שייכנסו. והרבי אומר בשיחה שעל ידי זה ממהרים ומזרזים את הגאולה, ואז יעשה הקב"ה את צדקתו שיקבץ את כל בני ישראל, 'קהל גדול ישובו הנה'.

פקודי

התוועדות שבת פ' פקודי

[בתחילת ההתוועדות אמר]: כל מי שלא אמר לחיים זאל מודה זיין!
אה, גוט, דו האסט מודה געווען. ווער נאך האט נאך ניט מודה געווען?..

לחסידים היתה תשוקה לאלוקות

השבוע לא דיברנו ביום חמישי, ובדרך כלל מדברים עכשיו בהמשך
למה שדובר אז, ולכן נתחיל עם קטע משיחה:

בתשמ"ט הי' קביעות כמו השנה [ש"פ פקודי הי' ביום ב' אדר שני],
וקרוב לסוף השיחה דיבר הרבי' על זה שכשיש שאלות בענייני עבודת ה'
- צריכים לשאול 'עשה לך רב', שהוא ידריך. אם יש שאלות בענייני
עסקים - "תשועה ברוב יועץ", ויש להתייעץ בידידים מבינים. ובענייני
רפואה יש לעשות כהוראת הרופא, כיון 'שניתנה רשות לרופא לרפאות',
והקב"ה עוזרו שיתרפא ויבריא לגמרי.

ודברים אלו קבלו הבנה חדשה בימינו אלו, וכפי הנראה בעיקר
הדברים נוגעים עכשיו, ווען מען הערט ניט און מ'זעט ניט.

ואחרי זה הרבי מוסיף: "ויתירה מזה - 'כל המחלה גו' לא אשים עליך
(מלכתחילה) כי אני ה' רופאך', וכדברי הרמב"ם שמבטיח (לכל מי
שמתנהג 'בדרכים אלו שהורינו') 'אני ערב לו שאינו בא לידי חולי כל ימיו
.. ואינו זקוק לרופא, ויהי גופו שלם ועומד על בוריו כל ימיו' - פס"ד ברור
בספר 'הלכות הלכות', ע"י פוסק בישראל שיש לו התוקף ד'ממשה ועד
משה לא קם כמשה', וכפי שפוסק למטה כך פוסקים למעלה!

"ויש להוסיף, שכן הוא - ובמכ"ש וק"ו - בנוגע לשלילת חולי בענינים
רוחניים, עניני תומ"צ ועבודת ה'. ועד לשלילת הדרגא הכי נעלית בחולי
דקדושה - 'חולת אהבה אני':

"ידוע ש'חולה' בגימטריא מ"ט, כי, 'חמישים שערי בינה נבראו בעולם
וכולם ניתנו כו' חסר אחד, שנאמר ותחסרהו מעט מאלקים, היינו, שמצד
הבריאה ניתנו רק מ"ט שערי בינה, והוא עדיין בבחי' 'חולה' ('חולת
אהבה'), בגימטריא מ"ט, כיון שחסר אצלו שער הנו"ן.

"ואעפ"כ, ניתן ליהודי הכח (והציווי) להגיע גם לשער הנו"ן - שזהו
ענין העלי' 'להר נבו', נו"ן בו (וגם ענין זה נעשה באופן דנשמות בגופים,

ללא הפסק בינתיים, לאורך ימים ושנים טובות - גם בגשמיות), שער הנו"ן דבינה, שע"י מתבטל החולי, שהרי הגיע גם לשער הנו"ן".

כפי הנראה מהשיחה, הרבי אומר שמלכתחילה לא יהיה הענין של 'חולת אבהה' כי אכן יגיעו לדרגא זו, כלומר - כיום ניתנו הכוחות להגיע לשער הנו"ן!

דרגות שבעבר, בזמן החסידים הראשונים עד לדורותינו, הנה כדי להגיע לדרגות אלו היו צריכים עצומים, כיום ניתנו הכוחות להגיע לזה בלי היגיעה העצומה כפי שהיה בעבר. אינני מבין בענינו של 'שער הנו"ן', אבל מכל מקום הענין הוא שניתנו הכוחות להגיע למדריות שבזמן העבר נדרש לזה הרבה יותר עבודה ויגיעה.

מובן ופשוט שאין הכוונה ש'נותנים' וזהו. אנחנו מקבלים כוחות אבער מען דארף ארבעטן, מען דארף אסאך ארבעטן. אבל ווען מען טוט אין עבודה - מצליחים. ולא דווקא שער הנו"ן אלא אפילו שער המ"ט ושער המ"ח, עד לשער האל"ף. והנקודה היא שכאנחנו עושים את ההשתדלות שלנו - הרי אנו מובטחים שנצליח בלי המאמצים העצומים שנדרשו בעבר. והעיקר הוא שצריך לעשות, מען דארף טאן.

וכדי לעלות במדריות בעבודת ה', הנה לזה צריכים 'עשה לך רב' שידריך אותך למה אתה שייך ולמה אינך שייך. להתחיל עם ענינים קטנים לפי ערך, ומשם לעלות למעלה מעלה, אבל זה צריך להיות עם הדרכה, ולא שהאדם ידריך את עצמו. ומפני שני טעמים: הן משום שהאדם קרוב אצל עצמו ויתכן שיתבע מעצמו הרבה פחות ממה שאכן שייך. וגם מצד שני - שלא יחשוב בטעות שהוא שייך למדריות גבוהות שבאמת אינו שייך להם

איך מגיעים ליחידה שבנפש...

בדרך כלל ביום חמישי מספרים סיפורים בענינים במדוברים. השבוע לא דברנו ביום חמישי, ומכיוון שמשלימים עכשיו יום חמישי, נספר גם הסיפורים:

אין לי סיפורים בנוגע לשער הנו"ן כיון שאינני מבין בזה ואינני מכיר חסידים שהגיעו לדרגה זו, אבל אספר על כללות הענין של תשוקה לאלוקות, 'חולת אהבה', אצל חסידים.

מסתמא אתם מכירים את הסיפור עם ר' יקותיאל ליעפלער², ואספר בכללות: כאשר הגיע לידו ספר התניא והוא למד שם שיש לכל יהודי שתי נפשות, ומשכן הנפש הבהמית והיצר הרע הוא בחלל השמאלי, הוא עלה לקומה השנייה בבית אדמו"ר הזקן ואמר לאדה"ז: האקט מיר אפ דעם לינקן זייט [תשברו ותבטלו לי את הצד השמאלי]. במה שענה לו אדה"ז יש כמה נוסחאות ואחר כך אמר לו אדה"ז ווארט בענין 'ואתה מחי' את כולם', ואמר ר' יקותיאל שבזה אדה"ז הכניס בו חום.

וכל זה היה³ בזמן אדה"ז, שאז היה עיקר העבודה בעניני מידות, אבל בתקופת אדמו"ר האמצעי היה הקאך (הלהט) בהבנה והשגה בחסידות, מאמרים עמוקים וכו', וכאשר הגיעו אברכים לעירו וחזרו על מאמרים של הרבי - הוא לא הצליח להבין, ואמר: אפרוחים אלו חוזרים על זה, ואני...

ומרוב תשוקתו, אף על פי שהיה בעל עסק (היתה לו חנות למלח) - הוא עזב את העסק ביד בני ביתו, והלך לאדמו"ר האמצעי. הוא נכנס ליחידות ואמר את שלו, ואמר לו הרבי: אין לך דבר העומד בפני הרצון. ר' יקותיאל ישב כמה חודשים ועסק מורא'דיק בעבודה, ביגיעה עצומה

(2) ראה אגרות קודש אדמו"ר הריי"צ ח"ד ע' תקמא ואילך, ובכ"מ.

(3) ראה בארוכה אגרות קודש אדמו"ר הריי"צ ח"ג ע' שסד ואילך, ובכ"מ.

כפולה ומכופלת בהתבוננות שעות ארוכות וכו', ולבסוף היה לו הבנה יותר דקה בחסידות משאר החסידים, ואדמו"ר האמצעי כתב בשבילו את הספר 'אמרי בינה' שהוא מהספרים הכי עמוקים בחסידות.

וכל זה היה מפני רוב תשוקתו, פשוט היה לו רצון חזק לאלוקות. ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

ויש סיפור עם ר' ישראל נעוולער. הוא היה א ברייטער איד. בכלל, נעוול היתה א ברייטע שטאט, אבל אפילו בהם גופא היה ר' ישראל א ברייטער.

הוא סיפר שכשהיה ילד בן ארבע-עשרה נכנס עם אביו ליחידות אצל אדמו"ר הרש"ב ואביו התלונן על העבודת ה' שלו, ואמר לו הרבי: אתה אומר בכללות, תפרט. והוא פירט: כשמגיע לענינים גשמיים אני מרגיש תשוקה וגעשמאק, אבל בעניני אלוקות אינני מרגיש תשוקה וגעשמאק.

כעבור שנים אמר ר' ישראל: ווען איך האב געווארן עלטער און געווארן דעם טאטן'ס א חבר - האב איך עם דערליינגט אז ער האט ניט געזאגט גענוג בפרטיות. עד כדי כך היתה הברייטקייט שלו.

אבל כל מה שסיפרנו הוא מהחסידים הקודמים, ויש סיפור בזה גם מזמנינו: לפני כמה שנים היה כאן תלמיד, ובזמן ההוא היה משמע מתוך השיחות של הרבי שכיום שייך להגיע ליחידה שבנפש. הוא לא נח און האט מיר געמוטשעט איך מגיעים ליחידה שבנפש. אמרתי לו שאינני יודע, אבל הוא לא התייאש וחזר ותבע וחזר ותבע. זה היה נוגע לו.

[אחד מהתמימים שאל: איך מגיעים ליחידה שבנפש? ואמר ר"פ:]
אה, עכשיו אתה גם שואל, אבל אינני יודע איך מגיעים ליחידה שבנפש...
כי אינני יודע ואינני מבין ביחידה שבנפש, וכשם שלא אמרתי לו, כך לא אגיד לכם...

וזאת צריכים לדעת: הדרך לשם ארוכה. אין לחשוב - מיד שאתחיל להתפלל וכו', מיד אעלה במדריגות. לגמרי לא. אלא זו עבודה גדולה.

והדרך להגיע לשם היא ללמוד שעה חסידות בשבת לפני התפילה, וללמוד פרק תניא לפני 'מה טובו' (ומצוה לפרסם הוראה זו של הרב⁴, בעצמי שמעתי כך מהרבי בהתוועדות ועם הדיוק - 'לפני שפותחים את הסידור'), ואחר כך להתפלל במתינות, ווארט ביי ווארט, ומי ששייך לזה - גם להתבונן.

[שאל אחד מהתמימים: ומה עם התפילה במשך השבוע, ואמר:] בחול אין פנאי כל כך, כי מוגבלים לסדרי הישיבה, ועיקר האריכות צריך להיות בשבת, אבל מובן שגם בחול צריכים להתפלל בכוונה ובמתינות ככל האפשר מצד הסדרים.

ובמשך היום צריכים ללמוד תורה בהבנה והשגה, גם נגלה וגם חסידות. וצריכים ללמוד הלכה למעשה, שולחן ערוך אדה"ז, כדי לדעת את המעשה אשר יעשון. ולא די לדעת רק די טרוקענע הלכה, אלא תחילה יש ללמוד את הטור ושולחן ערוך המחבר והפוסקים בעיון. וכשלומדים אחר כך את ההלכה בשו"ע אדה"ז - ההלכה נפסקת - 'איז עס א הלכה פסוקה'. ובה בשעה צריכים ללמוד ההלכה הפסוקה בענינים המוכרחים בכל יום, וכפי שהתבטא אדה"ז: ולא עם הארץ חסיד, כי איך אפשר לקיים את רצון הקב"ה אם לא יודעים מהו רצונו.

זו הדרך, ואם נלך בדרך זו אזי נגיע. מי שיוצא לדרך ארוכה אינו אומר 'אה, מכיון שהדרך ארוכה מדוע נתחיל בכלל'. לא. אלא יוצאים, ובמשך הזמן מגיעים. ועל דרך זה בענינינו שאין להתייאש מזה שצריכים הרבה עבודה וזמן רב, אלא מתחילים ללכת בדרך, ובמשך הזמן מגיעים גם למדריגות.

הדרך ארוכה, אבל זו הדרך

לפני כמה שבועות⁵ הזכרתי ווארט על הפסוק 'כי תשא את ראש', ואמרו חז"ל במה תרום קרנם של ישראל - על ידי 'כי תשא את ראש', והכוונה היא שעל ידי נשיאת הראש, מגביהים את כל הגוף ושאר עניניו. ונשיאת ראש הוא לימוד החסידות, ללמוד מאמרים אדעתא דנפשיה, בהבנה והשגה. ואם לא מבינים איזה ענין - לשאול את המשפיע מה הפשט. ולא רק לדעת מדריגות ועולמות, אלא גם להבין: מאצילות מגיעים לבי"ע, וצריכים בשביל זה צמצום כזה וכזה מצד החילוק שביניהם וכו'.

ועל ידי זה מגביהים את כל הגוף. חסידות מרוממת את האדם, ואף לפני שעוסק בעבודה - עס איידלט עם אויס, וכפי שרואים במוחש אצל וועלטישע שמתחילים ללמוד חסידות ותניא, שהם ממש מתפעלים עס איז ממש א נייע וועלט, ואומרים שרואים עניינים חדשים. גם המקיף בלי הפנימי הוא ענין.

אמנם, גם לאחרי שמתגברים על היצר הרע ולומדים חסידות, מתערב עמלק בדרך, 'אשר קרך בדרך'. היצר הרע הזה אומר: מה רעש שלמדת חסידות ושיש אלוקות וכו' - זה לא נוגע לך. אתה הרי יודע שרק ענינים גשמיים נוגעים לך ואין לך עסק בענינים אלו. תלמד חסידות, אבל זה לא נוגע לך.

והעצה לזה הוא קבלת עול, ולהרבות בזה, ועל ידי זה לא יחוש לדברי היצר, אלא יעשה מה שנדרש ממנו.

וגם לאחרי שעבד על הקבלת עול שלו, והתגבר על היצר הרע דעמלק, עדיין יש ענין הטומאה (והרי אנחנו עכשיו בין פרשת שקלים (פ' כי תשא) ופרשת פרה (שהוא טהרה מטומאה)). וזהו הענין של הסתכלות במקום

(5) ראה לעיל פ' תשא.

טומאה, ולקרות דברים טמאים, הן בעניני מוחין והן בעניני מידות. כל הדברים האלו מטמאים את הנפש, וצריכים להיזהר מהם מאוד מאוד, לברוח מהם כפחד מוות, כי זהו ענין שמונע ומעכב גם לאחר קבלת עול. ולזה פשוט צריכים 'אתכפיא', ליזהר מכל נגיעה ברע, ולברוח ממנו קודם שיש חשש שיכשל בזה.

כפי שאמרנו, הדרך ארוכה, אבל זו הדרך. וכשמתחילים - אומר הרבי שבדורנו נתנו הכוחות להצליח בזה. און דער עיקר איז אז מען זאל טאהן.

[שאל אחד מהתמימים: האם יש איזה מאמרים מסויימים שצריכים ללמוד, וגם במאמרי השכלה לכאורה אין 'בכך'. ואמר הר"פ:] דער אמת איז שצריכים ללמוד את כל המאמרים. גם מאמרי השכלה שמדברים על דרגות באוא"ס, מדרגות גבוה מעל גבוה, יש ללמדם.

וה'בכך' הוא שמכיון שגדלות אור אין סוף היא כל כך גדולה, מדריגה על גבי מדריגה וכו', עלי להתקרב לזה ולעשות את הנדרש ממני. ולא צריכים ללמוד רק מאמרי עבודה.

להאיר את הזולת

מען דארף באלעבן זיך און באלעבן א צווייטן. זיין ווארעם אליין און אויך אנווארעמען א צווייטן. צריכים גם לעסוק בעבודה בעצמנו - וגם לפעול על החבר.

וזה שבן אדם משאיר דברים רק לעצמו, ואינו משפיע על החבר, יכול להיות משני טעמים: או שאין זה דבר חשוב כל כך אצלו - כי אם יש לו דבר טוב, מטבע הדברים שיגיד גם לחבירו 'בא וראה מה שיש לי, וזהו האופן שהגעתי אליו'. או שאין זה חבר אמיתי.

ר' סעדיה ליבעראוו, שהוא היה אחד מהתמימים בליובאוויטש (אכן מהצעירים), העריך מאד את הת' שמשון וויטעבסקער, הוא היה בעל מדרגה, מהמבוגרים. ור' סעדיה סיפר שפעם באמצע הלילה העיר

שמשון אחד מהתמימים באמרו 'קום לערנען מיט מיר דעם מאמר פון מיטעלן רב'ן!'.
●

הוא פשוט הרגיש את הגעשמאק והצורך בזה, ורצה לזכות גם את חברו בדבר טוב. וכנראה שזה היה כוונת ר' סעדיה בסיפור זה.

אינני אומר שיש לעורר את החבר באמצע הלילה (וכנראה גם ביום אפשר לעורר אותו ...), אלא שצריכים למשכו ללמוד מאמר חסידות, ולקרבו להאור כי טוב.

לע"נ

הרה"ח הרה"ת אי"א נו"נ

מלאכתו מלאכת שמים עוסק בצרכי ציבור

הרב **פנחס** בן הרה"ח התמים ר' **יהושע** ז"ל

קארף

משפיע משגיח ור"מ בישיבות תומכי תמימים

מאנטרעאל אהלי תורה 7701

והעמיד תלמידים הרבה

עסק בתורה ועבודת ה' וקיום המצוות בהידור

הי' מקושר לכ"ק אדמו"ר שליט"א

אשר התייחס ברבים לעבודתו והקרבתו להפצת המעיינות

ועסק במבצעיו הק'

השפיע על רבים במסירה ונתינה לכל אחד בפרט

ופעל בקביעת עתים לתורה בקרב אנ"ש בשכונת קראון הייטס

זכה להעמיד דורות חסידים מקושרים ושלוחים

של כ"ק אדמו"ר שליט"א

נפטר בשם טוב אור ליום רביעי פרשת פנחס

כ"ף תמוז שנת ה'תשפ"א

ת' נ' צ' ב' ה'

לזכות

החתן הת' לוי יצחק שי'

וב"ג הכלה מושקא תחי'

ראקסין

לרגל חתונתם בשעה טובה ומוצלחת

ביום ה', כ"ו סיון תשפ"ג שנת הקהל

יה"ר שיבנו בית בישראל

בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה

כפי שהם מוארים במאור שבתורה

זוהי תורת החסידות

לנח"ר כ"ק אדמו"ר

לזכות

החתן חת' לוי יצחק שי' והכלה מושקא תח' ר' אקסין

לרגל נישואים בשעה טובה ומוצלחת
ב"ו סיון, תשפ"ג - שנת הקהל

אצל דוד יה' הדנין
דנין עבי עב
על יסודי התורה והצורה
דחיי אלוהים ד